

Джеймс Оливър Кърууд

Гризли

ПРЕДГОВОР

Поднасям на читателите тази моя втора книга за природата с нещо като самопризнание ... самопризнание и надежда. Самопризнание на човек, който години наред е ловувал и убивал, преди да разбере, че светът на живите животни предлага много по-въълнуващо удоволствие от избиването им, и надеждата, че това, което съм написал, може да накара и други да почувствуват и да разберат следното:

Най-въълнуващото в лова не е да убиеш, а да оставиш да живее. Истина в огромните открити пространства човек трябва да убива, за да остане жив. Трябва да има месо, защото месото означава живот. Убиването за храна обаче не е жажда за кръв, не е тази жажда, която ми напомня деня в планините на Британска Колумбия, когато за по-малко от два часа аз убих четири мечки гризли на един планински склон – унищожих горе-долу сто и двадесет години живот за сто и двадесет минути. А, това е само един от многото случаи, в които, както се виждам сега, съм бил почти престъпник, защото да убиваш зарад възбудата, породена от убиването, надали може да се сметне за по-малко от убийство. По свой незначителен начин моите книги за животните представляват усилието ми да поправа не само минали грешки, а искреното ми желание е било да ги направя не само интересни с романтиката им, но и достоверни. Както в човешкия живот, така и в живота на дивите животни има трагедия и хумор, и патос. Има факти от огромен интерес, истински случки и истински биографии, които човек може да напише, без да почувствува особена нужда да прибегва до въображението си. В „Казан“ се помъчих да предложа на читателя картина на многогодишните ми преживелици сред дивите впрегнати кучета на Севера. В „Гризли“ съм се придържал добросъвестно до фактите, както съм ги открил в живота на дивите същества, за които съм писал. Малкият Мъскуа бе с мен цялото това лято и есен в канадските Скалисти планини. Пъ панаскус [??] е погребан в околностите на веригата Файърпан с каменна плоча над главата, също като бял човек. Двете мечета гризли, които изровихме на Атабаска, умряха. А Тир е още жив, защото броди из места, където не ходят ловци и когато най-после ни се удаде случай, ние не го убихме. Тази година (през юли 1916) ще отида пак във владенията на Тир и Мъскуа. Мисля, че ще позная Тир, ако го видя пак, понеже той беше чудовище, достигнало пълното си развитие. Но, за две години Мъскуа е

пораснал и от мече е станал голяма мечка. И все пак врявам, че Мъскуа би ме познал, ако се случи да се срещнем отново. Искане ми се да мисля, че не е забравил захарта и десетките пъти, когато се е гушил до мене носем и как сме ходили заедно да търсим корени и борчвинки и шеговите двубои, с които се забавлявахме толкова често в стана. Но, в края на краищата може би той не ще ми прости за този последен ден, когато ние с все сила избягахме от него и го оставихме сам с неговата свобода в планините.

ДЖЕЙМС ОЛИВЪР КЪРУД
Уосо, Мичиган, 5 май 1916 г.

I. ЦАРЯТ И ВЛАДЕНИЯТА МУ

Безмълвен и неподвижен като огромна червеникава канара, Тир стоеше вече много време и оглеждаше владенията си Той не виждаше надалече, защото както на всички мечки-гризли очите му бяха малки и много раздалечени, а зрението – слабо. На разстояние една трета от милята можеше да различи коза или дива овца, но отвъд този предел светът беше за него огромна, заляна от слънце или тънеща в нощен мрай тайна, в която той бродеше, воден главно от звуците и миризмите. Тъкмо една такава миризма го държеше сега иям и скован. От долината до ноздрите му беше стигнал тука горе някакъв мирис, какъвто не беше подушвал никога преди. Нещо, ча което не му беше тука мястото и то странно го възбуждаше. Напразно бавният му животински ум се мъчеше да го разбере. Не беше канадски елен карибу, защото Тир беше убивал много карибу. Не беше коза, не беше овца и не беше миризмата на тлъстите и мързеливи мармоти, нрипичащи се но камъните, защото беше изял стотици мармоти. Някаква миризма, която не го ядосваше, нито го плашеше. Беше му любопитно, но въпреки това не слезе долу да разбере какво е то. Предпазливостта го възпираше.

Ако Тир можеше да вижда ясно на една-две мили, очите му щяха да открият още по-малко неща, отколкото тези, които вятърът му беше донесъл от долината.

Той стоеше в края на малка котловина, долината беше на една осма от милята под него, а седловината, през която беше минал този следобед, на същото разстояние над него. Котловината много приличаше на чаша в зеления склон на планината, широка може би към един акър. Там растяха тучна зелена трева и юнски цветя, планиски теменуги, туфи незабравки, диви астри и зюмбюли, а по средата имаше петдесет стъпки широка локва от мека кал, която Тир посещаваше често, когато краката му се подбиеха от камъните. На изток и запад, и север пред него се разстилаше чудесна гледка на канадските Скалисти планини, смекчена от златния слънчев блясък на юнския подиробед. Отгоре и отдолу в долината, от седловините между върховете и от долчетата, врязали се в шисти и скали и плъзнали нагоре към линията на снега, долиташе тих и едноръчен ромон. Това бе музиката на течаща вода. Тази музика винаги изпълваше въздуха, защото реките, потоците и мъничките ручейчета, струящи надолу от снеговете, които лежаха вечно горе до облаците,

никога не млъкваха. Но, освен с музика въздухът беше изпълнен и със сладки аромати. Юни и юли – края на пролетта и началото на лятото в тези северни планини – преливаха един в друг. Земята беше избуяла в зеленина. Ранните цветя превръщаха слънчевите склонове в шарени губери от червено, бяло и мораво и всичко, в което имаше живот, пееше – тлъстите мармоти по камъните, важните суяци върху купчинките пръст, едрите земни пчели, които бръмчеха от цвете на цвете, ястребите в долината и орлите над върховете. Дори и Тир пееше по свой начин, защото, докато шляпаше из меката кал допреди няколко минути, нещо чудновато бе гъргорило дълбоко в мощните му гърди. Не беше ръмжене, нито рев, нито сумтене, а звук, който той издаваше в мигове на доволство. Това беше неговата песен.

А, сега, кой знае по каква тайнствена причина, за него бе настъпила някаква промяна в този чудесен ден. Неподвижен, той продължаваше да души въздуха. Това го озадачаваше. Вълнуваше го, без да го тревожи. Усещаше новата, непозната миризма във въздуха също тъй остро, както езикът на дете усеща първия парещ допир на капка коняк. А, след това, най-последно, ниско и враждебно ръмжене, подобно на далечна гръмотевица, се изтръгна от гърдите му. Тир беше властител на тези владения и неговият мозък бавно му подсказа, че не би трябвало да има нито една миризма, която да не може да разбере и над която да не е господар.

Вдигна се бавно на задните си крака, докато изправя цялото си тяло – дълго девет стъпки и остана да стои така, като дресирано куче, с огромните предни лапи, натежали от кал, увиснали пред гърдите. Десет години беше живял в тукашните планини и никога не бе усетил тази миризма. Бунтуваше се против нея. Чакаше я, а тя ставаше по-силна и по-близка. Тир не се скри. Ясно очертан и безстрашен, стоеше изправен на задните си крака. Имаше чудовищни размери, а новият му юнски кожух лъщеше златистокафеникав на слънцето. Предните му лапи не отстъпваха много по дължина на човешкото тяло. Трите най-големи от петте му, приличащи на ножове нокти, бяха дълги пет и половина инча. В калта стъпалата му оставяха следи, дълги петнадесет инча от край до край. Беше тлъст, Загладен и як. Очите му, не по-големи от орехчетата на хикори, бяха раздалечени на осем инча. Двата му горни зъба, остри като върховете на ками, имаха дължината на човешки палец, а с огромните си челюсти можеше да схруска врата на карибу. Животът му не е бил тревожен от присъствието на човека и Тир не беше злобен. Както повечето гризли, той не убиваше зарад удоволствието да убива. От цяло стадо грабваше един карибу и го изяждаше до последната кост. Беше

миролюбив цар. За него имаше един закон: „Оставете ме на мира“ – казваше той и думите на този закон се четяха в цялата му поза, както стоеше на задните си крака и душеше непознатата миризма.

По мощната си сила, по своята самотност и по господството си Тир приличаше на планината и нямаше съперници в долините, както тя нямаше съперници в небесата. Родът му бе вековно стар, както планината. Беше част от нея. Неговите събрата се появяваха и умираха в нея – те си приличаха с планината в много отношения. До този ден Тир не можеше да си спомни нещо да бе дошло да оспори неговото могъщество и неговото право – освен други мечки като него. С такива съперници бе влизал в честен бой и неведнъж до смърт. Беше готов да се бие пак, ако се стигнеше до въпроса за владичеството над пределите, които смяташе за свои. Докато не претърпеше поражение, той оставаше самодържец, повелител, стига да го желаше. Беше наследствен господар на разкошните долини и зелени склонове и сеньор на всички живи твари около него. Бе спечелил и запазил всичко това открито, без стратегия и подлост. От него се бояха и го мразеха, но сам той не познаваше страх и омразата и беше честен. Ето защо чакаше открито непознатото нещо, което се качваше при него в долината.

Както седеше приклепнал на задните си лапи и душеше въздуха с чувствителния си кафяв нос, нещо в него се връщаше назад към губещи се в мрак отминали поколения. Никога преди не беше усещал тази миризма, която долавяше в ноздрите си, и все пак сега, когато тя стигаше до него, му се струваше, че не му е съвсем нова. Не можеше да си спомни откъде я познава. Не можеше да си я представи. И въпреки всичко разбираше, че тя означава опасност и заплаха.

Десет минути Тир седя клекнал, сякаш издялан от дърво. Сетне вятърът промени посоката си и дъхът започна да отслабва все повече, докато се изгуби съвсем. Плоските уши на Тир се наостриха. Той обърна бавно огромната си глава така, че очите му да обхванат зеления склон и мъничката котловина. Въздухът беше чист и благоуханен и Тир лесно забрави този мирис. Той се отпусна на четирите си крака и се зае отново с лов на суяци. Имаше нещо смешно в това. Мечката тежеше хиляда фунта. Планинският суяк е дълъг шест инча и тежи шест унции. Въпреки това, Тир се ровеше усърдно по цял час и накрая с наслада лапваше тлъстия малък суяк като някакво хапче. Това беше неговия *bonne-boche* най-вкусната мръвчица, за търсенето на която отделяше една трета от пролетното и лятното си ровене. Той намери дупка, разположена както му допаднаше и се залови да изхвърля пръстта като огромно куче,

подгонило някой плъх. Беше върху билото на склона. Веднъж-дваж в течение на следващия половин час той повдигна глава, но непознатата мизантропия, която му беше донесъл вятърът, вече не го потревожи.

II. НАШЕСТВЕНИЦИТЕ

Една миля по-надолу Джим Лангдън спря коня си, където смърчовата и балсамова гора оредяваше в началото на една долчинка, погледна напред със затаен дъх, а след това с шумна въздишка на удоволствие преметна десния си крак така, че коляното обхвана удобно предния лък на седлото, и зачака. Двеста-триста крачки зад него, все още невидим в гъстаката, Ото не можеше да се справи с Дишпан, опърничавата товарна кобилка. Лангдън весело се усмихна, заслушан в кръсъците, с които другарят му заплашваше Дишпан с всички познати видове мъчения и наказания – от незабавно изтърбушване до по-милостивата закана да й пръсне главата с тояга. Усмихна се, защото речникът на Ото, с помощта на който последният описваше ужасите, надвиснали вечно над главите на загладените му и съвсем нехаещи за него товарни коне, беше едно от най-големите му удоволствия. Той знаеше, че ако Дишпан реши да се премята презглава, както е пристегната с денк на гърба, едрият, добродушен Брюс Ото няма да направи нищо повече, освен да прогърми небето със страхотните си, смразяващи кръвта протести. Един след друг шестте коня от техния керван излязоха от гората, а последен зад тях се появи планинецът. Той седеше на седлото като полуотпусната пружина – поза, породена от годините, прекарани в планините и поради известно затруднение да разположи изящно своите шест фута и два инча мускули и кости върху гърба на дребното планинско конче. Когато той се появи, Лангдън слезе от коня и пак обърна очи нагоре към долината. Наболата му руса брада не можеше да прикрие тъмния загар на лицето, добит от много седмици, прекарани на слънце в планината. Беше разкопчал ризата си отпред и открил врата, потъмнял от зной и вятър. Очите му бяха синьосиви, остри и пронизателни и сега се взираха в местността пред него с радостната съсредоточеност на ловец и любител на приключения. Беше тридесет и пет годишен. Част от живота си прекарваше из диви места. През останалото време пишеше за нещата, които бе установил там. Другарят му беше пет години по-млад, но го превъзхождаше с цели шест инча анатомия, ако тези допълнителни инчове можеше да се приемат за предимство. Брюс смяташе, че не са. „Проклетията е там, че все още продължавам да раста!“ – често обясняваше той.

Сега Брюс настигна другаря си и се смъкна от кончето. Лангдън посочи напред.

– Виждал ли си някога по-прекрасна гледка? – попита той.

– Хубава местност – съгласи се Брюс. И е чудесно място за стануване, Джим.

По тия места трябва да има карибу и мечки. Ние имаме нужда от прясно месо. Хайде, дай ми едно огънче, моля ти се.

За тях беше станало навик да палят лулите си с една клечка кибрит, когато това беше възможно. Те извършиха и сега тази церемония, докато обмисляха положението. След като пусна първия гъст облак дим от късата си лула, Лангдън кимна към гората, от която бяха току-що излезли.

– Чудесно място за нашия вигвам – каза той. Сухи дърва, течаша вода и първите хубави балсамови дървета за леглата ни от цяла седмица. Можем да спънем конете в тази открита котловинка, която прекосихме преди четвърт миля. Видях много бизонска трева и сума тимотейка.

Лангдън погледна часавника си.

Изведнъж Брюс рязко мушна Джим с лакът, без да откъсва очи от далекогледа. Посочи към долината и каза:

– Виждам коза с яре сред черните шисти на тая първата планина отдалеч – отговори Лангдън. И бога ми един орел я гледа от чукар хиляда стъпки над нас. Има

брада, дълга цял фут! Брюс, обзалагам се, че сме попаднали в истинска райска градина!

– Прилича на такова нещо – благосклонно се съгласи Брюс и подви дългите си крака, за да осигури по-удобна опора на далекогледа. Ако тук не е царството на диви овни и мечки, това ще е най-погрешното предположение, което съм направил през целия си живот.

Пет минути те гледаха, без да разменят нито дума. Зад тях конете им гладно щипеха гъстата тучна трева. Звучите на многото потоци в планините ромонеха в ушите им, а долината сякаш бе унесена в дрямка сред море от слънчев блясък. Лангдън не можеше да измисли по-сполучливо сравнение – дрямка. Тази долина приличаше на огромна, свила се удобно, доволна котка, а звучите, които двамата чуваха, сливащи се в този приятен ромон, бяха сънливото й мъркане. Джим тъкмо беше насочил бинокъла си малко поточно към козата, изправила се нащрек върху своя зъбер, когато Ото заговори отново.

– Виждам гризли, голяма колкото къща! – спокойно съобщи той.

Брюс рядко допускаше нещо да наруши невъзмутимостта му освен товарните коне и особено Дишпан. Вълнуващи новини като сегашната той поднасяше с такова равнодушие, като че ли говореше за китка

теменуги. Лангдън рязко изправи гръб.

– Къде?

Той се наведе към другаря си, за да види накъде е насочен далекогледът; всеки нерв на тялото му бе обтегнат като струна.

– Виждаш ли онай склон на втория рид, точно оттатък пролома, ей там? – заговори Брюс с едното око затворено, а другото все още притиснато към далекогледа. Мечката е към средата на склона, изравя суяк.

Лангдън насочи бинокъла си нататък и след миг от него се изтръгна възбудено възклицание.

– Видя ли я? – попита Брюс.

– Бинокълът я докара на четири стъпки пред носа ми – отговори Лангдън.

Брюс, това е най-голямата гризли в Скалистите планини!

– Ако не е, тогава е нейният близък – засмя се Ото, беа да помръдне с нито един мускул. Тя е десетина инча по-голяма от осемфутовата ти мечка, Джими! И...

Той замълча в този психологически момент, за да измъкне тютюн за дъвкане от джоба и да отхапе едно парче, без да свали далекогледа от окоето си. И вятърът е благоприятен за нас, пък и тя е ужасно заета! – довърши той.

Планинецът разгъна крака и се изправи, а Лангдън живо скочи. При положения като сегашното между тях имаше взаимно разбирателство, което правеше излишни всякакви думи. Те отведоха осемте коня обратно към гората и там ги вързаха, извадиха пушките от кожените им калфи и всеки грижливо сложи шести патрон в патронника. После в продължение на две-три минути и двамата разглеждаха склона и подстъпите към него е невъоръжено око.

– Можем да се промъкнем нагоре през пролома – предложи Лангдън.

Брюс кимна.

– Смятам, че там ще сме на изстрел от триста ярда – каза той. Поблизко от това не можем се добра. Ще ни подуши, ако дойдем под нея. Ако беше един-два часа по-рано ...

– Щяхме да превалим планината и да слезем при мечката отгоре! – възкликна със смях Лангдън. Брюс, ти си най-големият идиот на земното кълбо, когато се дойде до катерене по планини! Ти би се качил през Хардести или през Гики, за да удариш една коза отгоре, макар и да можеш да й теглиш куршума от долината без никакъв труд. Радвам се, че не е утро. Можем да ударим тая мечка от пролома!

– Може би – рече Брюс и те потеглиха.

Вървяха открито през зелените, застлани с цветя ливади пред тях. Докато не стигнеха поне на половин миля от мечката, нямаше опасност тя да ги види. Вятърът беше променил посоката си и идваше почти точно насреща им. Бързият им ход прерасна в лек тръс и те извиха по-близо към склона, тъй че за около петнадесет минути огромна могила скриваше мечката. След още десет минути двамата стигнаха в пролома – тесен, осеян с канари и стръмен дол, изровен в планинския скат от много столетия пролетни порои, стичащи се от заснежените върхове горе. Тука ловците направиха предпазливи наблюдения. Голямата гризли беше може би шестстотин ярда по-горе на склона и на около триста ярда от най-близката точка, която можеше да се стигче през пролома,

Брюс заговори, сега вече шепнешком:

– Ти се качи и я издебни, Джими. Тая мечка ще направи едно от двете неща, ако не я улучиш или само я раниш едно от трите, може би. Ще дойде да провери кой си ти или ще се качи през седловината, или ще слезе долу в долината ... оттука. Не можем да ѝ попречим да мине през седловината. Ако ли пък се захване с тебе, пускай се презглава надолу през пролома. Можеш да я изпревариш. Най-вероят-

но е, ако не я улучиш, да слезе насам, затова аз ще чакам тука. Наслука, Джими!

С тези думи той пристъпи и клекна зад един камък, откъдето можеше да не изпуска мечката от очи, а Лангдън тихо се заизкачва по осеяния с камънаци пролом.

III. ПЪРВАТА БОЛКА, ПРИЧИНЕНА ОТ ЧОВЕКА

От всички живи твари в тази долина Тир бе най-заетата. Той беше един вид мечка с индивидуалност. Както някои хора, той си лягаше много рано. Започваше да става сънлив през октомври и се прибираше за дългия си сън през ноември. Спеше до април и обикновено се събуждаше седмица или десетина дена подир другите мечки. Спеше много леко, а когато беше буден, бе много буден. През април и май си позволяваше да подрямва доста на припек върху някоя скала, но от началото на юни до средата на септември затваряше очи за истински сън само по за четири часа от всеки дванадесет.

Беше много зает, когато Лангдън предпазливо се заизкачва по пролома. Бе успял да хване своята мишка – тлъст стар патриарх, старей на мишето племе, който изчезна с едно изхрусване и преглъщане – и сега Тир съсредоточено довършваше пиршеството си за тоя ден с по някоя и друга тлъста бяла личинка и няколко кисели мравки, хванати под камъните, които преобръщаше с лапата си. Когато търсеше тези деликатеси, използваше дясната си лапа, за да обръща камъните. Деветдесет и девет от всеки сто мечки (може би сто деветдесет и девет от всеки двеста) са леваци, Тир си служеше с дясната лапа. Това му даваше предимство в бой, при ловене на риба и при издебване на жива плячка, защото дясната лапа на гризли е по-дълга от лявата – толкова по-дълга, че ако загу-би усета за ориентация, мечката щеше движи непрекъснато в кръг.

Както търсеше тези свои деликатеси, Тир се приближаваше към пролома. Грамадната му глава висеше близо до земята. На къси разстояния зрението му напомняше микроскоп по своята острота. Обонятелните му нерви бяха така чувствителни, че можеше да хване една от големите червени скални мравки със затворени очи. В повечето случаи избираше плоските камъни. Огромната му дясна лапа с дългите нокти беше ловка като човешка ръка. Той вдигаше камъка, подушваше един-два пъти, близваше с горещия си плосък език и без да бърза, се запътваше към друг камък. Тир се отнасяше към работата си с най-задълбочена сериозност, горе-долу като слон, който търси фъстъци в купа сено. Той не виждаше нищо смешно в тази процедура. Всъщност природата не бе имала намерение да вложи нищо смешно в нея. Времето за Тир беше горе-долу без стойност и в течение на лятото той абсорбираше в организма си стотици хиляди кисели мравки, сладки личинки и различни

видове сочни насекоми, да не говорим за множеството полски мишки и още по-дребните скални зайци. Всички тези дребносьчета добавяха по нещичко към огромните пластове сланина, които беше необходимо да натрупа за тази „вътрешна консумация“, поддържаща живота му през дългия зимен сън. Именно затова природата беше направила от малките му зелени-кавокафяви очи два микроскопа, действащи безпогрешно на разстояние от няколко стъпки и почти безполезни от хиляда крачки.

Тъкмо когато се канеше да преобърне още един камък, Тир спря операциите си. Цяла минута стоя почти напълно неподвижен. След това главата му бавно се обърна с нос, много близо до земята. Беше подушил едва доловим, извънредно приятен аромат. Толкова лек, че се боеше да не го изгуби, ако се помръдне. Затова остана на мястото си, докато се увери, сетне завъртя огромните си рамене и слезе две крачки по склона, като поклащаше глава бавно отдясно наляво и душеше. Миризмата се засили. Още две крачки по-надолу тя му се стори много силна под един камък. Камъкът беше голям и тежеше сигурно към двеста фунта. Тир го отхвърли с дясната лапа, сякаш беше някаква песьчинка. В същия миг се чу безумно негодуващо писукане и мъничко, шарено на ивици скално зайче, много приличащо на ивичеста катеричка, се стрелна оттам тъкмо когато лявата лапа на Тир се стовари със съкрушителен удар, който можеше да пречупи врата на карибу. Това, което привлече Тир, беше не миризмата на скалния заек, а ароматът на онова, което заекът беше натрупал под камъка. И тази плячка не му избяга – шепа земни орехи, наредени грижливо в ямичка, постлана с мъх. Всъщност това не бяха орехи. Те повече приличаха на миниатюрни картофчета, големци колкото череши, и наистина много приличаха на картофи по външен вид. Богати на нишесте, те бяха сладки и от тях се пълнееше. Тир се нахвърли на земните орехи с огромна наслада и докато пируваше, дълбоко от гърдите му се чуваше този странен боботещ звук на удоволствие, след това продължи търсенето си.

Тир не чуваше Лангдън, който се качваше все по-близо по каменистия пролом. Не можеше да го подуши, защото вятърът духаше в точно противоположна посока. Беше забравил опасната миризма, разтревожила го преди час. Чувствуваше се напълно щастлив. По природа беше добродушен и затова бе тлъст и загладен. Раздразнителната, опака и свадлива мечка е винаги мършава. Истинският ловец я познава още щом я зърне. Тя е като пакостливия самотен слон. Тир продължаваше да търси храна и изви още повече към пролома. Беше стигнал на около сто и, петдесет крачки, когато някакъв звук изведнъж го стресна – Лангдън, в

усилието си да се промъкне по стръмния склонна пролома до място, подходящо за изстрел, случайно събори един камък. Той се търколи с трясък надолу по клисурата, повличайки други камъни, които го последваха с гръмлив тътен. В началото на дола, шестстотин крачки по-надолу, Брюс тихо изруга. Той видя Тир да сяда. Щеше да гръмне по него от това разстояние, ако мечката полегнеше към седловината.

Тридесет секунди Тир сеядя на ханшовете си. След това се запъти към клисурата бавно и предпазливо. Лангдън, запъхтян, се кълнеше вътрешно за лошия си късмет и се мъчеше да измине последните десет стъпки до брега на склона. Чу Брюс да вика, но не можа да разбере предупреждението. Той забиваше настървено ръце и крака в шистите и скалите и се силеше да измине тези последни три-четири крачки колкото може по-бързо. Беше вече почти на върха, когато спря да миг и обърна очи нагоре. Сърцето му заседна в гърлото и той остана така, втрещен. Не можа да се помръдне десетина секунди. Точно над него се подаваха чудовищна глава и огромно масивно рамо. Тир гледаше надолу към него със зяпнала уста, щръкнали, дълги колкото пръст зъби и очи, горящи със зеленикавочервен пламък. В този миг той виждаше първия си човек. Грамадните му дробове се изпълниха с горещата миризма на човека и внезапно той се обърна и избяга от тази миризма като от чума. Пушката на Лангдън беше наполовина под него и той нямаше възможност да стреля. Бясно пропълзя той оставащите няколко стъпки. Шистите и камъните се хлъзгаха и смъкваха под него. Трябваше да минат шестдесетина секунди, докато изскочи през брега.

Тир беше на стотина крачки и бързаше с търкалящо се, подобно на топка движение към седловината. От дъното на дола долетя резкият пукот на пушката на Ото. Лангдън бързо приклезна, повдигна лявото си коляно мъничко да си почине и откри огън от сто и петдесет крачки.

Понякога се случва един час, една минута да ти променят съдбата – така десетте секунди, които последваха непосредствено този първи изстрел от далечния край на дол-чинката, промениха Тир. Беше му дошло до гуша от тази човешка миризма. Бе видял човек. А, сега го усети. Също като че ли едно от тези блясвания на светкавици, които често бе виждал да раздират тъмното небе, се стовари отгоре му и влезе в тялото му като нажежен нож. А заедно с тази първа жареща адска болка се чу и непознатият еквивалент на пушките. Беше извил нагоре по склона, когато куршумът го удари в предмишницата, разплеска смъртоносно мекия си връх в дебелата кожа и разкъса дупка в плътта му, но без да загне костта. Тир вървеше на двеста крачки от клисурата, когато

куршумът го улучи. Беше вече на близо триста, когато парещият огън го жегна отново, този път в хълбока. Огромното му, масивно тяло не се олюля нито от първия, нито от втория изстрел – и двадесет такива изстрела не биха успели да го убият. Ала вторият го спря и той се завъртя с гневен рев, напомнящ рикането на бесен бик – ръмжене, яростен кръсък, който можеше да се чуе четвърт миля по-ниско в долината. Брюс го чу, когато изстреля шестия си безрезултатен куршум от седемстотин крачки. Лангдън пълнеше наново пушката си. Петнадесет секунди Тир остана напълно открит и е предизвикателен рев приканваше на бой врага, когото не можеше вече да види; сетне, при седмия изстрел на Лангдън, огнен бич го бръсна през гърба и обладан от непонятен ужас пред тази светкавица, с която не можеше да се бори, Тир продължи през седловината. Чу и други пушечни изстрели, които бяха за него някакъв нов вид гръмотевица. Но, те вече не го улучиха. И Тир е мъка заслиза в насрещната долина.

Знаеше, че е ранен, но не можеше да разбере тази рана. Веднъж, докато слизаше, спря за малко и капка по капка под предния му крак се събра локвичка кръв. Тир я подуши с подозрение и учудване. Сетне пое на изток и не след дълго долови пресен полъх на човешка миризма във въздуха. Вятърът я носеше към него сега и въпреки че му се искаше да легне и да се занимае с раната си, той продължи малко по-бързо, защото беше научил едно нещо, което никога нямаше да забрави: човешката миризма и болката бяха дошли заедно. Тир стигна полите и потъна в гъстата гора, а сетне, след като прекоси тази гора, се озова при един поток. Трябва да беше минавал стотина пъти нагоре-надолу по този поток. Това бе главният път, който водеше от едната половина на владенията му в другата. Инстинктивно винаги тръгваше по този път, когато беше ранен или му беше зле, а също и когато идваше времето за зимния му сън.

За това имаше една главна причина. Беше се родил в почти недостъпната твърдина при изворите на потока и прекарал мечешкото си детство сред нейните трънаци от диво френско грозде и сапунена ягода, и пищните червени килими от смрадлика. Това бе неговият дом. Там беше сам – сред единствената част от владенията си, която държеше недосегаема за всички други мечки. Търпеше други мечки – черни, канелени и гризли – на по-широките и по-слънчеви склонове от землището си при условие, че поемаха нататък, щом се появеше той. Можеха да си търсят там храна и да спят на припечите, да живеят в мир и покой, стига да не оспорват правата му на владетел. Тир живееше истински мечешки

живот и не пѣдеше другите мечки от своя участък, освен когато се наложи да покаже още веднџ, че той е Великият Могул. Това се случваше от време на време и тогава се завързваше двубой. И винаги след двубоя Тир идваше в тази долина и трѣгваше нагоре по потока да си лекува раните.

Днес вървеше по този път по-бавно от обикновено. Предрамето страшно го болеше. Сегиз-тогиз го избеляваше така, че кракът му се подгъваше и Тир се препъваше. Няколко пъти нагазва до рамене във вировете и оставя студената вода да тече върху раните му. Постепенно те спряха да кървят. Но, болката стана по-остра. Имаше и друга причина, поради която Тир трѣгваше по тази пътека, когато беше болен или ранен. Тя водеше към глинещата локва. А глинещата локва бе неговият лекар.

Слънцето вече клонеше на залез, когато Тир стигна там. Устата му беше отворена. Огромната му глава сега висеше по-ниско. Беше загубил много кръв. Чувствуваше се уморен и рамото го болеше толкова силно, че му се искаше да за-рѣфа със зѣби непонятния огън, който го гореше. Глинещата локва беше двадесет-тридесет стъпки в диаметър и се превръщаше в дълбоко вирче в средата. Това бе мека, хладна, златиста глина и Тир влезе в нея до подмишниците. След това полегна леко на ранената страна. Глината допря болното място като охлаждащ мехлем. Тя затвори раната и Тир с облекчение, дълбоко въздъхна. Дълго лежа в това меко легло от глина. Слънцето залезе, етъмни се и чудните звезди изпълниха небето. А Тир все още лежеше там и лекуваше тази първа болка, причинена от човека.

IV. ПЛАНОВЕТЕ НА ЛОВЦИТЕ

На края на балсамовата и смърчова гора Лангдън и Ото седяха и пушеха лулите си след вечеря, в краката им глееше прегорял огън. Нощният въздух по тези по-високи места беше станал студеничък и Брюс се понадигна, колкото да хвърли още един наръч сухи смърчови клони върху жаравата. Сетне изтегна отново дългата си снага, с глава и рамене, подпрени удобно на дънера на едно дърво, и се изкиска за петнадесети път.

– Кискай се, да те вземат мътните! – изръмжа Лангдън. Казвам ти, че го ударих два пъти, Брюс ... най-малко два пъти, а бях в дяволски неблагоприятно положение!

– Особено когато мечокът гледаше надолу към тебе и ти се хилеше в лицето – отвърна Брюс, когото несполуката на Лангдън забавляваше безкрайно много.

Джими, от това разстояние щеше да можеш, кажи-речи, да го убиеш с камък!

– Пушката беше под мене – обясни Лангдън за дванадесети път.

– Което не е най-подходящото място да си държиш пушката, щом си тръгнал на лов за гризли – напомни му Брюс.

– Долчето беше страхотно стръмно. Трябваше да забивам и крака и ръце в камънака. Ако беше още малко по-стръмно, щях да прибягна и до зъбите.

Лангдън изправи гръб, изтръска пепелта от лулата и я натъпка наново с тютюн.

– Брюс, това е най-голямата гризли в Скалистите планини!

– Кожата щеше да седи чудесно в ергенската ти стая, Джими, ако пушката случайно не беше под тебе.

– И тя ще бъде в ергенската ми стая в крайна сметка – заяви Лангдън.

Аз реших. Ще се спрем на постоянен стан тука. Ще я ударя тая гризли, дори да я гоня цялото лято. Предпочитам да ударя нея, отколкото други десет мечки в планините Файърпан. Беше девет фута и нито инч по-малко! Главата ѝ колкото две крини, а козината по рамената дълга четири инча. Не съм сигурен дали съжалявам, че не я убих. Тя е ранена и положително ще се пази от нас. Ще падне доста смях, докато я ударим.

– И то какъв смях! – съгласи се Брюс. Особено ако я срещнеш пак до една седмица или десетина дена, преди да са ѝ заздравели раните от куршумите. Гледай тогава пушката да не е отново под тебе, Джими!

– Какво ще кажеш, да спрем тука на постоянен стан?

– По-хубаво от това място не можем да намерим. Предостатъчно прясно месо, хубава паша и чудесна вода. – След миг додаде: – Беше доста сериозно ранена. Много силно и течеше кръвта горе.

На светлината на огъня Лангдън се залови да чисти пушката си.

– Смяташ, че тя ще се измете оттука ... ще напусне тоя край?

От Брюс се изтръгна презрително сумтене.

– Да се измете? Да избяга? Може би щеше да го направи, ако беше черна мечка. Но това е гризли, господарят на този край. Навярно ще отбягва за известно време тая долина, но можеш смело да се обзаложиш, че няма да се изсели. Колкото по-лошо раниш гризли, толкова повече се разярява и ако продължаваш да стреляш по нея, продължава да се разярява, докато не падне мъртва. Ако наистина много искаш тая мечка, ще я ударим като нищо.

– Искам я! – повтори подчертано Лангдън. Тя ще постави рекорд с размерите си или мен не ме бива да преценявам. Искам я и я искам много, Брюс! Мислиш ли, че ще успеем да я проследим сутринта?

Брюс поклати глава.

– То няма да е проследяване – рече той. То ще е просто преследване. След като я ранят, гризли не спира на едно място. Тя не напуска своя участък, нито се показва на открити склонове като онай ей там. Метусин трябва да ни стигне с кучетата след три-четири дена, а като я пуснем в действие тая глутница ердейли, ще стане наистина интересно.

Лангдън провери лъснатата цев на пушката си срещу огъня и каза колебливо:

– Все се съмнявам в Метусин от една седмица насам ние минахме през някои много пресечени местности.

– Тоя стар планинец би могъл да върви по дирята ни, ако пътувахме и по голи скали – заяви с увереност Брюс. Метусин ще е тука след три дена, стига кучетата да не си тикат носовете в прекалено много бодливи свинчета. А когато те дойдат ... – Планинецът се изправи и се протегна с цялата си мършава снага. Ще прекараме така, както никога още не сме прекарвали – заключи той. Да ти кажа, предполагам, че тия планини са таткова пълни с мечки, щото и десетте ни кучета ще бъдат избити само за една седмица. Хващаш ли се на бас?

Лангдън с шракване сглоби пушката си.

– Аз искам само една мечка – отговори той, без да обърне внимание ла предложението за бас – и си мисля, че ще я ударим утре. Ти си специалист по мечките в експелинията, Брюс, но аз смятам, че е била ранена твърде сериозно, за да стигне далече.

Те бяха приготвили две легла от меки балсамови клони близо до огъня и сега Лангдън последва примера на другаря си и се зае да си постеле одеялата. Бяха прекарвали тежък ден и пет минути след като се изтегна, той вече спеше. И още спеше, когато Брюс се измъкна изпод одеялата в зори. Без да събужда другаря си, младият планинец обу ботушите и газии четвърт миля в едра роса, докато намери конете. Когато се завърна подир половин час, той доведе Дишпан и яздитните коне. Лангдън беше станал и палеше огън.

Джим често си напомняше, че ето такива сутрини му бяха помогнали да разочарова лекарите и да се отърве от гроба. Този юни ставаха точно осем години, откакто беше дошъл на Север за първи път с хлътнаги гърди и загубен бял дроб.

– Вървете, щом настоявате, млади човече – беше му казал единият от лекарите, но вие отивате там на собственото си погребение.

А сега гръдната му обиколка се беше увеличила с пет инча и беше як като пън. Първите розови отблясъци на слънцето пъплеха по планинските върхове. Въздухът бе изпълнен със сладкия дъх на цветя, роса и всичко, което расте, а белите дробове поемаха дълбоко кислород, наситен със свежия парфюм на балсама. Лангдън проявяваше по-неедържано радостта ой от тоя живот сред природата.

Тя събуждаше у него желанието да вика, да пее, да свири. Ала той се възпираше тази сутрин. Ловът вълнуваше кръвта му. Вълнуваше и кръвта на Ото, но по-умерено. Докато Брюс оседлаваше конете, Лангдън направи питите. Беше станал специалист в онова, което наричаше печене на „див хляб“ и неговият метод се отличаваше с двойното предимство да пести и продукти и време. Той отвори чувал от дебело платно, направи в брашното дупка с двата си свити юмука, напълни отчасти дупката с една чаша вода и половин чаша мас от карибу, добави супена лъжица бакпулвер и три щипки сол и започна да меси. След пет минути питите бяха в голямата тенекиена фурничка, а след още половин час овнешките пържоли бяха опържени, картофите готови, а питките опечени и златистокафяви.

Слънцето тъкмо се показваше на изток, когато те излязоха от стана. През долината минаха на коне, но по склона се изкачиха пеша, а конете послушно ги последваха. Да се намери дирята на Тир, не

представляваше трудност. Там, където се беше спрял да изръмжи предизвикателно срещу неприятелите си, имаше големи червени пръски по земята; от това място до върха ловците вървяха по непрекъснатата кървава следа. Докато слизаха в другата долина, на три пъти откриваха къде Тир се е спирал и всеки път виждаха локва кръв, попила в земята или потекла по скалата. Минаха през гората и стигнаха при потока. Тука, на ивица сбит черен пясък, следите от лапите на Тир ги накараха да се спрат. Брюс зяпна. От Лангдън се изтръгна възглас на изумление и без да размени дума с другаря си, той измъкна джобната си рулетка и коленичи пред една от следите.

– Петнадесет инча и четвърт! – смая се той.

– Премери още една – каза Брюс.

– Петнадесет и ... половина! Брюс погледна нагоре по пролома.

– Най-голямата, която някога съм виждал, беше четиринайсет и половина – забеляза той и в гласа му прозвуча нотка на страхопочитание. Тая мечка е била ударена горе край Атабаска и се смяташе за най-голямата, убита някога в Британска Колумбия. Джими, тая тука я надминава!

Те продължиха пътя си и пак измериха следите край първия вир, където мечката си беше мила раните. В измерванията нямаше никаква разлика. След това намираха кървави петна само тук-таме. Беше десет часът, когато се натъкнаха на глинещата локва и видяха къде Тир е лежал в нея.

– Била е доста зле – каза Брюс с тих глас. Прекарала е тука почти цялата нощ.

Движени от същия подтик и същата мисъл, двамата погледнаха напред. Половин миля по-нататък планините се доближаваха така, че проломът между тях бе тъмен и неогрян от слънце.

– Била е доста зле – повтори Брюс, все още загледан напред. Може би ще е по-добре да вържем конете и ца продължим сами. Не е изключено да е там.

Те вързаха конете за нискорасли кедри и освободиха Дишпан от нейния товар.

Сетне, с пушките в пълна готовност, наострили уши и очи, ловците предпазливо се заизкачваха в безмълвието и мрака на пролома.

V. МЪСКУА

Тир се беше качил в пролома, щом се пукна зората. Беше се схванал, когато стана от локвата, но сега раната почти не го пареше и болеше. Още го болеше, но не както предишната вечер. Цялото му неразположение не беше само в рамото, нито в някое отделно определено място. Беше му лошо и ако беше човек, щеше да е в легло с термометър под мишницата и лекар да му мери пулса. Той вървеше нагоре по пролома бавно и отпуснато. Неуморим в търсенето на храна, той вече не мислеше за ядене. Не беше гладен и не му се ядеше. С горещия си език често лочеше от хладната вода на потока, а още по-често се обръщаше наполовина назад и душеше въздуха. Знаеше, че човешката миризма и непознатата гръмотевица и още по-необяснимата светкавица, са зад него. Цяла нощ беше останал нащрек и се пазеше и сега.

За никоя определена болка Тир не познаваше определен лек. Не беше ботаник в точния смисъл на тази дума, но Духът на дивите твари бе предопределил той сам да си бъде лекар. Както котката търси коча билка, така Тир търсеше известни неща, когато не се чувствуваше добре. Всичко горчиво не е хинин, но лекарствата на Тир положително бяха горчиви и както се качваше по пролома, носът му бе наведен ниско до земята и той душеше в ниските шубраци и гъсталаци, край които минаваше. Така стигна местенце, обрасло със смрадлика – четири-пет пръста високо растение с червени зърнести плодове, колкото дребни зърна грах. Сега те бяха не червени, а зелени, горчиви като жлъчка, и съдържаха кръвоспирашо вещество, наричано ува урси. Тир яде от тях. След това намери сапунени ягоди, които растяха на храсти, приличащи много на френско грозде. Плодовете бяха вече по-едри от френско грозде и ое зачервяваха. Индианците ядяха тези плодове, когато имаха огън и Тир си хапна от тях, преди да продължи. Те също бяха горчиви. Душеше и дърветата и най-сетне намери каквото му трябваше. Беше разновидност на бора и на няколко места, където можеше да досегне, имаше протекла прясна смола. Мечката рядко отминава тези борове с потекла смола. Тя е главното им подкрепително средство и Тир облиза прясната смола с езика си. По този начин погълна не само терпентин, но по косвен път и цяла фармакопея от лекарства, които се правят именно от това вещество. Докато стигна края на пролома, стомахът му представляваше доста, добре снабден билков магазин. Между другото Тир беше изял почти

половин кварта смърчови и балсамови игли. Кучето, когато е болно, яде трева; мечката, когато е болна, яде борови или балсамови игли, ако може да ги намери. Тя подплатява с тях стомаха и червата си и в последния час, преди да се настани за зимния си сън.

Слънцето още не се беше вдигнало, когато Тир стигна края на пролома и се спря за малко пред отвора на ниска пещера, която отиваше дълбоко в недрата на планината. Докъде стигаха спомените на Тир, не би могло да се каже, но в целия свят, доколкото той го познаваше, само това бе неговият дом. Пещерата беше не повече от четири фута висока и два пъти по-широка, но много пъти по-дълбока и с под, настлан с мек бял пясък. Някога, през миналите векове, малко поточе е шуртяло от тази пещера и другият ѝ край представляваше удобна спалня за някоя мечка, когато температурата стигнеше петдесет градуса под нулата. Преди десет години майката на Тир влезе там да спи през зимата, а когато се заклатушка навън да зърне за първи път пролетта, заедно с нея се заклатушкаха три мечета. Тир бе едно от тях. Беше още полусляп, защото мечетата проглеждат едва пет седмици след като се родят; а нямаше и много козина по тялото му, защото мечето гризли се ражда голо като бебе и очите му се отварят, и козината почва да расте горе-долу по едно и също време. Оттогава Тир преспа осем зими в този свой пещерен дом.

Искаше му се да влезе там сега. Искаше му се да легне в дъното на пещерата и да почака, докато му поолекне. Може би две или три минути той се двоуми и души с копнеж входа на пещерата си, а след това смръкна вятъра, който идваше от долу, от пролома. Нещо му подсказа, че трябва да продължи.

Към запад имаше полегато нагорнище от пролома до върха и Тир се заизкачва по него. Слънцето беше вече доста високо, когато той стигна билото и пак спря за малко да си почине и погледна надолу, към другата половина на владенията си.

Тази долина беше още по-прекрасна от другата, където Брюс и Лангдън бяха навлезли преди няколко часа. От гребен до гребен беше не по-малко от две мили широка, а в другите две посоки се простираше като безкрайна лъкатушна гледка в златно, зелено и черно, докъдето можеше да види окото. От мястото, където стоеше Тир, тя приличаше на необятен парк. Зелените склонове стигаха до самите върхове на планините и до половината път нагоре по тези склонове – крайната граница на дърветата; по зелената площ имаше пръснат д купчинки смърчове и балсамови дървета, сякаш посадени там от човешка ръка. Някои от тези горички не бяха по-големи от декоративните кътчета в градски парк, а

други покриваха цели акри, десетки акри; в подножието на склоновете от двете страни като декоративни бордюри се низеха редки и непрекъснати ивици гора. Между тези две черти на гората се ширеше меката, леко нагъната ливада на откритата долина, изпъстрена с възморави кичури бизонска върба и пелин, зелени гъсталаци от шипки и трънки и групички дървета. В дъното на долината течеше поток.

Тир слезе към четиристотин крачки по-долу от мястото, където беше спрял, и се запъти на север по зеления склон, така че вървеше от една към друга от напомнящите парк купчинки дървета на сто и петдесет до двеста крачки над края на гората. На тази височина, по средата между ливадите на долината и първите шисти и голи скали на върховете идваше най-често на лов за дребен дивеч. Тлъстите мар-моти започваха вече да се приличат на слънце по камъните. Проточените им, леки подвивания, които приятно се извишаваха над ромона на планинските води, изпълваха въздуха с ритмична музика. От време на време някой от тях изсвирваше рязко за предупреждение съвсем наблизо и се притискаше с цялото си тяло до камъка, докато голямата мечка минеше край него, и за малко никакво свирене не нарушаваше тихото бълбене в долината. Но, Тир и не помисляше за лов тази сутрин. На два пъти се сблъска с бодливи свинчета – най-сладката мръвка за него – и ги отмина, без да ги забележи. Топлата, сънна миризма на карибу стигна до него жарка и прясна от един гъстак, но той не се доближи до гъстака да го проучи.

От едно долче, тясно като черен ров, долови дъха на язовец. Два часа пътува непрекъснато през средата на склоновете, преди да извие надолу През гората към потока.

Глината, полепила се по раната му, започваше да се втвърдява и той отново нагази до рамената в един вир и постоя там няколко минути. Водата изми повечето от глината. Още два часа Тир вървя край потока и често пиеше вода. После дойде „сапус уун“ – шест часа след като беше напуснал глинещата локва. Плодовете на смрадликата, сапунените ягоди, боровата смола, смърчовите и балсамовите игли и водата, която беше изпил, смесили се всички в стомаха му в голяма доза, го накараха да повърне и Тир се почувствува безкрайно по-добре, толкова по-добре, че за първи път се обърна назад и изръмжа по посока на неприятелите си. Рамото още го болеше, но гаденето беше минало.

Дълги минути след „сапус уун“ той стоя, без да се помръдне и много пъти ръмжа. Гъргорещият звук дълбоко в неговите гърди беше придобил сега ново значение. До миналата вечер и днешния ден Тир не познаваше истинска омраза.

Бе влизал в двубой с други мечки, но яростта на двубоя не беше омраза. Тя идваше бързо и си отиваше бързо. От нея не оставаше такава нарастваща грозота. Той е близал раните, раздрани от противник и доста често му е било приятно да ги лекува. Но, това ново нещо, породило се в него, беше друго. С незабравяща и свирепа омраза той мразеше съществото, което го беше ранило. Мразеше човешката миризма. Мразеше чудноватото същество с бяло лице, което бе видял, вкопчило ое в брега на пролома и омразата му включваше всичко, свързано с него. Това бе омраза, породена от инстинкта, която преживяното бе събудило неочаквано от дългата дрямка. Без да е виждал или помиришвал човек преди, той разбра, че човекът е най-смъртният му враг и че трябва да се бои от него повече, отколкото от всички диви същества в планините. Беше готов да се бие с най-голямата гризли. Беше готов да се нахвърля върху най-свирепата глутница вълци. Беше готов да се изправи, без да трепне, пред наводнение или пожар. Но от човека трябва да бяга! Трябва да се крие! Трябва постоянно да се пази по върховете и в низините с очи, уши и нос! Защо усети това, защо разбра съвсем неочаквано, че едно същество – пигмей на ръст и въпреки това най-страшно от всички врагове, които Тир познаваше, е навлязло в неговия свят, бе чудо, което само природата можеше да обясни. Това бе някакво вслушване назад в замъглената от вековете памет на мечешкия род до най-ранните дни на човека, преди всичко човека с боздугана, човека с копие, закалено от огън, човека с кремъчно острие на стрелата, човека с примката и капана и най-после човека с пушка. През всичките векове човекът е бил единичният му и единствен господар. Природата му го беше втълпила – втълпявала му го е в течение на сто, хиляда или десет хиляди поколения. И сега за първи път в живота му тази спяща част от неговия инстинкт се стресна и събуди, и той разбра. Той намрази човека и отсега нататък щеше да мрази всичко, което мирише на човек. И заедно с тази омраза за първи път изпита СТРАХ. Ако човекът никога не беше гласкал Тир и нему подобните към смъртта, светът нямаше никога да го знае под името *Ursus horribilis*, страшната мечка.

Тир все още вървеше покрай потока, като си проправяше пътя бавно и тромаво, но неотклонно, с ниско наведени глава и врат, а огромните му задни части се повдигаха и отпускаха при това търкалящо се движение, присъщо на всички мечки, а особено на гризли. Дългите му нокти потракваха по камъните. Чакълът скърцаше под-тежките му стъпки. Той оставяше огромни следи по мекия пясък. Тази част от долината, в която сега навлизаше, имаше за него особено значение и той започна да

се разтакава и често спираше да души въздуха във всички посоки. Тир не беше едноженец, но вече много разгонни периоди бе идвал да търси своята Искуао из тези чудни ширнали се поляни и ливади между двата хребета. Можеше винаги да се надява през юли тя да го чака или да го търси с този странен настървен копнеж за майчинство в гърдите. Беше великолепна гризли, която идваше от западните области, когато нагонът за съешаване я повикаше. Беше едра и силна, с хубав златистокафяв косьъм, тъй че децата на Тир и неговата Искуао бяха най-хубавите мечки из тези планини. Майката ги отнасяше със себе си неродени и те отваряха очи, живееха и се биеха в долини и по склонове далече на запад. Ако в по-сетнешни години на Тир се случеше да изгони собствени деца от свои ловища или да ги нашиба в двубой, природата бе тъй добра да скрие това от него. Той приличаше на повечето мрънкащи стари ергени, включително и тези с по две ръце и бели лица, и не обичаше дечурлига. Понасяше мечета, както някой opak стар женомразец би понасял едно розово пеленаче, но не беше жесток като Пънч, защото никога не беше убил нито едно мече. Винаги ги е наплясквал хубавичко, колчем са дръзвали да се доближат до него, но винаги с отворена мека длан на латата си и само толкова вложена в удара сила, колкото да ги търколи презглава, като пухкави клъбца. Това беше единственият начин, по който Тир изразяваше недоволството си, когато непозната майка-мечка нахълташе в неговите предели с мечетата си. В други отношения беше голям кавалер. Не пдеше майката и мечетата ѝ, не влизаше в бой с нея, колкото свадлива и неприятна да беше. Дори ако ги завареше да ядат от някоя негова плячка, не си позволяваше друго, освен да напляска мечетата. Само едно изключение имаше в живота му. Предишната година беше теглил хубав бой на една същинска Ксантипа – мечка от рода на „новите жени“, която толкова настояваше да му докаже, че не той е господарят, за да запази мъжкото си достойнство, Тир се видя принуден да я натупа. Тя напусна царството му тичешком, а трите ѝ злобно фучащи мечета се поклащаха подире ѝ като черни балончета.

Всичко това е донякъде необходимо, за да обясни неочакваното буйно раздражение, с което Тир долови известна топла, близка миризма, когато заобиколи купчината огромни обли камъни. Той спря, обърна глава и изръмжа по своя не-висок гъргорещ начин. На шест стъпки от него, притиснало се с цялото си тяло до белия пясък на пътеката, досущ като уплашено до смърт кутре, което още не може да реши дали е срещнало приятел или враг, се гърчеше и трепереше самото мече. Беше не повече от тримесечно – твърде малко, за да се отдели от майка си – и

имаше остра светлокафява муцунка и бяло петно на малките си гърди, което показваше, че е член от семейството на черните мечки и не е гризли. То се мъчеше с всички сили да каже: „Аз се загубих, заблудих се или са ме отвлекли, гладен съм и имам игла от бодливо свинче в крака си.“ Но, въпреки това с повторно зловещо ръмжене Тир затърси между канарите майката. Тя не се виждаше, не можеше да я подуши и тези два факта го накараха да обърне огромната си глава пак към мечето. Мъскуа – така би го нарекъл всеки индианец – беше припъзлял една-две стъпки по малкото си коремче и приятелски се заизвива при втория оглед на Тир. Сетне припъзля още половин стъпка напред и ниско гъргорене прозвуча в гърдите на Тир. „Не се приближавай повече – предупреждаваше той – или ще те катурна!“ Мъскуа разбра. Той остана да лежи като мъртъв, с нос, лапи и корем, притиснати към пясъка, а Тир отново се заоглежда. Когато очите му се върнаха при Мъскуа, мечето беше на три стъпки от него, мърдаше, притиснало се към пясъка и тихичко скимтеше. Тир повдигна дясната си лапа на една педя от земята. „Само да се помръднеш още и ще те цапна!“ – изръмжа той. Мъскуа се загърчи и затрепери, облиза устни с мъничкото си червено езиче, наполовина от страх и наполовина като молба за милост и въпреки вдигнатата лапа на Тир плахо припъзля още на една педя. Вместо ръмжене от гърлото на Тир се чу нещо като хъркане. Тежкият му крак се отпусна на пясъка. За трети път той се огледа наоколо, подуши въздуха и пак изръмжа. Всеки свадлив стар ерген би разбрал това ръмжене. То гласеше: „Къде ли, по дяволите, се е дянала майката на малкия?“

Тогава се случи нещо неочаквано. Мъскуа се беше примъкнал близо до ранения крак на Тир. Той се надигна и носът му долови мириса на прясната рана. Езичето му нежно я допря. То беше като кадифе, това езиче. Усещането беше чудно приятно и Тир остана да стои там за много мигновения, без да се помръдне или Издаде някакъв звук, докато мечето ближеше раната му. Сетне наведе голямата си глава. Подуши мекото, дружелюбно кълбо, дошло при него. Мъскуа сиротно изскимтя. Тир изръмжа, но по-благо този път. Това вече не беше заплаха. Горещият му език докосна веднъж муцунката на мечето. – Ела! – каза той и продължи пътешествието си на север.

А по петите му затича сиротното мече със светлокафява муцунка.

VI. ТИР УБИВА ПЛЯЧКА

Потокът, покрай който вървеше Тир, беше приток на Бабайн. Тир отиваше горе-долу направо към Скина. Колкото повече се качваше нагоре по течението, толкова по-стръмна и по-камениста ставаше местността. Беше изминал може би седем или осем мили от гребена на вододела, когато намери Мъскуа, черното мече. От тази точка склоновете започнаха да придобиват друг характер. Те бяха прорязани от тъмни, тесни урви и отрупани със страхотни грамади скали, назъбени канари и стръмни свлачища от шисти. Потокът стана по-гръмлив и по него се вървеше по-трудно. Сега Тир влезаше в една от своите твърдини – място, където имаше хиляда скривалища, стига да искаше да се скрие, непристъпна, изровена местност, където за него не беше трудно да убие едър дивеч и където беше сигурен, че човешката миризма не ще го преследва. Половин час след като напусна грамадата скали, където се беше натъкнал на Мъскуа, Тир продължаваше да върви тромаво напред, сякаш съвсем забравил факта, че мечето тича подире му. Но, той го чуваше и усещаше миризмата му. На Мъскуа никак не му беше лесно. Дебелото му телце и дебелите крачета не бяха свикнали на този вид пътувания, но той беше сърцато мече и изскимтя само два пъти през този половин час. Когато се катурна от един камък във водата и за втори път, когато стъпи прекалеио рязко на иглата от бодливо свинче в крака си. Най-после Тир изостави потока и сви нагоре по дълбока клисура, по която вървя, докато излезе на една падина или подобна на плато котловина на половината път нагоре по широк склон. Тука намери камък откъм слънчевата страна на обрасла с трева могилка и спря. Може би бебешката дружба на Мъскуа, милувката на мекото му червено езиче в най-подходящия психологически момент и постоянството му да върви след Тир се бяха обединили и докоснали чувствителна струна в голямото му, грубо сърце, защото, след като души неспокойно насам-натам няколко мига, Тир се изтегна до камъка. Чак тогава съвсем капналото меченце със светлокафява муцунка също легна, но беше тъй смъртно уморено, че заспа дълбоко само след три минути.

Още два пъти в ранните часове на следобед Тир има „сапус ууин“ и започна да усеща глад. Не беше глад, който би могъл да уталожат мравки и личинки или дори със суяци и мармоти. А може би се досещаше и колко страшно гладен бе малкият Мъскуа. Мечето нито веднъж не

беше отворило очи и още лежеше, окъпано от топли слънчеви лъчи, когато Тир реши да продължи пътя си. Беше към три часа – време, особено тихо и предразполагащо към сън през късен юнски или ранен юлски ден в северна планинска долина. Мармотите бяха се насвирили до умора и лежаха проснати на припек по камъните. Орлите се рееха така високо над върховете, че се виждаха като някакви точки. Ястребите, напълнили гуши с месо, бяха изчезнали в гората, козите и овците пладнуваха високо към билото и дори да имаше наблизко тревопасни животни, те бяха сити и дремеха. Ловецът-планинец знае, че това е часът, когато трябва да търси мечки и особено стръвници, по зелените склонове и откритите места между малките горички.

За Тир това бе главно време за ловуване. Инстинктът му подсказваше, че когато всички други твари са сити и почиват, той може да се движи по-открито и да не се страхува толкова, че ще бъде забелязан. Можеше да намери своя дивеч и да го наблюдава. От време на време убиваше по някоя коза, овца или карибу сред бял ден, защото на къси разстояния можеше да тича по-бързо от козата и овцата и не по-бавно от карибу. Но, в повечето случаи убиваше по залез или в мрака на ранната вечер.

Той се изправи от мястото си до камъка с едно дълбоко „у-уф!“, което събуди Мъскуа. Мечето стана, попремига срещу Тир, сетне срещу слънцето и се заотръсква, докато падна. Тир изгледа черното мъниче със светлокафява муцунка малко кисело. След „сапус ууин“ той копнееше за червено сочно месо, също както всеки гладен човек жадува за дебел бифтек, вместо бишкоти или майонеза – месо и то в достатъчно количество. А как би могъл да издебне и да убие някое карибу с това умиращо от глад и много любопитно мече по петите си, сам той не знаеше. Мъскуа като че ли разбра и отговори на въпроса. Той изтича десетина крачки пред Тир, спря и дръзко се озърна с щръкнали напред ушенца и изражение на муцунката като на някое момченце, което иска да докаже на баща си, че напълно отговаря на изискванията да отиде на първия лов за зайци. С още едно „у-уф“ Тир тръгна направо по склона така стремително, че мигновено се изравни с Мъскуа и с внезапен замах на дясната си лапа запрати мечето презглава на десетина крачки зад себе си, което, изразено с думи, значеше достатъчно ясно: „Ето къде ти е мястото, ако ще ходиш на лов с мен!“

След това се заклати бавно напред, с очи, уши и ноздри, напрегнати за лов. Слезе надолу, докато се озова на не повече от стотина крачки под потока, и вече не търсеше най-лесния път, а избираше трудните и

пресечени места. Вървеше бавно и криволичеше в зигзаг, обикаляше дебнешком огромни купища канари, душеше във всяко долче и изследваше купчинките дървета и ветровалите. Ту се изкачваше толкова високо, че стигаше до голите шисти, ту пак слизаше толкова ниско, че крачеше по пясъка и чакъла на рекичката. Долавяше много миризми във въздуха, но нито една, която да го задържи или дълбоко заинтересува. Веднъж горе, близо до шистите, подуши коза, но Тир никога не се качваше за месо над шистите. На два пъти подуши овца, а късно следобед видя голям овен да гледа към него от стръмен чу-кар стотина крачки по-горе. В по-ниските места носят му допираше дири на бодливи свинчета, главата му често се навеждаше над следи от карибу и той душеше въздуха пред себе си. В долината имаше и други мечки. Повечето бяха минавали по дъното на потока, което показваше, че бяха черни или канелени мечки. Веднъж се натъкна на дияра от друга гризли и враждебно зърмжа. Нито веднъж през двата часа, след като бяха напуснали припека край камъка, той като че ли не обърна никакво внимание на Мъскуа, който с напредването на деня все ловече огладняваше и губеше сили. На света никога не е имало момче, което да е било по-сърцато от меченцето със светлокафява муцунка. По неравните места то се препъваше и често падаше. По нагорнищата, които Тир можеше да изкачи с една-единствена крачка, Мъскуа трябваше да си пробива път с отчаяни усилия. На три пъти Тир прегази потока и Мъскуа насмалко не се удави, както вървеше подире му. Беше капнал, изпонатъртен и мокър и кракът го болеше, но той вървеше подир Тир. Понякога беше близо до него, в други моменти трябваше да тичач за да го настигне. Слънцето залязваше, когато Тир най-сетне намери дивеч и Мъскуа беше жив-умрял.

Той не знаеше защо Тир изведнъж просна огромното си тяло до един камък в края на неравна ливада, откъдето можеха да надзърнат долу в малка котловинка. Искаше му се даизскимти, но го беше страх. И ако някога през краткия си живот беше наистина чувствувал нужда от майка си, то беше сега. Мъскуа не можеше да разбере защо тя го остави сред скалите и вече не се върна – Лангдън и Брюс щяха да открият тази трагедия малко но-късно. И не можеше да разбере защо тя не идва при него сега. Беше горе-долу точно часът, когато сучеше преди нощния си сън, защото беше мартенско мече и според най-утвърдените навици на мечките-майки би трябвало да бозае още един месец. Беше това, което Метусин, индианецът, щеше да нарече „мънукау“, което значи, че е твърде крехък. Понеже беше мечка, не се беше родил както другите животни. Майка му, както всичките мечки-майки в студените области,

беше го родила на бял свят дълго преди да свърши зимния си сън в бърлогата. Мъскуа се роди, докато тя спеше. Цял месец или шест седмици след това, докато бе още сляп и гол, тя го беше кърмила, докато самата тя нито ядеше, нито пиеше, нито виждаше дневна светлина. В края на тези шест седмици тя излезе с него от бърлогата, за да потърси първата хапка храна за себе си. Не повече от още шест седмици бяха минали от този ден и Мъскуа тежеше двайсетина фунта. По-правилно, беше тежал двадесет фунта, но сега, по-гладен от всеки друг път в живота, вероятно тежеше по-малко.

На около триста крачки под Тир имаше куп балсамови дървета – малък гъсталак, който растеше близо до брега на миниатюрно езерце, водите на което едва се движеха в отгатышния край на котловинката. В този гъстак имаше карибу – може би два-три. Тир знаеше това с такава сигурност, сякаш ги виждаше. „Уенипау“ или „лежачата миризма“ на копитния дивеч се различаваше за Тир от „мечису“ или „пасящата миризма“, както денят се различава от нощта. Едната се усещаше едва доловимо във въздуха, като лекия, разсейващ се дъх от уханието на роклята или косата на минаваща жена. Другата долиташе гореща и тежка, близо до земята, като аромата на счупено шише парфюм. Дори и Мъскуа долови сега миризмата, като припъзля бавно зад голямата гризли и легна. Цели десет минути Тир не се помръдна. Очите му обгръщаха котловинката, края на езерото и подстъпите към горичката, носът му определяше посоката на вятъра точно както деленията на компаса. Това, което го караше да стои неподвижно, бе съображението, че се намира почти на границата на опасността. С други думи, планините и явяващата се изведнъж падина бяха образували „раздвоен вятър“ в котловинката и ако Тир се беше появил петдесетина крачки над мястото, където лежеше присвит сега, карибу с остроото си обоняние щяха веднага да го подушат.

С шръкнали напред ушенца и блеснало в очите ново разбиране Мъскуа гледаше сега първия си урок по издебване на дивеч. Присвил се толкова ниско, че сякаш се движеше по корем, Тир напредваше бавно и безшумно към потока и огромната яка досами раменета му беше настръхнала като скован гръбнак на куче. Мъскуа пълзеше подир него. Цели сто крачки Тир продължи обхода си и три пъти при тези сто крачки се спря да подуши по посока на горичката. Най-сетне остана доволен. Вятърът идваше право срещу него и беше изпълнен с благоприятни указания. Той се насочи напред с дебнешо, търкалящо се движение, издал рамене – крачките му бяха по-къси сега и всичките мускули в грамадното тяло бяха готови за действие. За две минути стигна пред балсамовите

дървета и там спря пак. Ясно се чу прашене на съчки. Елените се бяха изправили, но не бяха разтревожени. Тръгваха да пият и да пасат. Тир отново потегли успоредно със звука. Това бързо го изведе при края на горичката и там той остана да стои, скрит от листака, но с езерцето и цялата малка ливада пред погледа. Едър мъжкар карибу се показа пръв. Рогата му бяха полуизрасли и покрити с кадифен мъх. След него се зададе двегодишен мъжкар, закръглен, загладен и лъснал като кафяво кадифе в лъчите на залеза. Две минути старият мъжкар стоя нащрек, напрегнал очи, уши и ноздри за сигнали на опасност. Зад него младият без особени подозрения щипеше трева. Сетне старият наведе глава, така че рогата му се извиха над раменета и бавно се запъти към езерцето на вечерен водопой. Двегодишният го последва и Тир излезе безшумно от скривалището си.

За кратък миг той като че ли се стегна ... и тръгна. От елена го отделиха петдесет стъпки. Беше изминал половината от това разстояние като някаква грамадна търкаляща се топка, когато животните го чуха. Те полетяха като стрели, изхвърлени от тетива. Но, бяха закъснели. Само някой бърз кон би могъл да надмине мечката, а Тир вече беше набрал скорост. Като вятър връхлетя той отстрани на младия карибу, изви малко на една страна и след това без всякакво явно усилие – все още като огромна топка – скочи напред и нагоре и краткото надбягване свърши. Грамадната му дясна лапа се метна през рамото на младия елен и когато двамата падаха, лявата му лапа като грамадна човешка ръка хвана муцуната на карибу. Тир падна отдолу, както винаги се стремеше да падне. Той не притисна жертвата си в смъртна прегръдка. Само веднъж сви единия си заден крак и когато го изправи, петте ножа, с които беше въоръжен, изтърбушиха мъжкаря. Те не само го изтърбушиха, но извиха и пречупиха ребрата му, сякаш тези ребра бяха някакви съчки. Тогава Тир се изправи, огледа се и се отърси с гъргорещ звук, който можеше да бъде или тържествуващо ръмжене, или покана към Мъскуа да заповяда на пиршеството.

Мечето с жълтокафявата муцунка обаче възприе звука само като покана и не се подвоуми нито за секунда. За първи път то подушваше и вкусваше топлата кръв на месото. И тази миризма и вкус бяха дошли в психологически миг в неговия живот, също както бяха дошли преди години в живота на Тир. Не всички гризли са ловци на едър дивеч. Всъщност много малко от тях са такива. Повечето са главно вегетарианци с местна диета от по-дребни животни като суяци, мармоти и бодливи свинчета. Понякога случаят прави гризли ловец на карибу, кози, елени и

дори лосове. Такъв беше Тир. И такъв в бъдните дни щеше да бъде Мъскуа, въпреки че беше черна мечка и принадлежеше към семейството *Ursus horribilis* ord.

Един час двамата се гощаваха – не хищно като гладни кучета, а бавно и с наслада като чревоугодници. Мъскуа, проснал се по коремче почти между огромните предни лапи на Тир, лочеше кръв и фучеше като коте, както дъвчеше крехкото месо с мъничките ай зъбки. Тир, както винаги, когато търсеше храна, избираше на първо място най-вкусните мръвки, макар че от повръщането стомахът му приличаше на стая без покъщнина. Одираше тънките слоеве лой от бъбреците и червата и с полузатворени очи предъвкваше парчета, дълги по цяла крачка. Последните лъчи на слънцето угаснаха в планината и мракът падна бързо след здрача. Беше се стъмнило, когато те свършиха и малкият Мъскуа беше станал толкова дебел, колкото и дълъг.

Тир беше най-голям пазител на природата. Той не хабеше нищо, което ставаше за ядене и ако в този миг старият мъжкар карибу предназначено се беше появил, където можеше да го стигне, нямаше да го убие. Защото имаше храна и задачата му беше да прибере тази храна, където щеше да остане запазена.

Той се върна при балсамовия гъстак, но натъпкалото се мече не направи сега никакво усилие да го последва. Беше безкрайно задоволено и нещо му подсказваше, че Тир няма да зареже месото. Подир десетина минути Тир потвърди преценката му и дойде пак. С огромните си челюсти той стисна елена за врата. След това се извъртя малко настрана и помъкна леша към горичката, както куче би отмъкнало някой бел сланина. Младият мъжкар тежеше някъде към четиристотин фунта. Да беше тежал осемстотин или дори хиляда, Тир пак щеше да го влачи, но в такъв случай мечката щеше да се обърне и да върви заднишком с товара си.

Така Тир замъкна месото до края на горичката, където вече беше намерил вдлъбнатинка в земята. Той хвърли леша в тази вдлъбнатияка и докато Мъскуа наблюдаваше с голям и нарастващ интерес се зае да го покрива със сухи игли, съчки, полуизгнил пън и труп на дърво, сетне подуши малко насам-натам и излезе от горичката.

Сега Мъскуа тръгна подир него, макар и да му беше малко трудно да направлява движението си, понеже му пречеше нарасналото тегло. Звездите започнаха да изгряват една по една на небето и под тези звезди Тир се насочи право нагоре по стръмен и каменист склон, който водеше към планинските върхове. Той вървеше нагоре и нагоре, по-високо,

отколкото Мъскуа бе някога стигал. Минаха през едно заснежено място. А след това стигнаха друго място, където сякаш някой вулкан бе изригнал вътрешностите на планината. Човек надали би могъл да мине там, където Тир водеше Мъскуа. Най-послед той спря. Беше на тясна изданина с отвесна стена от скали зад нея. Под него стръмно се спускаше хаос от разкъртени камъни и шисти. Далече долу долината лежеше като черна и бездънна яма.

Тир легна и за първи път след раняването му в другата долина сложи глава между изтегнатите си грамадни лапи с дълбока и спокойна въздишка. Мъскуа припъзля толкова близо, че тялото на Тир да го топли и двамата заспаха дълбокия, спокоен сън на пълните стомаси, а звездите над тях заблестяха по-ярко и месечината изгря, за да залее върховете и долината със златно великолепие.

VII. БРЮС ИЗТЪКВА НЯКОЛКО ФАКТА

Лангдън и Брюс преваляха билото и се намериха в западната долина следобеда на същия ден, когато Тир напусна глинещата локва. Беше два часът, когато Брюс се върна и доведе трите каня и остави Лаигдън на високия хребет да разглежда околностите с бинокъла. В продължение на два часа, след като планинецът се върна със снаряжението, те вървяха бавно покрай потока, над който се беше движила мечката и когато спряха на стан за през нощта, бяха още на две-три мили от мястото, където Тир се натъкна на Мъскуа. Още не бяха намерили следите му в пясъка по дъното на потока. Въпреки това Брюс беше уверен в успеха. Той знаеше, че Тир се е водил по гребена на склоновете.

– Ако се върнеш от тоя край и вземеш да пишеш за мечките, гледай да не станеш за смях, като повечето от пишещите братя, Джими – заговори Брюс, когато се разположиха да изпуснат по една лула след вечеря. Преди две години бях около цял месец водач на един естественик и той остана толкова доволен, че ми каза, че щял да ми изпрати куп книги за мечки и разни диви твари. И ги изпрати! Аз ги прочетох. Първо се смях, после се ядосах и си накла-дох с тях един огън. Мечките са интересни. Човек може да разкаже сума неща за тях, без да стане за смях. Казвам ти, има!

Лангдън кимна.

– Човек трябва да ловува и да бие, да ловува и да бие с години, преди да открие истинското удоволствие в издебването на едрия дивеч – отговори той бавно, загледан в огъня. И когато разбере това истинско удоволствие, тая част от него, която го увлича от все сърце и душа, открива, че в края на краищата голямата радост не е да убиеш, а да оставиш да живее. Аз искам тази гризли и ще я имам. Няма да си отида оттук, преди да съм я ударил. От друга страна, ние можехме да ударим днес две други мечки, обаче аз не съм гръмнал. Започвам да научавам играта, Брюс. Започвам да изпитвам истинско удоволствие от лова. А когато човек ловува правилно, той научава факти. Не се тревожи! Аз ще излагам само факти в това, което ще пиша.

Изведнъж той се обърна и погледна Брюс.

– Кои са били някои от „глупостите“, които си прочел в тези книги? Брюс замислено пусна облак дим.

– Това, което ме ядоса най-много – каза той, беше, каквото тия

пишещи братя говореха за „белезите“ на мечките. Боже господи, според техните писания стига една мечка да се протегне нагоре, да сложи белег на някое дърво и тази местност е нейна, докато не дойде по-голяма мечка и не ѝ тегли един бой. Спомням си, в една книга имаше гризли, която търколила пън под едно дърво, та да може да застане на него и да сложи белега си над белега на друга гризли. Представи си! Никоя мечка не слага белег, който да има някакво значение. Виждал съм гризли да откъсват със зъби цели парчета от дънери и да ги дращят също като котки, а през лятото, когато започва да ги хваща сърбеж и да им капе козината, те се изправят и се търкат о дървета. Търкат се, защото ги сърби, а не защото оставят визитните си картички за други мечки. Карибу, лосът и рогачът правят същото нещо, за да махнат кадифето от рогата ѝ. Тия същите писатели смятат, че гризли си имат свой участък, а те нямат и дума да не става, че имат! Виждал съм осем напълно пораснали гризли да се хранят на един и същи склон. Нали си спомняш как преди две години ударихме четири мечки в дол инка, не по-дълга от миля. Тук-таме има по някой господар сред гризли, като тоя мечок, който сме тръгнали да гоним, но дори и той не притежава тоя участък самовластно. Хващам се на бас, че има още двайсетина мечки в тези две долини! А тоя естественик, дето го водих преди две години, не можеше да различи дирята на гризли от дирята на черна мечка и човек да не съм, ако знаеше какво е канелена мечка!

Брюс извади лулата от уста и настървено плю в огъня, ло което Лангдън разбра, че ще чуе и други неща. Най-приятните му часове бяха тези, когато обикновено мълчаливият Брюс изпадаше в такива настроения.

– Канелена мечка! – изръмжа планинецът. Можеш ли да си го представиш, Джими. Той мислеше, че наистина има канелени мечки! И когато му казах, че няма и че канелената мечка, за която четем, е черна или гризли с канелен цвят, той ми се изсмя, а пък аз съм се родил и отрасъл сред мечки! Той направо облети очи, когато взех да му разправам за цвета на мечките и си е помислил, че го баламос-вам. Сетне си рекох, че може тъкмо зарад това да ми е пратил книгите. Искал е да ми докаже, че е бил прав. Нищо друго на света няма толкова различни цветове, Джими, както мечките! Виждал съм черни мечки, бели като сняг, и съм виждал гризли почти толкова черни, колкото черните мечки. Виждал съм канелени черни мечки и канелени гризли, виждал съм черни мечки и гризли кафяви, златисти и почти жълти. Те са толкова различни по цвят, колкото по характер и по начин на хранене. Според мене повечето

естественици отиват и се запознават с една гризли, а сетне описват всички гризли според тая. Това не е честно спрямо гризли, човек да не съм, ако е честно! Нямахше нито една сред тия книги, в която да не се казваше, че гризли е най-свирепият човекояден звяр на тоя свят. А тя не е, освен ако не я поставиш натясно. Любопитна е като дете и е добродушна, стига да не я закачиш. Повечето гризли са вегетарианци, но някои не са. Виждал съм ги да псвалят коза, овца или карибу, а съм виждал други да се хранят на едни и същи склонове с тия животни и дори да не ги поглеждат. Лризли са интересни, Джимп. Може да разправиш много за тях, без да станеш за смях пред хората!

Брюс изучука пепелта от лулата си, за да подчертае последната си забележка.

Докато я натъпкваше наново с тютюн, Лангдън каза:

– Можеш да бъдеш сигурен, че тоя голям мечок, подир който сме тръгнали е стръвник, Брюс.

– Не се знае – отговори Брюс. Не може винаги да се съди по големината. Веднъж имах работа с гризли, не много по-голяма от куче, а беше стръвница. Стотици животни загиват всяка година от зимните студове в тия планини и когато настъпи пролетта, мечките изяждат леша, но мършата не ги прави стръвници. Понякога гризли се ражда стръвница, а понякога става стръвница случайно. Убие ли веднъж, убива пак. Веднъж бях на един планински склон и видях коза да се насочва право срещу гризли. Мечката нямахше да направи нищо, но козата така се уплаши, че просто се блъсна в звяра и той я уби. Мечката не можа да се съвземе от изненадата цели десет минути и души и побутва топлия труп половин час, преди да го разкъса. Тя вкуси за първи път онова, което би могло да се нарече „жив“ дивеч. Аз не я убих и съм сигурен, че от тоя ден натаък тя стана ловец на едър дивеч.

– Бих казал, че големината трябва да има нещо общо с тая работа – възрази Лангдън. Струва ми се, че една мечка, която яде месо, трябва да бъде по-едра и по-силна, отколкото ако е вегетарианка.

– Това е едно от интересните неща, за които би трябвало да пишеш – подхвана Брюс с чудноватото си изкискване. Защо мечката затлъстява толкова, че през септември едва може да ходи, пък не се храни с нещо повече от горски плодове, мравки и личинки? Ти дали би затлъстял от диво френско грозде? А защо расте толкова бързо през четирите или петте месеца, докато е затворена в бърлогата и не съществува за света, без хапка храна или глътка вода? Защо става така, че един, а понякога и два месеца майката кърми мечетата, докато, както бихме казали, спи? Тя

е горе-долу на две трети от зимния си сън, когато се раждат мечетата. И защо тия мечета не са по-големи? Тоя естественик се смя, докато ми се стори, че ще се пукне, когато му казах, че мечето гризли при раждането не е много по-голямо от едно коте!

Той е бил от малкото групаци, които нямат желание да се научат и все пак човек не може да му се сърди чак толкова много – каза Лангдън. Преди четири-пет години и аз нямаше да го повярвам, Брюс. Всъщност аз не можех да го повярвам, докато не изровихме ония две мечета горе край Атабаска. Едното тежеше единадесет унции, а другото девет. Помниш ли?

– И те бяха на една седмица, Джими. А майката тежеше осемстотин фунта.

Една-две минути двамата мълчаливо смукаха лулите си.

– Почти невероятно – заговори отново Лангдън. И все пак е вярно. И това не е прищявка на природата, Брюс, то е просто последица от прозорливостта на природата. Ако мечетата бяха големи, колкото са котетата в сравнение с котката, майката-мечка не би могла да ги храни през тия седмици, когато самата тя нито яде, нито пие. Като че ли има само една грешка в тоя ред на нещата. Обикновената черна мечка е два пъти по-дребна от гризли, а нейното мече, когато се ражда, е много по-голямо от мечето на гризли. Защо ли, по дяволите, трябва да е така ...

Брюс прекъсна приятеля си с добродушен смях:

– Много просто, Джими, много просто! – възкликна той. Спомняш ли си миналата година, когато брахме ягоди в долината, а два часа след това се бихме със снежни топки горе в планината? Колкото по-високо се качваш, толкова по-студено става, нали? Ей сега, първия ден на юли, може наполовина да замръзнеш на някой от тия върхове! Гризли прекарва зимния си сън високо, Джими, а черната мечка го прекарва ниско. Когато вече има четири стъпки сняг там, където са бърлогите на гризли, черната мечка все още може да се храни в дълбоките долини и гъсти гори. Тя заспива зимния си сън една-две седмици по-късно от гризли и се събужда напролет една-две седмици по-рано, тя е по-тлъста, когато заспива и не е чак толкова изпостяла, когато излиза, затова майката има повече кърма за мечетата. Поне аз така мисля.

– Съвсем точно го каза! – възкликна с въодушевление Лангдън. Никога не съм помислял за това, Брюс!

– Има много неща, за които човек не помисля, докато не се сблъска с тях – каза планинецът. Работата е точно в това, което ти каза преди малко. Такива неща правят лова чудесен спорт, след като разбереш, че

да ловуваш, не значи непременно да убиваш дивеча, а да го оставиш да живее. Веднъж лежах седем часа на планински връх да гледам как играе стадо овце и удоволствието ми беше по-голямо, отколкото ако бях избил цялото стадо.

Брюс се изправи и се протегна – една процедура след вечеря, която винаги предхождаше съобщението, че ще си легне.

– Утре ще е чудесен ден – рече той с прозявка. Виж колко е бял снегът по върховете.

– Брюс ...

– Кажи.

– Колко ли тежи тая мечка?

– Хиляда и двеста фунта ... може да е малко повече.

Не съм имал удоволствието да я видя така отблизо като теб, Джими. Ако бях имал, сега щяхме да и сушим кожата!

– И още не е стара?

– Осем до дванайсетгодишна според мен, ако съдя по начина, по който изкачи склона. Стара мечка не се търкала толкова лесно.

– Виждал ли си някои по-стари мечки, Брюс?

– Толкова стари, че някои имаха нужда от патерици – каза Брюс, като развързваше обувките си. Удрял съм толкова стари мечки, че са били без зъби.

– Колко стари?

– Трийсет, трийсет и пет, може би четирийсетгодишни. Лека нощ, Джими!

– Лека нощ, Брюс!

VIII. МАЙКАТА НА МЪСКУА

Дълго след като Брюс беше заспал, Лангдън седя сам под звездите, а огнят тлееше до краката му. Тази вечер повече от всеки друг път в живота усещаше духа на девствената природа в кръвта си. Този дух го изпълваше с някакъв странен копнеж, а в същото време с дълбоко и успокояващо удовлетворение. Започваше да разбира, че най-после, след дълги години скитане из пустоща, този чуден и тайнствен дух на тънещи в мълчание места – духът на планината, езерото и гората го е привързал с верига, която никога нямаше да може да скъса. И той жадуваше да отвори очите на света – да изкара други хора да почувствуват и да видят каквото чувствуваше и виждаше той, да ги накара и те да разберат. Години наред беше работил и кроил така, че да може да прекара други години в дивите места. Беше живял с амбицията на страстта да убива и домът му беше отрупан с глави и кожи на убити от него животни. А сега, когато редица години, изпълнени с несбъднати още мечти, го чакаха напред, нещо уталожваше жаждата да убива в гърдите му. През последните няколко седмици беше оставил стотина същества, които можеше да унищожи, да се избавят здрави и читави извън обсега на пушката му. Днес беше подарил живота на две мечки. Увлечението от новото удоволствие бавно, но сигурно заемаше мястото на старото. Ръката на Ачак го възпираше. Не можеше вече да убива само зарад удоволствието да убива. Спомняше си чудноват сън, който сънува веднъж, когато заспа над ръкописа си у дома. Препарираните глави по стените бяха оживели, една по една се обръщаха към него, големите им живи очи горяха със силен блясък и го обвиняваха за своята смърт.

Четиридесет години! Струваше му се, че още чува думите, изговорени от Брюс.

Ако една жива твар можеше да достигне такава възраст, колко ли години живот е унищожил той в онези дни, когато е смятал себе си за добър ловец? Колко години е отнел от всички животни, които бе убил? Какъв убиец на живота, пресметнат в тези години е бил той в онзи ден, когато сутринта бе ударил три мечки на един и същи планински склон, а следобед – два карибу в долината? Сто години! Сто години пулсиране на сърцата, унищожени за някакви тридесет милути необуздало вълнение и ловна страст! Колко ли беше времето, натрупало се вече срещу него и жаждата му за удоволствие? Той го пресметна, загледан в огъня,

и общата сума възлезе на хиляда години!

Лангдън се изправи, излезе от стана и се спря чак когато се озова на открито, залян от звезден блясък. Ослуша се в нощния ромон на долината, пое дълбоко ухаещия на балсам въздух и както стоеше там, си зададе въпроса дали е спечелил нещо от колосалното кърваво унищожение на десет столетия живот.

И отговорът беше, че не е. В онзи ден, когато бе отнел пет живота, не изпита по-голямо вълнение, отколкото в деня, когато не отне нито един. Загуби желанието си да убива както преди, но ловът не загуби за него ни най-малко очарованието си. Обаянието на лова беше по-голямо, отколкото по-рано. Сега той криеше за него радости, които никога не бе изпитвал преди. Стотина нови неща изместиха краткотрайния триумф, който Лангдън изживяваше пред трептящата агония на тяло, покосено от смъртоносните му куршуми. Той все още искаше да убива и щеше да убива и занаят – иначе нямаше да е ловец и месоядно същество, но не беше вече като индианец, нито заслепен повече от жаждата да унищожава.

Лангдън погледна озарената от звезди долина, където беше сигурен, че трябваше да е Тир. Това бе лов, истински лов и той вече си даде дума да играе играта честно. Реши, че ще гони Тир и само Тир. Радваше се, че не го е убил на склона, защото ловът щеше да е по-труден сега, след като голямата гризли опита куршумите му. Беше доволен, че не ще изпита никакви угризения на съвестта, когато дойде краят. Огромният звяр, който видя и по който стреля на планинския склон, нямаше да стане лесно негова плячка. Той щеше да подложи на изпитание съобразителността на преследвачите си. Щеше да окаже отчаяна съпротива, ако се стигне до това, и кучетата (ако Метусин дойде с тях навреме) щяха да срещнат равностоен противник. Тир беше получил предупреждение. Сега можеше да превали планинските вериги и да избяга, ако поиска или да остане и да се бори. Лангдън знаеше, че мечката ще избере второто и си легна, обзет от желанието да дойде по-скоро утрешният ден.

Подир няколко часа го събуди пороен дъжд, който го накара да се измъкне от одеялата и да закрепчи на Брюс. Не бяха разпънали шатрата си и след миг той чу Брюс да къдне това тяхно тъпоумие. Нощта беше непрогледно тъмна, освен когато я прорязваха зловещите проблясъци на мълниите и планината тънеше и ехтеше от страховити гръмотевици. Лангдън се освободи от подгизналото си одеяло и се изправи. Слепителна светкавица освети Брюс, седнал омотан с одеяла, с мокри кичури,

увиснали върху дългото му мършаво лице и когато го видя, Лангдън избухна в смях.

– Утре ще е чудесен ден – повтори той с подигравка думите, казани от Брюс преди няколко часа. Виж колко бял е снегът по върховете!

Отговорът на Брюс, какъвто и да беше той, бе заглушен от трясъка на гръмотевицата.

Лангдън изчака ново блясане на мълния и се втурна в прикритието на клонесто балсамово дърво. Там остана клекнал за около пет-десет минути и ето че дъждът спря толкова внезапно, колкото беше започнал. Гръмотевиците затъгнаха на юг и светкавиците ги последваха. В тъмнината той чу Брюс да тършува някъде наблизо. Сетне светна клечка крибрит и Лангдън видя другарят му да си гледа часовника.

– Горедолу три часът – каза той. Дяволски хубав порой, нали?

– Аз като че ли го очаквах – отговори нехайно Лангдън. Знаеш, Брюс, когато снегът по върховете е толкова бял ...

– Я си затваряй устата ... хайде да запалим огън. Добре, че имамхе достатъчно ум в главата да покрием припасите си с одеяла. Мокър ли си?

Лангдън изцеждаше вода от косата си. Чувствуваше се като удавил се плъх.

– Не. Аз бях под гъсто балсамово дърво и се бях приготвил за дъжда. Когато ти ми обърна внимание колко бял е снегът по върховете, аз разбрах ...

– Върви по дяволите с тоя сняг – изръмжа Брюс и Лангдън го чу да кърши сухи смолести съчки в основата на един смърч.

Той се присъедини към него и след пет минути двамата бяха напалили огън. Пламъците осветяваха лицата им хи всеки виждаше, че другият не беше ядосан. Брюс се хилеше под увисналата си мокра коса.

– Аз спях като мъртъв, когато рукна – обясни той. И сънувах, че съм паднал в езеро. Когато се събудих, тъкмо се мъчех да изплувам.

Дъждът в началото на юли в три часа сутринта на север в планините на Британска Колумбия не е чак толкова топъл и Лангдън и Брюс почти цял час продължаваха да събират дърва и да сушат одеялата и дрехите си. Беше вече пет часът, когато седнаха на закуска, и малко минаваше шест, когато потеглиха нагоре по долината с двата си яздитни и единия товарен кон. Брюс можа с удоволствие да напосми на Лангдън, че предсказанието му се е сбъднало, защото гръмотевичната буря бе последвана от великолепен ден. Ливадите в краката им бяха подгизнали.

В долината ромонеше по-силно, музиката на придошлите поточета.

Половината от снощния сняг беше изчезнал от планинските върхове и цветята се струваха на Лангдън по-високи и по-хубави. Въздухът, който лъхаше в долината, беше напоен с утринна сладост и свежест и всичко над и около ловците тънеше в топлото златисто море на слънчевия блясък.

Те се запътиха нагоре по коритото на потока, като се навеждаха от седлата си и търсеха с поглед дири на всяка отминавана от тях пясъчна ивица. Не бяха изминали и четвърт миля, когато Брюс изведнъж възкликна и спря. Той посочи кръгла песъчлива площ, където Тир бе оставил една от огромните си следи. Лангдън слезе от коня и я измери.

– Същата! – извика той и в гласа му прозвуча нотка на възбуждение. Няма ли да е по-добре да продължим без конете, Брюс?

Планинецът поклати глава. Но, преди да изрече гласно някакво мнение, слезе от коня и заоглежда лежащите пред тях планински склонове с дългия си далекоглед. Лангдън извади ловния си бинокъл. И двамата не откриха нищо.

– Още е в коритото на потока и вероятно три-четири мили пред нас – каза Брюс. Ще продължим така още една-две мили и ще намерим някое хубаво място за конете. Тревата и храстите ще изсъхнат дотогава.

Лесно беше да вървят по стъпките на Тир след това, защото той не се беше отдалечавал от потока. На триста-четиристотин крачки от грамадната канара, където гризли се беше натъкнал на мечето със светлокафявата муцунка, имаше горичка със смърчове посред тревиста котловинка и тука ловците разседлаха и спънаха конете. Двадесетина минути след това те се изкачиха предпазливо до мекия килим от пясък, където се бяха запознали Тир и Мъска. Силният дъжд бе заличил мъничките дири на мечето, но пясъкът бе прорязан от дълбоките следи на голямата гризли. Зъбите на планинеца лъснаха, когато се обърна към Лангдън.

– Не е много далече – пошепна той. Никак няма да се учудя, ако е пренощувал някъде много наблизо и сега върви точно пред нас.

Той напљунчи палеца си и го вдигна нагоре, за да определи посоката на вятъра. След това многозначително поклати глава.

– Няма да е зле да изкачим склоновете – рече той.

Те заобиколиха края на канарите с пушки, готови за стрелба и се насочиха към долчинка, по която изглеждаше, че ще е лесно да изкачат първия склон.

В началото му и двамата пак спряха. Дъното беше покрито с пясък и по този пясък имаше следи от друга мечка. Брюс коленичи.

– Още една гризли – каза Лангдън.

– Не, не е. Това е черна мечка – възрази Брюс. Джими, никога ли не ще мога да ти набия в главата разликата между дирите на черна мечка и на гризли? Това е заден крак и петата е кръгла. Ако беше на гризли, щеше да е заострена. И е прекалено широка и изкривена, за да е на гризли, а ноктите са прекалено дълги спрямо дължината на петата. И че е черна мечка е толкова ясно, колкото това, че имаш нос на лицето си!

– И е тръгнала в една и съща посока с нас – добави Лангдън. Да вървим!

Двеста крачки по-нататък в долчето мечката се беше покатерила по склона. Лангдън и Брюс продължиха по дирята. В гъстата трева и гладките твърди шисти на първото било следите веднага се губеха, но ловците не се интересуваха чак толкова много от тези следи сега. От височината, на която вървяха, виждаха прекрасна гледка в краката си. Брюс нито за миг не откъсваше поглед от коритото на потока. Знаеше, че именно там долу щяха да намерят своята гризли, а в момента не го интересуваха нищо друго. За Лангдън, от друга страна, беше интересно всяко живо и мърдащо нещо около тях. Всяка купчина камъни или гъстак от трънки криеше неизвестни възможности за него и очите му оглеждаха по-високите гребени и върхове, както и следата непосредствено пред тях. Точно това му помогна да види нещо, което го накара да хване изведнъж другаря си за рамото и да го дръпне долу на земята до себе си.

– Виж! – пошепна той и протегна напред ръка.

Както беше коленичил, Брюс се втренчи. Очите му щяха да изскочат от изумление. На не повече от тридесетина стъпки над тях имаше голяма канара, която приличаше на сандък, а иззад по-далечния край на канарата се подаваше задната половина на мечка. Това беше черна мечка и лъскавата ѝ козина блестеше на слънцето. Брюс я гледа не по-малко от половин минута. След това се захили.

– Спи... спи като заклана! Джими ... искаш ли да видиш нещо смешно?

Планинецът остави пушката и измъкна дългия си ловджийски нож. С тих смях той пипна острия му връх.

– Ако никога не си виждал мечка да бяга, сега ще видиш, Джими! Ти стой тука!

Той запълзя бавно и тихо нагоре по склона към канарата, а Лангдън затаи дъх и зачака да види какво ще стане. На два пъти Брюс погледна назад с широка усмивка. Без съмнение след миг или два една безкрайно изумена мечка щеше да прегпусне към върховете на Скалистите

планини. И като си мислеше за това и гледаше как дългата, източена фигура на Брюс пълзеше като змия стъпка по стъпка нагоре, комизмът на това положение завладя Лангдън. Най-после Брюс стигна камъка. Дългият ловджийски нож заблестя на слънцето, сетне се стрелна напред и един пръст от стоманеното острие се заби в задницата на мечката. Това, което стана през следващите тридесет секунди, Лангдън нямаше никога да забрави. Мечката не се помръдна. Брюс бодна още веднъж. Мечката пак не се помръдна и при второто мушване. Брюс остана неподвижен като канарата, до която беше клекнал и тъй остана, загледал Лангдън с широко отворени уста.

– Сега, дявол да го вземе, какво мислиш за тая работа? – каза той и бавно се изправи. Тя не спи, тя е мъртва!

Лангдън изтича при него и двамата обиколиха края на камъка. Брюс все още държеше ножа в ръка и имаше странно изражение на лицето – загрижен вид, от който се бяха врязали бръчки между очите и така остана да стои за миг, без да говори.

– Никога досега не съм виждал подобно нещо – най-после заговори той и бавно прибра ножа в ножницата. Това е женска мечка и тя е имала мечета ... доста малки мечета при това, ако съдя по вида ѝ.

– Гонила е мармот и е подкопала камъка – добави Лангдън. – Смазана до смърт, а Брюс?

Брюс кимна.

– Никога не съм виждал подобно нещо – повтори той. Чудил съм се как не загиват, като подкопават канарите ... но никога не бях го виждал. Къде ли са мечетата? Горките малки!

Беше коленичил и разглеждаше бозките на майката.

– Не е имала повече от две ... може би само едно – рече той и се изправи. – На около три месеца.

– И сега ще умрат от глад?

– Ако е било само едно, сигурно ще умре. Малкото зверче е имало толкова мляко, че не е имало нужда да си търси само храна. Мечетата са горе-долу като бебетата – можеш да ги отбиеш рано, а може и да ги отгледаш с майчино мляко.

А виж какво става, като избягаш и си зарежеш децата – започна да поучава Брюс. – Ако някога се ожениш, Джими, да не оставиш жена ти да направи такова нещо. Случва се дечица да изгорят или да си счупят врата.

Той пак се запъти по гребена на склона, като оглеждаше долината, а Лангдън вървеше една крачка зад него и се чудеше какво ли е станало

с мечето.

В същото време Мъскуа, все още унесен в сън на скалистата издатина заедно с Тир, сънуваше майка си, която лежеше смазана под канарата на склона и тихичко скимтеше.

IX. ТИР ВЛИЗА В ДВУБОИ

Издатината, където лежах Тир и Мъскуа, светна от първия блясък на утринното слънце, а колкото по-нагоре се издигаше то, на издатината ставаше все по-топло и по-топло и Тир, когато се събуди, само се изтегна и не се и опита да стане. След раняването и „сапус ууин“, и гошавката в долината той се чувствуваше безкрайно бодър и облекчен и съвсем не бързаше да напусне това кътче, заляно със златна слънчева светлина. Дълго време разглежда съсредоточено и любопитно Мъскуа. В нощния хлад меченцето се беше сгушило между топлите му предни лапи и още лежеше там, и по бебешки скимтеше насън. След малко Тир направи нещо, което никога не беше правил преди – той леко подуши мекото клъбце между лапите си и само веднъж големият му плосък червен език допря муцунката на мечето. Мъскуа, който може би още сънуваше майка си, се сгуши още по-близо. Както малки бели деца са печелили сърцата на диваци, които тъкмо са се канели да Ги убият, така и Мъскуа бе някак странно навлязъл в живота на Тир. Големият гризли все още недоумяваше. Той не само се бореше против някаква необяснима неприязън към всякакви мечета изобщо, но и против затвърдените навици на десетгодишна самота. Въпреки всичко започваше да схваща, че има нещо много приятно и приветливо в близостта на Мъскуа. С идването на човека едно ново чувство бе навлязло в съществуването му – може би само искра от чувство. Докато имаш врагове и се изправяш пред опасности, не можеш напълно да оцениш дружбата и е възможно Тир, който сега за първи път се сблъскваше с истински неприятели и истинска опасност, да започваше да разбира значението на дружбата. Освен това наблюдаваше и сезонът на съешаването, а около Мъскуа се носеше и мизмизмата на майка му. Затова, докато Мъскуа продължаваше да се припица и да сънува, огрян от слънцето, Тир изпитваше все по-голямо и по-голямо задоволство.

Погледна надолу към долината, блеснала от капките на нощния дъжд, и не видя нищо, което да събуди недоволство. Подуши въздуха и той беше изпълнен с неосквернен сладък дъх на растяща трева, цветя, балсамови дървета и чиста вода направо от облаците. Тогава заблiza раната си и това негово движение събуди Мъскуа. Мечето повдигна глава. Попримига малко срещу слънцето, след това потърка сънливо муцунката с лапичките си и се изправи. Както всички хлапета, той беше готов за

нов ден въпреки негодите и бедите на предишния. Докато Тир продължаваше да лежи спокойно и да гледа надолу към долината, Мъскуа се зае с изследване на цепнатините в отвесната скала и се запре-мята между камъните на издатината. От долината Тир вдигна очи към мечето. Положително, докато наблюдаваше лудориите и премятанията на Мъскуа сред канарите, позата му изразяваше любопитство. Сетне тронаво се вдигна и се отърси. Поне пет минути прав гледа надолу към долината и души вятъра, неподвижен, сякаш издялан от камък. А Мъскуа, наострил ушенца, дойде и застана до него, като поглеждаше с острите си очички от Тир към огряната от слънце шир, после пак към Тир, сякаш се чудеше какво ли ще стане сега.

Големият гризли отговори на въпроса му. Той сви покрай скалиската издатина и заслиза в долината, а Мъскуа тръгна по петите му, също както го беше следвал предишния ден. Мечето се чувствуваше два пъти по-голямо и най-малко два пъти по-силно, отколкото миналия ден и вече не го преследваше този неприятен копнеж за майчиното му мляко. Тир го беше школувал бързо и то беше вече месоядно.

И знаеше, че се връщат там, където бяха пирували предишната вечер.

Бяха изменили половината разстояние по надолнището, когато вятърът донесе нещо на Тир и дълбоко от гърдите му се изтръгна ръмже-не, той спря за миг и гъстата яка на врата му враждебно настръхна. Мирисът, който беше доловил, идваше от посоката на скривалището му и беше дъх, който Тир не беше настроен да търпи точно в тази местност. Той силно усещаше присъствието на друга мечка. Това нямаше да го развълнува при обикновени условия, а нямаше да го развълнува и сега, ако появилата се мечка беше женска. Но миризмата беше на мъжка мечка и се носеше силно по прорязан в скалите пролом, който слизаше направо към балсамовата горичка, където беше скрил елена. Тир не се спря да си задава някакви въпроси. Той заслиза толкова бързо, ръмжейки полугласно вървешком, че Мъскуа трябваше да полага големи усилия, за да не изостане. Те не се спряха, докато не стигнаха края на поляната, откъдето се виждаше езерото и балсамовите дървета, и Мъскуа запъхтяно дишаше с увиснала долна челюст. После ушите му шръкнаха напред, той се вторачи и изведнъж всичките мускули на малкото му телце се стегнаха.

Седемдесет и пет крачки под тях ограбваха тяхното скривалище. Крадецът беше огромна черна мечка. Този разбойник бе великолепен. Беше към триста фунта по-лек от Тир, но имаше почти същия ръст и на

слънцето кожухът му блестеше с кадифената лъскавина на самура – най-едрата и най-дръзката мечка, нахълтвала във владенията на Тир от много дни насам. Беше измъкнала леша на карибу от скривалището и когато Тир и Мъскуа погледнаха към него, тя ядеше от месото.

След миг Мъскуа загледа въпросително Тир. Като че ли го питаше: „Какво ще правим? Той ни е откраднал закуската!“

Бавно и много предпазливо Тир заслиза последните седемдесет и пет крачки. Изглеждаше, че не бърза сега. Когато стигна края на ливадата, на около тридесет-четириде-сет крачки от едрия нашественик, той отново спря. Нямаше нищо особено застрашително в държането му, но яката на неговите рамене беше по-голяма, отколкото Мъскуа я бе видял преди. Черната мечка вдигна очи от гошавката си и половин минута двамата се измерваха с поглед. С бавно, махалообразно движение огромната глава на гризли се залюшка от една страна на друга; черната мечка стоеше неподвижна като сфинкс. На четири-пет стъпки от Тир стоеше Мъскуа. Някак си по момчешки той разбираше, че много скоро нещо ще се случи и пак по момчешки беше готов да подвие смешната си опашчица и да побегне с Тир или да се спусне напред и се бие заедно с него. Това махалообразно люшкане на главата на Тир странно привличаше погледа му. Цялата природа разбираше това люшкане. Човекът се беше научил да го разбира. „Внимавай, когато гризли заклати глава!“ – е първото правило на ловеца на мечки в планините. Голямата черна мечка го разбираше и както другите мечки във владенията на Тир трябваше да се по-отдръпне заднишком, да се обърне кръгом и да си плюе на краката. Тир и даде достатъчно време.

Но черната мечка беше нова в долината и не само това – беше силна, може би не познала поражение и господарувала в свое собствено ловище. Тя не отстъпи. И първото заплашително ръмжене, разменено от двете, бе на черната мечка.

Пак бавно и неприпрано Тир продължи напред – право срещу крадеца. Мъскуа го последва до половината път, а след това спря и прилекна по коремче. На десетина стъпки от леша Тир се поспря отново и сега огромната му глава се залюшка напред-назад по-бързо и ниско тът-нещо гъргорене се изтръгна от полуотворените му челюсти. Черната мечка оголи белите си като слонова кост зъби и Мъскуа из-скимтя. Тир пак продължи напред, стъпка по стъпка, и сега зяпналата му уста почти допираше земята, а огромното му тяло се присвиваше надолу. И въпреки това черният грабител не побягна.

Когато ги разделяше не повече от един разкряч, настъпи пауза.

Може би за тридесетина секунди те приличаха на двама озлобени мъже, всеки от които се мъчи да всее страх в душата на другия с твърдостта на погледа си. Мъскуа трепереше като от треска и скимтеше тихичко и без прекъсване, и това скимтене стигна до ушите на Тир. Това, което се случи сетне, започна толкова бързо, че Мъскуа онемя от ужас и остана да лежи, притиснал се до земята, неподвижен като камък. С този стържеш, ръмжащ рев на гризли, който не прилича на никой друг вик на звяр в света, Тир се нахвърли върху черната мечка. Тя се понадигна на задните си крака само толкова, колкото да може лесно да падне по гръб, когато се срещнат гърди с гърди. Тя се търколи на гърба си, но Тир бе твърде стар боец, за да се изложи на този първи, злобен, раздиращ удар на задния крак на черната мечка и заби четирите си дълги, разкъсващи месото зъби до костта в рамото на врага. В същото време нанесе страхотен разсичащ удар с лявата си лапа. Но, Тир беше копач и ноктите му бяха затъпени; черната мечка не беше копач, а катерач по дървета и нейните нокти бяха като ножове. И като ножове се забиха в раненото рамо на Тир, и от него наново рухна кръв.

С рев, който сякаш разтресе земята, огромният гризли отскочи назад и се изправи в целия си асполински ръст. Беше предупредил черната мечка. Дори след първата им схватка неприятелят му би могъл да се оттегли и той нямаше да го преследва. Сега това беше бой до смърт! Черната мечка не само беше ограбила скривалището му. Тя беше отворила старата му рана – раната от човека! До преди една минута Тир се беше борил за право и справедливост, без голямо озлобление или желание да убива. Сега беше страхотен. Устата му зееше, две педи от челюст до челюст; устните му се бяха дръпнали така, че оголваха белите му зъби и червените венци; на ноздрите му като върви се бяха изпънали мускули, а между очите се образува гънка като резка, изсечена с брадва върху дънера на някой бор. Очите му светеха с блясъка на червени гранати и зеленикавочервените зеници почти не личеха поради горящия в тях свиреп огън. Човек, изправил се срещу Тир в този миг, щеше да разбере, че само един от двамата ще излезе жив от борбата.

Тир не беше „стоящ“ борец. Някакви шест-седем секунди той остана изправен, но щом черната мечка направи крачка напред, веднага се отпусна на четири крака. Черната мечка го посрещна на половин път и след това в течение на много минути Мъскуа се притискаше все повече и повече до земята и с блеснали очи наблюдаваше двубоя. А този двубой беше страхотен. Беше такъв, какъвто може да се види само в джунглите и в планините и екоътът му се носеше надлъж и шир по долината.

Като човеци двата исполински звяра използват мощните си предни лапи и в същото време деряха и късаха със задните крака. В течение на две минути те останаха вкопчани в смъртна прегръдка и се търкаляха на земята ту единият отдолу, ту другият. Черната, мечка свирепо дереше с нокти. Тир прибягваше главно до зъбите и до страшния си заден десен крак. С предните си лапи не се и опитваше да дере, но ги използваше, за да държи и да поваля неприятеля. Стремеше се да попадне отдолу, както се беше хвърлил под изтъбушения от него карибу. Той току забиваше дългите си зъби в месото на врага, но в боя със зъби черната мечка беше по-бърза от него и просто късаше дясното му рамо на парчета, когато челюстите им се срещнаха във въздуха. Мъскуа чуваше тракането на челюстите, чуваше как скърцат зъби срещу зъби, противното хрущане на кости; после изведнъж видя черната катурната на едната си страна, сякаш с пречупен врат и Тир я хвана за гърлото.

Въпреки всичко черната мечка се биеше, но зиналата ѝ кървяща уста беше безсилна сега, след като гризли стигна с огромните си челюсти вратните ѝ вени. Мъскуа се изправи. Още потреперваше, но от ново и странно чувство. Това не беше игра, както си бяха играли той и майка му. За първи път гледаше битка и възбудата от нея разпали и раздвижи кръвта в малкото му телце. Със слабо, бебешко изръмжаване той се втурна напред. Зъбите му се забиха немощно в гъстата козина и дебелата кожа на бута на черната мечка. Мъскуа дърпаше и ръмжеше, опираше се с четирите си крака и теглеше своята стиска козина, изпълнен със сляпа и необяснима ярост. Черната мечка се извъртя по гръб и един от задните и крака порна Тир от гърдите до слабините. Този удар щеше да изтъбуши един елен или карибу. Той остави зейнала, кървяща рана, дълга три стъпки. Преди врагът да може да го повтори, гризли се изви настрана и ударът закачи Мъскуа. Плоското стъпало на черната мечка го плесна и той изхвъркна на двадесетина стъпки като камък от прашка.

Не беше ранен, а само зашеметен.

В същия миг Тир пусна гърлото на врага и се дръпна две-три стъпки настрана. От него капеше кръв. Рамената, гърдите и вратът на черната мечка бяха напоени с кръв: огромни парчета месо бяха откъснати от тялото ѝ. Тя понечи да се вдигне, но Тир се нахвърли отгоре ѝ отново. Този път сполучи с най-смъртоносна си хватка. Огромните му челюсти изщракаха и стиснаха по най-убийствен начин горната част от носа на черната мечка. Едно страховтно остро изхрущане и двубоят свърши. Черната мечка не би могла да остане жива след това. Но, на Тир това не беше известно. Сега за него беше лесно да раздира с подобните на

ножове нокти на задните си крака. Той продължи да тъпче и да къса, десет минути след като черната мечка беше умряла. А когато най-после спря, полесражението представляваше страшна гледка. Земята беше разровена и червена, покрита с големи късове черна кожа и месо, а черната мечка – с разпран открай докрай корем.

На две мили от това място, напрегнати и преbledнели, затаили дъх, Лангдън и Брюс гледаха с далекогледа и бинокъла, клекнали до един камък на склона. От това разстояние наблюдаваха ужасяващата гледка, но не можеха да видят мечето. Когато Тир ое изправи, запъхтян и облян в кръв, над бездихания си неприятел, Лангдън свали бинокъла от очите си.

– Боже мой! – промълви той.

Брюс скочи на крака и се провикна:

– Хайде! Черната мечка е мъртва! Ако побързаме, може да ударим нашата гризли!

А долу на поляната Мъскуа изтича при Тир с парченце топла черна кожа в зъбите, Тир наведе голямата си кървяща глава и само веднъж червеният му език се подаде навън и погали муцунката на Мъскуа. Защото мечето със светлокафявата муцунка беше проявило доблест и може би Тир беше видял и разбрал.

Х. ПРЕЗ ПЛАНИНИТЕ

Нито Тир, нито Мъскуа докоснаха месото на карибу след голямата битка. Тир не беше в състояние да яде, а Мъскуа бе толкова възбуден и разтреперан, че не би могъл да преглътне нито един залък. Той продължаваше да ръфа парченцето черна кожа и сумтеше и ръмжеше по невръстния си начин, сякаш довършваше онова, което другият бе започнал. Дълги минути гризли стоя, оборил голямата си глава, и под него се образуваха локвички кръв. Той гледаше надолу към долината. Нямаше почти никакъв вятър – той беше така лек, че едва ли имаше възможност да се каже от коя посока духа. Повеите му се задържаха в долчинките, а по-нависоко, към билата и върховете, той духаше по-силно. От време на време едно от тези високи раздвижвания на въздуха леко се понасяше надолу и преминаваше за няколко мига през долината като голям безшумен полъх, който почти не помръдваше върхарите на балсамовите дървета и смърчовете. Един такъв планински полъх стигна до Тир, когато се беше обърнал на изток. И с него, едва доловима и страшна, долетя миризмата на човека!

С внезапен рев Тир се изтръгна от летаргията, в която си беше позволил за миг да изпадне. Отпуснатите му мускули се стегнаха. Той вдигна глава и подуши вятъра. Мъскуа прекъсна безполезния си двубой с парченцето кожа и също подуши въздуха. Той беше топъл от човешкия дъх, защото Лангдън и Брюс тичаха и се потяха, а миризмата на човешката пот е тежка и се разнася надалеч. Тя изпълни Тир с нова ярост. За втори път тя стигна до него, когато беше ранен и окървавен. Беше вече свързал човешката миризма с рани, а сега това се запечата в съзнанието му с двойна сила. Той се обърна и изръмжа към разпокъсания труп на голямата черна мечка. След това изръмжа заплашително срещу вятъра. Не беше настроен да бяга. В тези мигове, ако Брюс и Лангдън се бяха появили от нагорнището, щеше да се нахвърли върху тях с тази ужасна ярост, която оловото едва ли може да спре и която е дала на неговия род страшното му име.

Но, полъхът премина и последва безметежно спокойствие. Долината бе изпълнена с ромона на течаща вода, свистящите мармоти се обаждаха от камъните си с нежни писукания, горе в зелената равнина яребиците свиреха и се вдигаха на белокрили ята. Тези неща успокоиха Тир, както нежна женска ръка укротява ядосан мъж. Още пет минути той

сумтя и ръмжа, докато напразно се мъчеше да долови миризмата отново. Но, сумтенето и ръмженето постепенно стихнаха и накрая гризли се обърна и се запъти бавно към дерето, по което двамата с Мъскуа бяха слезли преди малко. Мъскуа тръгна след Тир.

Долчето или по-право клисурата ги скри от долината, когато се заизкачваха. Дъното беше покрито с камъни и шисти. Раните, получени от Тир в двубоя, противно на раните от куршуми, бяха спрели да кървят след първите няколко минути и той не оставяше предателски червени петна подире си. Клисурата ги изведе при първата безразборно струпана грамада канари на половин път до билото и тука погледът можеше да ги открие още по-трудно, отколкото долу. Те спряха, пиха от вирче, образувало се от снега, топящ се по върховете, и продължиха. Тир не се спря, когато стигнаха издатината, където бяха спали предишната нощ. Този път Мъскуа не беше изморен, когато стигнаха същата издатина. Два дена бяха променили много ме-ченцето със светлокафява муцунка. Не беше вече толкова закръглено и пухкаво, а беше и по-яко. Значително по-яко, започваше да се закалява и под безмилостното опекуство на Тир бързо се превръщаше от мече в млада мечка.

Личеше, че Тир е минавал по тази издатина някога и знае къде отива. Тя се качваше все по-нагоре и по-нагоре по отвесната стена от скали. Пътеката изведе Тир право при голяма цепнатина, едва ли по-широка от тялото му, той мина през нея и се озова пред най-хаотичната и най-стръмна каменна река, която Мъскуа бе виждал. Приличаше на грамадна каменоломня, врязваше се в гората далече долу и стигаше почти до върха на планината над тях. На глед нямаше никаква възможност Мъскуа да мине през хилядите дупки на тази фантастична грамада и когато Тир се заизкачва по първите камъни, мечето спря и заскимтя. За първи път биеше отбой, а когато видя, че Тир не обръща никакво внимание на скимтенето му и си върви напред, обхвана го ужас, то зарева колкото можеше по-силно за помощ и загубило ума и дума, затърси трескаво пътеката между канарите. Сякаш без да забелязва изобщо безизходното положение на Мъскуа, Тир продължи нагоре, докато се отдалечи на цели тридесет разкрача. Тогава спря, обърна се, без да бърза, и зачака.

Това вдъхна смелост на Мъскуа и той задраска, зарови с нокти, използва дори брадичката и зъбите в усилията си да последва гризли. Дотрябваша му цели десет минути да настигне Тир, а когато го стигна, не можеше да си поеме дъх. И тогава, съвсем неочаквано, ужасът му се стопи. Защото Тир стоеше на тясна бяла пътека, сигурна и равна като под. Пътеката беше към осемнадесет инча широка. Беше необикновена

пътека с тайнствен вид и като че ли съвсем не на място тука. Човек би рекъл, че тука бе дошла цяла армия работници с чукове и бе натрошила тонове пясъчник и плочник, запълнила пролуките между камъните с чакъл и направила гладък тесен път с настилка, която на места беше ситна като прах и твърда като цимент. Но, вместо с чукове пътеката е била направена от копитата на стотици, а може би и хиляди поколения диви овци. Това бе пътеката на овците през хребета. Първото стадо дебелороги овце може да е проправило пътя, преди Колумб да открие Америка – положително безброй години са били нужни за копитата да направят този гладък път сред канарите! Тир го използваше като своя магистрала от едната долина в другата, а имаше и други планински твари, които го използваха като него, пък и по-често. Както Тир стоеше и чакаше Мъскуа да поеме дъх и двамата чуха някакъв чудноват звук, сякаш кискане, да се приближава към тях отгоре. Четиридесет-петдесет стъпки по-нагоре по каменната река пътеката извиваше зад огромен валчест камък и иззад него се появи бавно слизачо по пътеката голямо бодливо свинче.

В целия Северен край съществува закон, който гласи, че човек не следва да убива бодливо свинче. То е „приятелят на загубилия се“, защото блуждаещият и измъчван от глад златотърсач или ловец дори да не срещне нищо друго, винаги ще открие бодливо свинче, а него и дете може да го убие. То е също веселякът на пустошта – най-доволното и най-добродушното и общо взето, най-безобидното животинче, което някога е живяло на този свят. То непрестанно бърби, дърдори и се киска, а когато е на път, върви като огромен жив игленик и не забелязва нищо наоколо си, сякаш ходи насън. Когато тъкмо този „свинчо“ се зададе срещу Мъскуа и Тир, той безгрижно беседваше сам със себе си и кискащите се звуци, които издаваше, приличаха много на бебешко гукане. Беше невъобразимо тлъст и както се клатушкаше бавно надолу, страничните му и опасните му бодли потракваха по камъните. Очите му бяха устремени към пътеката в неговите крака. Беше дълбоко погълнат и сам той не знаеше от какво. Забеляза Тир, когато се озова само на пет стъпки от него. Тогава в миг се сви на кълбо и няколко секунди гръмогласно се сърди. След това се смълча като сфинкс и само червените му очики наблюдаваха голямата мечка.

Тир не искаше да го убие, но пътеката беше тясна, а той се готвеше да продължи. Пристъпи веднъж-дваж напред, но Свинчо се обърна гръбом към него и се приготви да го шибне със силната си опашка. В тази опашка имаше няколкостотин бодли, а тъй като Тир неведнъж беше влизал в допир с тези бодли, се поколеба. Мъскуа наблюдаваше с

любопитство. Още не беше научил урока си, защото иглата, с която си беше набол крака, е била паднал бодил. Тир пристъпи още веднъж и с неочаквано „чък-чък-чък“ – най-злобния звук, който можеше да издаде – Свинчо тръгна напред заднишком и широката му дебела опашка заплющя във въздуха със сила, с която можеше да вкара иглите на четвърт инч в дънера на кое да е дърво. Като не улучи, той отново се сви на кълбо и Тир стъпи настрана върху един камък и го заобиколи. Там се спря да дочака Мъскуа.

Свинчо беше безкрайно доволен от победата си. Той се разви – бодилите му се послегнаха и той заслиза към Мъскуа, подхванал в същото време добродушното си кискале. Инстинктивно мечето се дръпна към края на пътеката и се катурна през ръба. Докато се покатери пак горе, Свинчо го беше отминал с четири-пет стъпки, напълно погълнат от пътешествието си.

Приключението по пътеката на овните още не беше завършило, защото едва Свинчо направи спасителната си маневра, горе иззад големия камък се появи язовец, устремил се по прясната, силно лъхтяща дияра на любимото си ястие. Този долен планински разбойник беше три пъти по-голям от Мъскуа, целият от яки мускули, кости, нокти и остри зъби. Имаше бяло петно на носа и на челото, краката му бяха къси и дебели, опашката рунтава, а ноктите на предните лапи почти толкова дълги, колкото на мечка. Тир веднага го поздрави с предупредително ръмжене и язовецът хукна обратно по пътеката да си спасява живота. Междувременно Свинчо бавно и трмаво се клатушкаше надолу, тръгнал да си търси ново пасбище и си бърбореше и пееше, напълно забравил какво се е случило преди една-две минути и без да има представа, че Тир го е спасил от смърт толкова сигурна, колкото ако беше паднал в хиляда стъпки дълбока пропаст.

Почти цяла миля Тир и Мъскуа вървяха по пътеката на дебелорогите овни, докато безкрайните и извивки ги изведоха най-после на самото било на хребета. Бяха не по-малко от три четвърти миля над коритото на потока и на места билото на планината, по което вървеше овнешката пътека, беше толкова тясно, че можеха да гледат надолу и в двете долини. За Мъскуа всичко това представляваше зе-леникавозлатиста мъгла някъде под него. Дълбините изглеждаха безгранични, гората покрай рекичката беше само една черта, а приличащите на градина горички от балсамови и кедрови дървета върху по-далечните склонове можеха да се вземат за много малки купчинки трънки или нискорасли върби. Тука горе имаше и вятър. Той бръскаше мечето със странна настървеност, а

пет-шест пъти Мъскуа усети и тайнствената, много неприятна студенина на снега под краката си. На два пъти край него изви огромна птица. Беше най-голямата, която бе виждал някога – орел. Втория път тя прелетя толкова близо, че Мъскуа чу пляскането на крилата и видя голямата свирепа глава и протягащите се надолу нокти. Тир се извъртя към нея и изръмжа. Ако беше там самичък, Мъскуа щеше да се озове в тези кръвожадни нокти. Но, сега, когато закръжи за трети път, орелът беше значително по-ниско от тях. Огромната птица гонеше друга плячка. Мирзмата на плячката стигна до Тир и Мъскуа и те спряха.

На около стотина крачки под тях имаше полегато свлачище от меки шисти и на това свлачище, след като се беше нахранило сутринта по-надолу, пладнуваше на припек стадо дебелороги овци. Бяха двадесетина-тридесет, повечето майки с агнета. Три едри овена лежаха на снежна пряспа малко по на изток.

Разтвори шестфутовите си крила като две еднакви ветрила, орелът продължаваше да кръжи беззвучно като перце, носено от вятъра. Овците и дори старите овни не подозираха присъствието му над себе си. Повечето агнета лежаха до майките си, но две-три от по-игривите шътаха по шистите и от време на време се гонеха и весело се закачаха. Хищните очи на орела бяха устремени към тези скокльовци. Изведнъж той литна по-надалеч – на цял изстрел разстояние – право срещу вятъра, сетне грациозно изви обратно и се върна, носен от въздушното течение. И както се приближаваше, като че ли без да движи криле, набираше все по-голяма и по-голяма скорост и се спусна като стрела връз агнетата. Врълетя и се вдигна като голяма сянка, само едно жалостиво, болезнено изблеиване отбеляза мимолетната му поява ... и само две агънца останаха там, където преди бяха три.

На свлачището мигновено настъпи раздвижване. Овците се замятаха насам-натам и забляеха възбудено. Трите овена скочиха и застанаха като истукани, вдигнали високо големите си, тежко въоръжени глави, и заоглеждаха за нова опасност дълбините под тях и върховете горе. Единият видя Тир и всеки ловец би могъл да чуе от една миля предупредителното басово, стържещо изблеиване, което изгъгри от гърлото му. Щом даде сигнала за опасност, той се втурна надолу по свлачището и в следния миг лавина от копита затрополи надолу по стръмния глинест склон, откъртваше дребни камъчета и големи камъни, които се търкаляха и стро-полясваха надолу с трясък и той непрекъснато нарастваше, понеже стадото повличаше все повече камъни по пътя си. Всичко това беше безкрайно интересно за Мъскуа и той щеше да стаи още

дълго и да гледа надолу и да чака да стане още нещо, ако Тир не беше го повел напред.

След известно време пътят на овните заслиза към долината, от горния край на която първите изстрели на Лангдън бяха прогонили Тир. Сега двете мечки бяха шест или осем мили по на север от гората, където ловците бяха уредили постоянния си стан и се запътиха към по-ниските притоци на Скина. Още един час ход и голите шисти и сивите зъбери останаха пак над тях, а те вървяха по зелените им склонове. След скалите, студените ветрове и ужасния блясък, който Мъскуа бе видял в очите на орела, топлата и хубава долина, в която слизаха с Тир все по-ниско и по-ниско, беше рай за него.

А беше съвсем очевидно, че Тир има нещо наум. Сега не блуждаеше. Пресичаше извивките и отминаваше бърдата. С ниско увиснала глава Тир пътуваше непрекъснато на север и дори компас не би могъл да даде по-права посока към долното течение на Скина. Той имаше страно съсредоточен вид и Мъскуа, който смело не изоставаше от него, се чудеше дали другарят му няма никога да спре и дали някъде по широкия свят би могло да има за един голям гризли и едно малко мече със светлокафява муцунка нещо по-прекрасно от тези чудесни, залени от слънце склонове, които Тир като че ли толкова много бързаше да напусне.

ХІ. БРЮС И ЛАНГДЪН НА МЯСТОТО НА БИТКАТА

Ако не беше Лангдън, този ден на двубоя между двете мечки щеше да бъде изпълнен с още повече възбуда и със заплахи от нова, по-смъртоносна беда за Тир и Мъскуа. Три минути след като ловците пристигнаха задъхани и потни на мястото на кървавата битка, Брюс беше готов да продължат преследването на Тир и гореше от желание час по-скоро да сторят това. Знаеше, че голямата гризли не може да е далече, и беше сигурен, че е тръгнала по нагорнището. Той намери следи от стъпките на Тир в чакъла на сухия дол приблизително по същото време, когато гризли и мечето със светлокафявата муцунка излязоха на утъпкания от дивите овни път.

Доводите му не успяха да трогнат Лангдън. Развълнуван до дъното на душата от видяното и от онова, което виждаше наоколо си сега, ловецът-естественк отказа да напусне опръсканата с кръв и изровена арена, където гризли и черната мечка бяха водили своя двубой.

– Дори да знаех, че няма да дам нито един изстрел, бих пропътувал пет хиляди мили, за да видя това нещо – каза той. То заслужава да се обмисли, да се проучи, Брюс. Мечката няма да ни избяга. Това няма да го има ... след няколко часа. Мухите вече започват да се трупат. Ако от това тука може да се изкопае някоя скрита история, искам да я изкопая.

Лангдън обикаляше полесражението, разглеждаше разровената земя, големите петна, обагрени с тъмночервено, парчетата одрана кожа и страхотните рани по трупа на мъртвата черна мечка. В течение на половин час Брюс обърна по-малко внимание на тези неща, отколкото на еленовия леш. След този половин час той повика Лангдън при балсамовата горичка.

– Нали искаш история – рече планинецът – аз я изкопах за теб, Джими.

Той навлезе между балсамовите дървета и Лангдън го последва. Подир няколко крачки Брюс спря и посочи трапчето, в което Тир бе скрил плячката си. Трапчето бе опръскано с кръв.

– Ти беше прав в догадките си, Джими – каза той. Нашата гризли е месоядна. Снощи е убила един карибу ей там на поляната. Зная, че го е убила гризли, а не черната мечка, защото дирите по края из горичката са дири на гризли. Ела! Ще ти покажа къде се е хвърлила върху елена!

Той поведе Джим обратно към поляната и показа къде Тир е повалил младия мъжкар. Там, където беше пирувал заедно с Мъскуа, имаше много кървави петна и парченца месо.

– Скрила е леша между балсамовите дървета, следкато се е нахранила до насита – продължи Брюс. Тая заран черната мечка е минала отука, надушила месото и ограбила скривалището. След това нашата гризли се върнала тук и ето какво е станало! Ето ти я нашата история Джим!

– Ами ... може ли да се върне тука пак? – пошита Лангдън.

– За нищо на света! – възкликна Брюс. Тя не би докоснала тоя леш, дори да умира от глад. За сега миризмата на това място е направо отрова за нея.

После Брюс остави Лангдън да размишлява самуна бойното поле и отиде да проследи Тир. В сянката на балсамовите дървета Лангдън писа непрекъснато цял час, често ставаше, за да установи нови факти или да провери други, вече открити, а планинецът в това време изкачваше стъпка по стъпка дола. Тир не беше оставил кървави дири, но там където други не биха забелязали нищо, Брюс откриваше следи от минаването му. Когато се върна на мястото, където Лангдън довършваше бележките си, на лицето му бе изписано задоволство.

– Минала е през планината – съобщи накъсо той.

Стана пладне, докато се покатерят по вулканичната кариера и стигнат до пътя на дебелорогите овни, до мястото, откъдето Тир и Мъскуа бяха наблюдавали орела и овците Там се нахраниха и огледаха долината с далекогледа и бинокъла. Брюс дълго мълча. Сетне свали далекогледа и се обърна към Лангдън:

– Срува ми се, че вече доста добре зная района й. Тя се движи из тия две долини, а нашият стан е твърде много на юг. Виждаш ли тая гора там долу? Ей там би трябвало да стануваме. Какво ще кажеш, ако се върнем с конете през вододела и се преместим тука?

– И да оставим нашата гризли до утре? – Брюс кимна.

– Не можем да вървим подире й и да оставим рнете вързани в коритото на потока там.

Лангдън прибра бинокъла в калъфа и се изправи. Изведнъж той се скова.

– Какво беше това?

– Аз не чух нищо – отговори Брюс.

За миг двамата останаха един до друг, заслушани. Повей на вятъра изсвири край ушите им и замря.

– Чуваш ли? – пошепна Лангдън и гласът му изведнъж прозвуча възбудено.

– Кучетата! – извика Брюс.

– Да ... кучетата!

Те се наведоха напред, обърнали уши към юг и до тях слабо долетя далечният, вълнуващ лай на ердейлските кучета.

Метусин беше дошъл и ги търсеше в долината!

XII. В ТАЙНСТВЕНАТА НОВА СТРАНА

Тир беше тръгнал за това, което индианците наричат „пимутао“. Животинският му ум изведнъж събра две и две и макар може би да не беше решил, че това прави четири, умствената му аритметика бе достатъчно точна, за да го убеди, че верният за него път е да върви право на север. По времето, когато Лангдън и Брюс стигнаха най-горната точка на пътя, направен от овните, и се вслушаха в далечния лай на кучетата, малкият Мъскуа изпадна в пълно отчаяние. Да върви подир Тир, бе нещо като игра на гоненица без нито миг почивка. Един час след като напуснаха овнешката пътека, те стигнаха до възвишението в долината, където се разделяха водите. От тази точка едно поточе течеше на юг към басейна на езерото Такла, а друго на север, към Бабайн, която е приток на Скина. Слязоха много бързо доста по-ниско и за първи път пред Мъскуа се изпречиха блатисти места и той трябваше понякога да върви през толкова буйна и гъста трева, че не виждаше, а само чуваше как Тир си пробива път пред него. Потокът ставаше по-широк и по-дълбок и тук-там те заобикаляха по ръба на тъмни, тихи вирове, които изглеждаха неизмеримо дълбоки. Тези вирове дадоха на Мъскуа първата възможност да си поеме дъх. Сегиз-тогиз Тир спираше и душеше бреговете на някой вир. Той търсеше нещо, но като че ли все не можеше да го намери и всеки път, когато тръгваше нататък, Мъскуа беше все по-близо до крайното изтощение.

Бяха цели седем мили по на север от мястото, където Брюс и Лангдън седяха и оглеждаха с далекогледа и бинокъла долината, когато стигнаха при едно езеро. То се видя темно и неприветливо на Мъскуа, който никога още не беше виждал друго освен грейнали на слънце вирове в падините. Герата растеше близо до брега на езерото. На места беше почти черно. Чудновати птици крякаха в гъстите тръстини. От него се носеше тежък, непознат мирис – аромат на нещо, което накара мечето да оближе устничките си и да усети остър глад. Една-две минути Тир стоя и смърка този дъх, който изпълваше въздуха. Това беше миризмата на риба. Бавно големият гризли запристъпва покрай водите на езерото. Скоро стигна устието на едно поточе. Не беше повече от двадесетина стъпки широко, но беше тъмно, спокойно и дълбоко като самото езеро. Тир се изкачи стотина крачки нагоре по течението му, докато стигна до мястото, където много дървета бяха нападали направо и го бяха задръстили.

Близко до това задръстване водата беше покрита с жабуняк. Тир знаеше какво има под този жабуняк и съвсем тихичко се прокрадна по дърветата.

Към средата на потока той спря и с дясната си лапа леко бръсна назад жабуняка, така че точно под него се откри бистър вир. Блестящите очички на Мъскуа го наблюдаваха от брега. Мечето знаеше, че Тир търси нещо за ядене, но как щеше да го извади от този вир, го рздачаваше и интересуваеше въпреки умората. Тир се изтепна по корем, с глава и дясна лапа, увиснали от дърветата. Той бръкна с лапата на една стъпка във водата и я задържа там съвсем неподвижна. Тир виждаше ясно до самото дъно на потока. Отпърво виждаше само това дъно, няколко пръчки и подал се край на клон. След това дълга, изтойна сянка мина бавно под него – петнадесет инча дълга пъстърва. Тя беше твърде дълбоко за него и Тир не прибърза да посегне. Чакаше търпеливо. Много скоро търпението му бе възнаградено. Прекрасна пъстърва с червени петънца изплува изпод жабуняка, и то тъй неочаквано, че Мъскуа изписука от ужас, когато огромната лапа на Тир вдигна стълб вода на десетина стъпки във въздуха и рибата се плесна на три стъпки от мечето. В същия миг Мъскуа се нахвърли отгоре й. Острите му зъбки се забиха в мятаната се пъстърва. Тир се изправи на дърветата, но когато видя, че Мъскуа е грабнал рибата, зае предишното положение. Мъскуа тъкмо довършваше първата си истинска жертва, когато се издигна втори водоскок и още една пъстърва полетя към брега, като се превърташе във въздуха. Този път Тир побърза след нея, понеже беше гладен.

Славен пир си устроиха те рано този следобед край засенчения поток. Пет пъти изхвърли Тир риба изпод жабуняка, но да го убиеха, Мъскуа не можеше да изяде повече от първата си пъстърва. Няколко часа след този обед те лежах на прохладно скрито местенце близо до дърветата, задръстили реката. Мъскуа не заспа дълбоко. Беше започнал да разбира, че животът сега е до голяма степен въпрос на лична отговорност за него, и ушите му почнаха да се нагаждат за звуците. Колчем Тир се помръднеше или отронеше дълбока въздишка, Мъскуа го чуваше. След маратонското му бягане този ден с големия гризли, мечето бе обхванато от безпокойство – страх, че може да загуби големия си приятел и ловец на храна – и беше твърдо решило да не предоставя на възприетия от него родител никакъв удобен случай да се измъкне от него нечут и невидян. Ала Тир нямаше никакво намерение да изостави малкия си другар. Всъщност беше започнал да се привързва към Мъскуа.

Не само гладът за риба или страхът от неговите неприятели бяха довели Тир при долното течение на Бабайн. От една седмица вече в него непрестанно нарастваше някакво неспокойствие и то беше стигнало връхната си точка през тези последни два-три дена борба и бягство. Изпълваше го един странен и незадоволен копнеж и когато Мъскуа спеше в малкото си легло сред храстите, ушите на Тир напрегнато се мъчеха да доловят известни звуци, а носът му често душеше въздуха. Трябваше му другарка. Сега беше „пъскууепесим“ – „месецът за сменяне на перата“ – винаги през този месец или в края на „месеца за снасяне на яйцата“, юни, той търсеше женската мечка, която идваше при него от западните гребени. Тир беше почти напълно роб на навика и винаги правеше точно това отклонение и навлизаше в другата долина далече долу към Бабайн. Никога не пропускаше да се нахрани пътем с риба и колкото повече риба ядеше, толкова по-силна ставаше неговата миризма. Донякъде дори е допустимо Тир да беше открил, че този аромат на златистата шарена пъстърва го правеше по-привлекателен за възлюбената му. Както и да е, ядеше риба и издаваше достатъчно силна миризма.

Той стана и се протегна два часа преди залез, после изхвърли още три риби от водата. Мъскуа изяде главата на една, а Тир довърши останалото. Сетне двамата продължиха странствването си.

Това беше нов свят, където Мъскуа навлизаше сега. В него нямаше нито един от старите познати звуци. Приспивният ромон на горната долина беше заглъхнал. Нямаше свистящи мармоти, нямаше бели яребици, нито тичащи наоколо тлъсти малки полски мишки. Водата на езерото беше неподвижна, тъмна и дълбока, с черни, неогрени от слънце вирове, иритулени под корените на дърветата – толкова близо стигаше гората до това езеро. Нямаше камъни, по които да се катери – вместо тях имаше влажни меки трупи, дебели, повалени от бурите дървета и остатъци от храсти. Въздухът също беше друг. Бе много тих. От време на време те стъпваха по чуден килим от мек мъх, в който Тир потъваше почти до подмишниците. И гората тънеше в чудноват мрак и много тайнствени сенки, а над нея виснеха тежко остри миризми на гниещи растения. Тир не вървеше толкова бързо тука. Тишината, мракът и натежалият от миризма въздух като че ли изостряха предпазливостта му. Стъпваше тихо, често спираше, оглеждаше се и се заслушваше; душеше ръба на вировете, скрити под коренищата; всеки нов звук го караше да спира, главата му висеше ниско, ушите бяха щръкнали. Няколко пъти Мъскуа видя някакви сенки да се носят в мрака. Това бяха големи сиви бухали, които ставаха снежнобели през зимата.

А веднъж, когато беше вече почти тъмно, двамата налетяха на звяр с изпъкнали очи, гъвкави, сякаш разглобени крака и свиреп вид, който побягна презглава, щом зърна Тир. Беше рис.

Още преди да се стъмни съвсем, Тир излезе много тихо на една поляна и Мъскуа се видя първо на брега на един поток, а сетне близо до голям водоем. Въздухът бе изпълнен с полъха и топлината на някакъв нов живот. Не беше риба и миризмата сякаш идваше от водоема, посред който имаше три-четири кръгли грамади, приличащи на големи купчинни съчки, измазани отгоре с кал. Всеки път, когато идваше в този край на долината, Тир непременно се отбиваше при колонията на бобрите и понякога си хапваше по някой млад, тлъст бобър за вечеря или закуска. Тази вечер не беше гладен, пък и бързаше. Въпреки тези два факта той постоя няколко минути в сянката край водоема. Бобрите бяха вече започнали нощната си работа. Мъскуа скоро разбра какво означават блестящите резки, които пробягваха бързо по повърхността на водата. В края на всяка резка винаги имаше тъмна плоска глава, а по-късно той видя, че повечето от тези резки започваха в далечния край на водоема и се насочваха право към дълга ниска преграда, която затваряше водата на стотина крачки към изток. Тъкмо тази преграда не беше позната на Тир и благодарение на това, че отдавна познаваше обичаите на бобрите, разбра, че неговите приятели строители, които ядеше само понякога, разширяваха владенията си и издигаха нов яз. Докато Тир и Мъскуа наблюдаваха, двама тлъсти работници бутнаха със оилен плясък четири стъпки дълго дърво във водоема и един от тях го затика към строителната площадка, а другарят му се върна и се залови за нова работа. След малко се чу трясък в гората на отсрещния бряг, където друг работник бе сполучил да повали едно дърво. Тогава Тир се запъти към яза.

Почти в същия миг се разнесе страхотен тътнеж в средата на водоема, последван от силен плясък. Стар бобър беше забелязал Тир и с плоската страна на широката си опашка шибна за предупреждение повърхността на водата. Ударит прореза тихая въздух Като пушечек изстрел. Изведнъж от всички страни се зачу плясък и след миг водоемът се набразди и закипя, когато двадесетина стреснати работници се загмуркаха обезпокоени под повърхността, за да се укрят в сигурните си, изплетени от съчки и измазани с кал крепости, а Мъскуа така се зазяпа в общата възбуда, че насмалко да забрави да тръгне подир Тир.

Настигна го върху яза. Няколко мига Тир разглежда новия строеж, след това го изпита с тежестта си. Язът беше як и по този мост, построен сякаш за тях, двамата минаха на отсрещния, по-висок бряг.

Няколкостотин крачки по-на-тагък Тир излезе на доста добре утъпкана Аленова потока, коя-то за половин час га изведе км края на езерото, до изтичащия от него на север поток. Цялото време Мъскуа се надяваше, че Тир ще спре. Следобедната почивка не се оказа достатъчна за окулците му крака и за набитите нежни възглавнички на петите. Беше се наситил и дори преситил на странствувание и ако можеше да подреди нещата според сегашните си желания, цял месец нямаше вече да извървни нито миля повече. Всъщност ходенето не би било толкова лошо, но за да не изостане от леко крачещия Тир, Мъскуа беше принуден да тича в тръс, като някое дребно четиригодишно детенце, хванало се отчаяно за пръста на едър, бързо ходещ човек. Нямаше дори пръст, за който Мъскуа да се държи. Ходилата му бяха като циреи, нежният нос бе изпо-наранен от храстите и острата като нож блатна трева, а гърбът – така му се струваше – се беше пречупил. Въпреки всичко той отчаяно продължаваше напред, докато най-сетне дъното на потока пак стана само пясък и чакъл и пътуването – по-лесно. Звездите бяха изгрели. Милиони звезди, ясни и ярки, и нямаше вече никакво съмнение, че Тир е предприел „купатипск пимутао“ или „целанощен излет“, както би го нарекъл ловец от племето кри. Как точно щеше да свърши този излет за Мъскуа, подлежи на догадки, ако духовете на гръмотевицата, дъжда и светкавицата не бяха се наговорили да му дадат почивка. Може би още един час звездите останаха ясни и Тир вървеше, без да спира, сякаш не знаеше що е умора, докато Мъскуа куцаше с четирите си крака. После нисък тътен се зачу откъм запад. Той ставаше все по-силен и се приближаваше бързо – направо от топлия Тихи океан. Тир стана неспокоен и взе да души натагък. Синкави резки започнаха да прорязват във всички посоки огромния черен покрив, който се простираше пред тях като безкрайна завеса. Звездите взеха да гаснат. Долетя стенещ вятър.

И заваля.

Тир намери огромен камък, наклонен навътре като навес и се вмъкна под него с Мъскуа, преди да се изсипе потопът. Минути наред валя така, че приличаше повече на наводнение, отколкото на дъжд. Можеше да се помисли, че част от Тихия океан е била загребана и изсипана отгоре им, и след половин час поточето се превърна в буен порой. Светкавиците и трясъците на гръмотевиците всяваха ужас в Мъскуа. Ту можеше да види Тир при огромни, заслепяващи проблясъци на огън, ту в следващия миг ставаше тъмно като в рог. Върховете на планините сякаш пропадаха в долините, земята трепереше и се тресеше и Мъскуа се сгущаваше все повече в Тир, докато най-после се намери между двете му

предни лапи, полузаровен в дългата козина на рунтавите му гърди. Самият Тир се интересуваше от тези гръмовити гърчове на природата самр колкото да се запази сух. Когато се къпеше, искаше да грее слънце и да има наблизно хубав топъл камък, на който да се изтегне.

Дълго след първия яростен пристъп дъждът отслабна и продължи да вали, но вече тих. Това се хареса на Мъскуа и под закриващата ги скала, сгушил се до Тир, той се чувствуваше добре и лесно заспа. Дълги часове Тир бодърствуваше сам, като от време на време задрямваше, но обладалото го неспокойствие не го оставяше да се унесе по-дълбоко. Дъждът спря скоро след полунощ, но беше много тъмно, потокът преливаше през бреговете и Тир остана под скалата. Мъскуа чудесно си отспа. Беше вече ден, когато го събуди размърдването на Тир. Той излезе след големия гризли на открито с безкрайно по-добро самочувствие от предишната вечер, макар ходилата му да бяха все още подбити и да беше целият схванат.

Тир пак се запъти по течението на потока. Покрай тази рекичка имаше ниски лъки и много малки заблатени ръкави, където растеше буйна трева и имаше нежни корени, а най-вече стройни високостеблени лилии, от които Тир обичаше да си хапва, а да се нахрани с такива вегетариански лакомства една хилядафунтова гризли, бяха необходими часове, ако не и всичкото и време, пък Тир смяташе, че няма време за губене. Подобно на много любовници, които сресват косата си на път и ходят на два крака, а не на четири. Тир беше пламенен, когато се любеше и то траеше само няколко дена в годината. През тези дни той коренно променяше своя начин на живот, така че докато беше обладан от духа на брачното блаженство, вече не съществуваше с единствената цел да яде и да тлъстее. С други думи, за кратко време изоставяше навика си да живее, за да яде, и ядеше, за да живее, а по тази причина Мъскуа можеше да умре от глад, докато наблизеше следващият обед.

Но, най-поеле рано след пладне Тир стигна пред вир, който не можа да отmine. Беше по-малко от десетина стъпки широк и гъмжеше от пъстърва. Рибите не бяха успели да стигнат горното езеро и бяха закъснели твърде много след сезона на пълноводието, за да слязат в по-дълбоките води на Бабайн и Скина. Бяха намерили убежище в този вир, който окооро щеше да се превърне в смъртоносен капан. В единия край водата имаше дълбочина две стъпки, в другия само няколко инча. След като поразмисли няколко мига върху този факт, едрият гризли нагази право в най-дълбоката част и Мъскуа видя горе от брега бляскащата пъстърва да се втурва към по-плитката вода. Тир пристъпи бавно напред

и сега, когато стоеше в по-малко от осем инча вода, обзетите от ужас риби една след друга се устремиха към свободната по-дълбока част на вира. Отново голямата дясна лапа на Тир започна да вдига нагоре цели потоци и първият потоп събори Мъскуа. Но, заедно с него се стовари и двуфунтова пъстърва, която мечето бързо отмъкна извън обсега на пръските и се залови да яде. Вирчето така се развълнува от мощните удари на лапата на Тир, че пъстървите съвсем загубиха ума и дума и щом стигнеха единия край, обръщаха се и се втурваха към другия. Това трая, докато Тир изхвърли на брега десетина-дванадесет парчета.

Толкова погълнат беше Мъскуа от своята риба, а Тир от риболова, че нито първият, нито вторият забелязаха един гост. И двамата го видяха, кажи-речи, едновременно и цели тридесет секунди стояха, забили в него очи – Тир във вира, а мечето над своята риба, толкова изумени, че нямаха сили да се помръднат. Гостът беше също гризли и съвсем спокоен, сякаш сам беше наловил рибата, започна да яде плячката, изхвърлена от Тир. По-грозно оскърбление и по-обидно предизвикателство надали е било известно в мечешкия свят. Дори Мъскуа долови този факт и загледа очаквателно Тир. Щеше да има нов двубой и той облиза устничките си с това предчувствие и като яростна подготовка.

Тир излезе от вира бавно и на брега се спря отново. Двете гризли впиха поглед една в друга и пришелецът продължи да хруска една риба. Никой от двамата не заръмжа. Мъскуа не забеляза никакви признаци на враждебност, а след това за все по-голямо негово изумление, Тир се залови да яде риба на три стъпки от натрапника!

Може човекът да е най-съвършеното от всички божи творения, но що се отнася до уважението пред старостта, не само не превъзхожда, а понякога дори не стои и наравно с една гризли. Тир не би ограбил стара мечка, не би се бил със стара мечка и не би пропъдил стара мечка от своята храна, а това е повече, отколкото може да се каже за някои хора. Защото гостът беше стара и при това болна мечка. Бе почти толкова висок, колкото Тир, но така стар, че гърдите му бяха само наполовина от гърдите на Тир, а вратът и главата – смешно слаби. Индианците имат име за такива гризли. „Куайс Уапъск“ ги наричат те – „толкова стара мечка, че е на път да умре“. Те не ги закачат, но белите ги убиват, а другите мечки ги търпят да ядат от тяхната храна, ако се случат наблизко. Тази стара мечка беше гладна до смърт. Ноктите ѝ бяха окапали, козината – оредяла и на места се виждаше гола кожа. Май не ѝ беше останало нищо друго освен червени твърди венци, с които да дъвче. Ако доживееше до есента, щеше да се настани за зимния си сън ... за сетен път.

Щеше да умре в бърлогата си. Но, смъртта можеше да дойде и по-рано. В такъв случай Куйас Уапъск щеше да усети това навреме и да се вмъкне в някоя скрита пещера или дълбока цепнатина в скалите, за да издъхне. Защото в целите Скалисти планини, доколкото знаеха Брюс и Лангдън, нямаше нито един човек, който да е намерил костите или трупа на някоя гризли, умряла от естествена смърт! И големият подгонен Тир, целият в рани и преследван от човека, сякаш разбираше, че това ще е последният истински пир на земята на Куайс Уапъск. Който бе твърде стар, за да си хване сам риба, твърде стар за лов, твърде стар дори да си изрови от нежните корени на лилиите и затова го остави да яде, докато свърши и последната риба. След това Тир продължи пътя си, следван по петите от Мъскуа.

XIII. ТИР ТРЪГВА ПО ЛЮБОВ

Още два часа Тир води Мъскуа по този уморителен път на север. Бяха пропътували най-малко двадесет мили, след като свърнаха от пътеката на овните, а за меченцето със светлокафявата муцунка тези двадесет мили бяха равни на околосветско пътешествие. Обикновено то не би се отдалечило толкова от родното си място, преди да започне втората си година, а твърде вероятно – и третата. Нито веднъж през време на този излет Тир не беше се разтакавал по планинските склонове, а бе избирал най-лесните пътеки покрай потока. Три-четири мили под вира, където бяха оставили старата мечка, той изведнъж промени тази тактика, като изви право на запад и след малко те отново се заизкачаха в платината. Четвърт миля вървяха нагоре по дълъг зелен склон и за късмет на умерените крака на Мъскуа това ги изведе на гладко равнинно дъно на проход, по който път без много нови усилия стигнаха при склоновете на другата долина. Беше като долината, в която Тир уби черната мечка, но двадесет мили по на юг.

От момента, когато Тир хвърли поглед върху северните предели на царството си, в него настъпи промяна и това бе нещо, за което Мъскуа, ако можеше да говори, би изрекъл гореща благодарност. Изведнъж Тир загуби желание да бърза. Петнадесет минути стоя загледан надолу към долината и души въздуха. После бавно заслиза и когато стигна зелените ливади и коритото на потока, се запъти право срещу вятъра, който идваше откъм юг и запад. Той не му донасяше дъха, който Тир очакваше миризмата на неговата другарка. Въпреки това инстинктът, по-безпогрешен от разума, му подсказваше, че тя е близо или трябва да е близо. Тир не взимаше под внимание злощастия, болести или възможността да е била убита от ловци. Точно тука винаги започваше да я търси и рано или късно я намираще. Познаваше нейната миризма. Той прекосяваше и кръстосваше низините така, че тя не можеше да му убегне.

Когато зажаднееше за любов, Тир ставаше горе-долу като човек, с други думи, изгубваше си ума. Навиците му, които по всяко друго време бяха установени като движението на звездите, съвсем се изпаряваха. Той забравяше дори глада. Мармотите и полските мишки можеха да бъдат напълно спокойни. Не познаваше умора. Бродеше не само денем, но и нощем, да търси своята любима. Беше съвсем естествено в часовете на тази възбуда почти напълно да забрави за Мъскуа.

До залез слънце той прекоси насам-натам потока поне десетина пъти и възмутеното и почти готово да го зареже мече газеше, плуваше, цапаше във Бодата и оставаше насмалко да се удави. На десетия или дванадесетия път, когато Тир нагази потока, Мъскуа се разбунтува и продължи по своя бряг. Не след дълго и големият гризли се върна.

Неочакваното се случи скоро след това тъкмо когато слънцето заляваше. Без друго слабият ветреца изведнъж задуха право на изток и от западните склонове на половин миля от тях донесе миризма, която накара Тир да се закове неподвижен към половин минута, а след това да се впусне в този клатушкащ се бяг, който е най-громавият вървеж на всички четириноги твари. Мъскуа се търкаляше подире му като топка, препускаше презглава, но оставаше все поназад с всеки скок. На това разстояние от половин миля щеше совсем да загуби Тир, ако големият гризли не се беше спрял близо до полите на първия склон, за да провари отново посоката. Когато се заизкачва по стръмнината, Мъскуа успя да го види, пискливо му изрева да го почака малко и се спусна подире му пак. Двеста-триста крачки по-нагоре склонът се снишаваше в една котловинка или падина и там ходеше и душеше въздуха, както го беше душил Тир, красивата женска гризли от отгатышната страна на хребета, а с нея беше едно от миналогодишните ѝ мечета. Тир беше на петдесет крачки от нея, когато преваля билото. Той спря. Загледа я. „Искуао“ – „женската“ също го загледа. Последва истинско мечешко ухажване. Цялата припряност, цялото нетърпение, цялата жажда за другарка като че ли напуснаха Тир. И Ако Искуао е била нетърпелива и закопняла, сега тя също бе съвършено безразлична. Две-три минути Тир стоя и гледа разсеяно наоколо си и това даде време на Мъскуа да го настигне и да се натъкми до него в очакване на нов двубой. Сякаш Тир беше на хиляда или повече мили от мислите ѝ, Искуао преобърна плосък камък и се зае с търсене на личинки и мравки. За да не остане по-назад в това стоическо равнодушие, Тир откъсна стиска трева и я глътна. Искуао пристъпи една-две крачки, Тир също пристъпи толкова и сякаш по чиста случайност двамата се приближиха. Мъскуа беше озадачен, озадачено бе и по-голямото мече. Двете приклегнаха като кучета, едното три пъти по-голямо от другото, като се чудеха какво ли ще стане. За Тир и Искуао трябваша само минути да се озоват на пет стъпки един от друг и тогава много скромно си подушиха носовете. Тъкмо в този критичен момент едногодишното мече се включи в семейния кръг. Беше тъкмо на възраст да има извънредно дълго име, защото индианците наричат такива мечета „Пипунаскус“ – „годинак“. То се доближи смело до Тир и майка си.

За миг Тир като че ли не го забеляза. После дългият му десен преден крак се стрелна напред в неочакван мощен ъпъркът, който просто вдигна Пипунаскус от земята и го запрати с въртене на две трети от разстоянието до Мъскуа. Майката не обърна никакво внимание на отстраняването на рожбата ѝ и продължи любовно да души носа на Тир. Мъскуа обаче помисли, че това е подготовка за нов страхотен двубой и с предизвикателно изскимтяване се втурна по нанодолиището, и с всичките си сили се нахвърли върху Пипунаскус.

Пипунаскус беше „мамино детенце“. Това значи, че бе едно от онези мечета, които упорствуват да ходят с майка си втори сезон, вместо да започнат да се грижат за себе си сами. Сукал бе до петмесечна възраст, а майка му продължи да търси за него разни лакомства. Беше дебел, загладен и изнежен, истински галеник на планините. От друга страна, няколкото дни бяха направили Мъскуа много по-неустрашим и макар че беше три пъти по-малък от Пипунаскус и с подбити крака, а и гърбът го болеше, той се стовари върху другото мече като куршум от пушка. Зашеметен още от удара, нанесен от лапата на Тир, Пипунаскус се слиса от това внезапно нападение и изскимтя към майка си за помощ. Никога не се беше бил, ето защо се търколи по гръб и настрана, задраска и заскимтя, докато острите като игли зъби на Мъскуа непрестанно се забиваха в нежната му кожа. Мъскуа успя да го хване веднъж за носа и го ухапа дълбоко. Ако в Пипунаскус изобщо бе имало някакво мъжество, силната болка окончателно го лиши от него и докато Мъскуа го стискаше с всички сили, от жертвата му се изтръгваше непрекъснат поток писъци, с които уведомяваше майка си, че го убиват. Искуао не обръщаше никакво внимание на тези викове и двамата с Тир продължаваха да си душат носовете. Най-после Пипунаскус освободи окървавения си нос, отърси се от Мъскуа със силата на по-голямото си тегло и хукна да бяга слепешката. Мъскуа сърцато се спусна да го гони. Два пъти обиколиха те котловината и въпреки по-късите си крака Мъскуа беше само някаква секунда по-назад, когато Пипунаскус за миг се извърна да погледне уплашено настрана, удари се о един камък и се просна на земята. В следващия миг Мъскуа отново го натисна и щеше да продължи да го хапе и да ръмжи, докато не му останат повече сили, ако случайно не беше забелязал Тир и Искуао да изчезват бавно отвъд билото на склона към долината.

Той мигновено забрави двубоя и се загледа. С изумление беше открил, че Тир, вместо да разкъса другата мечка на парчета, отиваше нанякъде заедно с нея. Пипунаскус също се окопоти и загледа. След това

Мъскуа погледна Пипунаскус, а Пипунаскус погледна Мъскуа. Мечето със светлокафявата муцунка само веднъж си облиза устните, сякаш не можеше да избере между възхитителната перспектива да направи на пух и прах Пипунаскус и по-наложителния дълг да последва Тир. Пипунаскус не му даде възможност да избира. С жално скимучене той се спусна подир майка си.

За двете мечета настъпиха вълнуващи моменти. Цялата тази нощ Тир и Искуао останаха насаме в гъстаците от нискорасли върби и балсамови дървета край коритото на потока. Рано вечерта Пипунаскус се промъкна пак при майка си и Тир го хвърли в реката. Това второ нагледно доказателство за недоволството на Тир накара Мъскуа да разбере, че големите мечки не са в настроение да търпят компанията на мечета тъкмо сега, и доведе до предпазливо и подозрително примирие между него и Пипунаскус, което трая цялата нощ. Тир и Искуао не се отдалечиха много. Те отидоха на не повече от двеста-триста ярда от полите на склона през нощта и това даде на Мъскуа предостатъчна възможност да си почине, но само малко да си поспи истински, защото все още имаше твърдото намерение да не изпусна Тир от очи.

Целия следващ ден Тир и Искуао останаха насаме в гъстаците и рано сутринта Мъскуа зашари насам-натам да търси храна. Харесваше му свежата трева, но тя не засищаше много. Няколко пъти видя Пипунаскус да рови в меката низина близо до потока и в края на краищата изпъди другото мече от изкопаната донякъде дупка, като се зае с нея сам той. След още малко ровене Мъскуа издърпа бял, подобен на луковица нежен корен, който му се стори най-сладкото и най-хубаво нещо, което бе ял някога, по-вкусно дори от рибата. Това беше едно *bonne-bouche* между всичките неща, които щеше най-после да се научи да яде – „пролетна хубост“. Само едно друго нещо можеше да се сравнява с това лакомство и то беше самодивското цвете. „Пролетна хубост“ растеше в изобилие около него и Мъскуа продължи да рови, докато ужасно го заболя стъпалата. Но, изпита удоволствието, че добре се е нахранил.

Тир пак стана причина за сбиване между Мъскуа и Пипунаскус. Късно следобед старите мечки лежаха една до друга в гъстака, когато без всякаква причина Тир отвори огромните си челюсти и нададе нисък, продължителен ръмжаш рев, който прозвуча почти като този, с който беше изтръгнал живота от голямата черна мечка. Искуао вдигна глава и се присъедини към неговия рев, при което и двамата бяха в съвсем миролюбиво настроение и напълно щастливи и доволни. Защо съешаващите се мечки изпълняват този смразяващ кръвта дует е тайна, която

единствено самите печки могат да обяснят. Дуетът трае около минута и точно в този момент Мъскуа, легнал пред гъстака, помисли, че положително е наотъпил славният час Тир да бие родителката на Пипунаскус. И в същия миг затърси Пипунаскус. За нещастие галеното мече тъкмо тогава се промъкваше покрай храсталака. Мъскуа го видя и не го остави да зададе никакъв въпрос. Той се понесе към него като черна стрела. Пипунаскус се претърколи, сякаш бе дебело бебе. Няколко минути те се хапеха, мушкаха и дращеха, като повечето от хапането, мушкането и дращенето се падаше на Мъскуа, докато Пипунаскус посвещаваще цялото си вре ме и сили на скимтенето. Най-сетне по-голямото мече се изтръгна и пак хукна да бяга. Мъскуа се втурна да го преследва – в храстите и навън, надолу към потока и обратно, до половината нагорнище и пак надолу, докато така се умори, че трябваше да се просне по корем да си почине. В този знаменателен момент Тир се появи от гъстака и беше сам. Като че ли за първи път от миналата вечер той забеляза Мъскуа. Сетне подуши вятъра нагоре и надолу по долината, а след това се обърна и се запъти право към далечните склонове, по които бяха слезли с Мъскуа предишния следобед. Мъскуа беше и доволен и озадачен. Искаше му се да влезе в гъстака, да заръмжи и да задърпа кожата на мъртвата мечка, която трябваше да е там, а му се искаше и да довърши Пипунаскус. След един-два мига колебание мечето се завтече подир Тир и пак закричи по петите му.

Така завършиха любенето на Тир и първият двубой на Мъскуа. Двата заедно поеа пак на изток, за да се изправят пред най-ужасната опасност, която някога са срещали в планините четирикраките животни – опасност безмилостна, опасност, от която нямаше избавление, опасност, която криеше в себе си смърт. А след малко от гъстака излезе Искуао и задуши вятъра, както го беше душил Тир. После се обърна в противоположна посока и следвана от Пипунаскус, изкачи склона и продължи към залязващото слънце бавно и без да спира.

XIV. ИДВАНЕТО НА КУЧЕТАТА

Като стигна до склона, който водеше нагоре към седло-вината между двете долини, Тир сви на юг, към местата, където на осемнадесет-двадесет мили беше убил голямата мечка. На Мъскуа му се струваше, че двамата с Тир за дълго са се простили с Пипунаскус и майка му. Всъщност Тир беше изпитал само първата наслада от нормалния мечешки меден месец и сега се отдалечаваше самичък, за да размишлява и да се нахрани. Искуао, макар да се беше запътила направо на запад, също не се връщаше у дома си. Приблизително след два дена, ако не се намесеше съдбата, те щяха да се срещнат отново и след още една нощ или ден да се разделят пак. Така любовта им щеше да продължи от две седмици до месец. Докато Искуао охладнееше, станеше враждебна и си тръгнаше за цяла година, като може би удареше на Тир за сетно сбогом една здрава плесница. Но, също както плановите на всичко живо често се обръщат съвсем наопаки, така се обръщат и плановите на мечките. Долу в другата долина тази намесваща се съдба бързо препускаше към тях.

Първата нощ след като напуснаха Искуао и Пипунаскус, големият гризли и мечето със светлокафявата муцунка бродеха, без да спят, под ярките звезди. Тир не потърси месо. Той се качи на стръмен склон, след това слезе по покрития с плочник бряг на една падина в малка котловина, скрита в полите на планината и се озова на мека зелена ливада, където растеше в голямо изобилие самодивско цвете с нежното си стъбло, с двата подобни на лилии листа, единствения кичур цветенца с по пет венчелистчета и сладкия си луковичен корен. И там цялата нощ рови и яде.

Мъскуа, който се беше натъпкал преди с корените на „пролетна хубост“ не беше гладен. А, понеже денят бе доста спокоен за него (като се изключи двубоят), тази нощ, изпълнена с бляскави звезди, а по-късно и с разкошната си луна, му се видя извънредно приятна. Луната се показва към десет часа и беше най-голямата, най-червената и най-прекрасната, която Мъскуа бе виждал досега в краткия си живот. Тя изгря над върховете като горски пожар и заля целите Скалисти планини с чуден блясък. В котловината, където имаше към десет акра ливада, беше светло като ден. Езерцето в подножието на планината леко блещукаше, а ручейчето, което го пълнеше от топящите се снегове хиляда стъпки по-горе, падаше в искрящи каскади, които отразяваха лунната светлина като

поточета от матово полирани брилянти. Около ливадата имаше тук-таме малки купчинки храсти и няколко балсамови дървета и смърчове, сякаш сложени там с декоративна цел. А, от едната страна – обрасъл със зеленина склон, който се извисяваше на една трета от милията над котловинната и на неговото било, невидимо за Мъскуа и Тир, спеше стадо овци. Мъскуа заскита наоколо, но все близичко до Тир, оглеждаше храсталациите, тъмните сенки на балсамовите дървета и смърчовете, брега на езерото. Тук намери локвичка с мека кал, която много облекчаваше болката в набитите му ходила. Тази нощ той нагази в калта двадесетина пъти.

Дори когато се развидели, Тир като че ли небързаше много-много да напусне котловинката. Докато слънцето не се вдигна високо, той продължи да блуждае по ливадата и край езерцето, да изравя от време на време по някой корен и да яде нежна трева. Това не беше неприятно за Мъскуа, който закуси с луковици на самодивско цвете. Озадачаваше го само защо Тир не навлезе в езерото да изхвърли оттам пъстърва, защото пъстърва щеше да научи, че не във всички води има риба. Най-после отиде сам да си лови риба и успя да хване твърдокрил чер воден бръмбар, който го щипна по носа с зстри като игли клещи и го накара да изквичи. Наближаваше десет часът, заляната със слънце котловинка беше като пещ за мечка с дебела козина и Тир затърси между скалите край водопада, докато намери място, прохладно като старовремска изба. Беше мъничка пещера, а навред наоколо шистите и пясъчникът бяха тъмни и мокри от стотиците струйки снежна вода, която се стичаше от върховете. Точно едно от тези места, каквито Тир обичаше в юлски ден; но за Мъскуа то беше тъмно и мрачно и нито с една хилядна толкова приятно, колкото слънцето. Затова след час-два той остави Тир в неговия хладилник и тръгна да изследва предателските издатини. Няколко минути всичко вървеше добре, след това Мъскуа стъпи на зеленеещ се скат от плочник, по който течеше много плитко ручейче. Водата бе текла там по съвсем същия начин от векове и наклонените шисти бяха размити и загладени като повърхността на шлифован бисер, хлъзгави като обилно смазана метална пластинка. Краката на Мъскуа се подхлъзнаха толкова бързо, че той едва ли разбра какво се е случило. След миг беше на път към езерото стотина стъпки по-долу. Мъскуа се търкаляше през глава, цопваше в плитките вирчета. Тупкаше от миниатюрните водопадчета като гумена топка.

Не можеше да си поеме дъх. Беше заслепен и зашеметен от водата, и сътресението и набираше все по-голяма скорост с всеки ярд. Успя да нададе пет-шест изпълнени с ужас писъка в самото начало и те

събудиха Тир.

Там, където водата от върховете се стичаше в езерото, имаше отвесен пад, висок десетина стъпки и от него Мъскуа се камбурна със скорост, която го вкара два пъти по-дълбоко във водата. Той шляпна с голям плясък и изчезна. Все по-надолу и по-надолу отиваше той, където всичко беше черно и студено и задушавашо. След това спасителният пояс, с който го беше надарила природата във видна тлъс-тини, го изкара на повърхността и той загреба с четирите си крака. Това беше първото му плуване и когато най-сетне се измъкна на брега, беше изтощен и без сили. Докато Мъскуа още лежеше задъхан и много уплашен, Тир слезе от скалите. Майката на Мъскуа хубаво го нашлапа, когато той си набоде крака с иглата от бодливо свинче. Беше го шляпала за всяко сполетяло го премеждие, понеже вярваше, че шляпането е добро лекарство. Мечетата добиват възпитанието си до голяма степен чрез шляпане и тя би го нашлапала хубавичко и сега. Но, Тир само го подуши, видя, че нищо му няма и се залови да изравя едно самодивско цвете.

Още не беше свършил със самодивското цвете, когато внезапно спря. Половин минута стоя като статуя. Мъскуа скочи и се отърси. След това се послуша. До двамата долетя някакъв звук. С бавно, грациозно движение старият гризли се изправи в целия си ръст. Той се обърна на север, ушите му щръкнаха напред, чувствителните мускули на ноздрите му потрепваха. Не можеше да подуши нищо, но чуваше. През склоновете, които той и Мъскуа бяха превалили, до него долиташе неясно звук, който никога преди не беше отеквал в неговия живот. Беше кучешки лай.

Две минути Тир седя клекнал, без да помръдне нито един мускул на огромното му тяло освен потрепващите мускулчета на носа. Дълбоко в тази котловина под планината дори и звук беше трудно да стигне до него и той бързо се отпусна на четири крака и пое към зеления склон на юг, където през нощта на билото беше спало стадо овни. Мъскуа забърза подире му.

Стотина ярда нагоре по склона Тир спря и се обърна. Той пак се изправи и сега Мъскуа също се обърна на север. Внезапно лъхналият надолу повей на вятъра донесе до тях ясно лая на кучетата. На по-малко от половин миля глутницата обучени ердейли на Лангдън припкаше по следата. Баукането им беше изпълнено с яростна възбуда, което подсказваше на Брюс и Лангдън, останали четвърт миля назад, че кучетата са близо до плячката. А джафкането на кучетата вълнуваше Тир повече от тях. Пак инстинктът му подсказа, че нов враг е навлязъл в неговия

свят. Не го беше страх. Но, този инстинкт го караше да отстъпи и той се заизкачва нагоре, докато стигна до камениста, пресечена планинска местност, където отново спря.

Този път Тир зачака. Каквато и да беше заплахата, тя приближаваше с бързината на вятъра. Двете мечки я чуваха да се качва по склона, който отделяше котловината от долината. Билото на този склон сега беше горе-долу на едно равнище с очите на Тир и пред погледа му водачът на глутницата излезе на върха и спря за миг, открил се на фона на небето. Другите скоро го последваха и за някакви тридесет секунди останаха неподвижни върху гребена на хълма, загледани надолу в котловината под техните крака, душейки изпълващата я тежка миризма. През тези тридесет секунди Тир наблюдава неприятелите си, без да помръдне, но в големите му гърди бавно се надигаше ниско и ужасно ръмжене. Едва когато глутницата хукна надолу към котловината и отново залая, той продължи да отстъпва. Но, това не беше бягство. Не го беше страх. Той продължи да върви, защото трябваше да върви. Не искаше да влиза в бой. Нямахше желание дори да защитава правото си на собственост върху ливадата и езерцето под планината. Имаше други ливади и други езерца и Тир по природа не обичаше да се бие.

Но, беше готов да влезе в бой. Той продължаваше да сумти злоещо и в него се разгаряше бавно гняв. Скри се сред скалите, тръгна по една издатина и Мъска се закатери по петите му. Качи се по огромен скалист скат и заизвива между канари, почти колкото къщи. Но, нито веднъж не мина там, където Мъска не би могъл лесно да го последва. Веднъж, когато се изкачи на един надвес от пясъчник и разбра, че Мъска не ще може да се покатери там, слезе и тръгна по друг път.

Баукането на кучетата сега се чуваше дълбоко в котловината. След това се заизкачва бързо като с крила и Тир разбра, че глутницата идва нагоре по зеления склон. Той спря пак и този път вятърът му донесе силната им миризма. Това беше миризма, от която всеки мускул на мощното му тяло се стегна и странни огньовете забушуваха в него като бясно пламтящи пещи. С кучетата идваше и миризмата на човека!

Тир пое нагоре малко по-бързо и яростното и радостно джафкане на кучетата като че ли беше едва на стотина ярда зад него, когато той излезе на малко, открито пространство сред хаоса от скали. Откъм планината имаше стена, която се издигаше отвесно. На двадесетина стъпки от другата страна имаше стръмна пропаст, дълбока сто стъпки, а пътят напред беше препречен от огромна канара, срутила се от планината и оставила пътечка, малко по-широка от тялото на Тир. Големият гризли

доведе Мъскуа досам тази канара и останалия там пролез, а след това неочаквано се обърна назад, така че Мъскуа остана зад него. Пред лицето на опасността, която почти ги беше настигнала, майката мечка щеше да вкара Мъскуа на безопасно място в някоя цепнатина в скалите. Тир не направи това. Той се обърна с лице към идващата опасност и седна на задните си крака.

На двадесет стъпки от него пътеката правеше остър завой около издаден ръб в отвесната стена и Тир прикова кръвясалите си вече и страшни очи върху устроения от него капан. Глутницата пристигаше и джафкаше с всички сили. До петдесет ярда пред ръба в скалата кучетата тичаха рамо до рамо и след миг първите изскочиха на арената, която бе избрал за себе си Тир. Главната част от глутницата беше толкова близо, че първите кучета попаднаха под мечката въпреки паническите си усилия да се спрат навреме. С рев Тир се нахвърли върху им. Голямата му дясна лапа замахваше напред и загребваше навътре и на Мъскуа се стори, че е събрал половината глутница под огромното си тяло. С едно-единствено изскърцване на челюстите той прегриза гръбнака на първото гонче. На второто откъсна главата така, че гръклянтът се повлече като червено въже. Сетне се втурна напред и преди останалите кучета да могат да се окопитят, нанесе на едно от тях удар, от който то полетя през ръба на пропастта към скалите сто стъпки по-надолу. Всичко това стана за половин минута и в тази половин минута останалите кучета се разпръснаха. Ердейлите на Лангдън бяха бойци. От първото до последното те бяха потомци на бойци, а Брюс и Метусин ги бяха дресирали така, че можеше човек да ги провиси за ушите, без да скимтят. Трагичната съдба на три от тях ги уплаши не повече, отколкото собственото им преследване беше уплашило Тир. Бързи като светкавица, те закръжиха около мечката, широко раздалечили предните си крака, готови да отскочат настрани или назад, за да избягнат неочаквани нападения, и дадоха воля сега на това бързо, яростно джафкане, което съобщава щ ловците, че плячката е натясно. Това им беше работата – да дразнят, да измъчват, да забавят бягството, да спират жертвата продължително, докато господарите им не дойдат да я довършат. Това е доста честна и вълнуваща борба за мечката и кучетата. Човекът, който идва с пушката я завършва с убийство.

Но, ако кучетата си имаха хитрости, Тир също имаше свои. След три-четири безуспешни нападения, в които ердейлите му се изплъзваха благодарение на по-голямата си бързина, той бавно се оттегли заднишком към огромната скала, до която беше клекнал Мъскуа, а с неговото одръпване кучетата настъпваха. Техният все по-висок лай и очевидното

безсилие на Тир да ги пропъди или разкъса на парчета ужасиха Мъскуа повече от всякога, той изведнъж проявя малодушие и се мушна в една цепнатина в скалата зад гърба му. Тир продължи да се отдръпва, докато огромните му хълбоци допряха камъка. Тогава изви главата си настрана и потърси мечето. От Мъскуа не се виждаше нито един косъм. Тир се огледа два пъти. Сетне, като видя, че Мъскуа е изчезнал, продължи да отстъпва, докато загради теснината, която беше задната му вратичка към безопасността. Кучетата сега лаеха като бесни. От устата им течеха лиги, острите косми на врата им стърчеха като четки, а острите им зъби бяха оголени до червените венци. Те се приближаваха все повече и повече, предизвикваха го да стои тук, да ги нападне, да ги хване, ако може ... и във възбуждението си оставиха десет крачки свободно място зад гърба си. Тир измери това пространство, както преди няколко дена беше измерил разстоянието между себе си и младия мъжкар карибу. А след това, без всякакво предупредително ръмжене, се нахвърли върху враговете си така ненадейно, че ги накара да хукнат да си спасяват живота. Тир не се спря. Продължи напред.

Там, където скалата се издаваше от стената, пътеката се стесняваше до пет стъпки и Тир се беше съобразил с този факт също както и с разстоянието. Той хвана последното куче. Натисна го под лапата си и когато го разкъсваше, ердейлът нададе пронизителни писъци на агония. Те стигнаха до Брюс и Лангдън, както бързаха запъхтени нагоре по склона, който водеше от котловината. Тир се отпусна по корем на най-тясното място от пътеката, кучетата залаяха с пресни сили, а той продължи да къса жертвата си, докато скалата почервеня от кръв, козина и черва. Тогава се изправи и пак потърси Мъскуа. Мечето се беше свило в разтреперано кълбо две стъпки навътре в цепнатината. Може би Тир помисли, че е отишло нагоре в планината, защото, без да губи време, се оттегли от полесражението. Пак беше подушил вятъра. Брюс и Лангдън се потяха и той ясно долови тяхната миризма.

Десет минути Тир не обърна никакво внимание на осемте кучета, които джафкаха по петите му, само от време на време спираше и си обръщаше главата. Колкото повече отстъпваше, толкова по-дръзки ставаха ердейлите, докато най-послед един от тях изскочи пред другите и заби зъбите си в крака на големия гризли. Постигна това, каквото не беше успяло да постигне Джафкането. Тир пак изрева, обърна се и подгони презглава глутницата в протежение на петдесетина ярда обратно по пътеката и изгуби пет скъпоценни минути, докато се върне и продължи нагоре към рида. Ако вятърът духаше в друга посока, глутницата щеше да

възтържествува, но колкото пъти Брюс и Лангдън успяха да намалят разстоянието, вятърът предупреждаваше Тир, като му донасяше топлия дъх на потните им тела.

А нашият гризли внимаваше вятърът да идва при него от необходимата посока. Можеше да стигне гребена на планината по-лесно и по-бързо, като свърне право нагоре, вместо да върви по пътеката, но така вятърът щеше да остане далече в ниското. Докато усещаше вятъра, чувствуваше се сигурен, освен ако ловците направеха усилие да осуетят неговия план за бягство, като обиколят и му отрежат пътя. Половин час му бе необходим, за да стигне най-горния гребен на скалите, където, ще не ще, трябваше да напусне прикритието и да се изложи, докато мине последните двеста ярда нагоре по голите шисти на склона до хребета на планинската верига.

Когато излезе там, Тир внезапно ускори своя ход така, че остави кучетата тридесет-четиридесет крачки зад себе си. Две-три минути той много ясно се открояваше на фона на платината. А, през последната от тези три минути прекрасно се очерта върху килим от чист бял сняг, без едно-единствено храстче или камък, които да го укриват от устремените отдолу погледи.

Брюс и Лангдън го видяха на петстотин ярда и откриха огън. Близко над главата си Тир чу странния раздиращ писък на първия куршум, а миг след това долетя тътенът на изстрела. Втори куршум вдигна облаче сняг на пет крачки пред него и той рязко изви надясно. Така се изложи целият на стрелците. Тир чу трети гърмеж ... и това бе всичко. Докато ековете все още заглъхваха сред чукарите и върховете, нещо му нанесе страхотен удар по плоския череп пет-шест пръста зад и над дясното ухо. Сякаш някаква тояга се беше стоварила върху му от небето, той се строполи като отсечено дърво. Беше рикоширал куршум, който почти не го нарани, но за миг го зашемети, както човек се замайва от юмрук по брадичката. Преди да може да се вдигне от мястото си, кучетата се нахвърлиха отгоре му и го заръфаха за гърлото, врата и тялото. С рев Тир скочи на крака и ги отърси от себе си. Той замахна свирепо и Брюс и Лангдън чуха неговия рев, както стояха с пръсти на спусъците на пушките и чакаха кучетата да се отдалечат достатъчно, за да могат да дадат последните изстрели. Крачка по крачка Тир си пробиваше път нагоре, ръмжеше и не искаше да знае за побеснялата глутница, не искаше да знае за миризмата на човека, за необяснимата гръмотевица, за парещата светкавица – дори и за самата смърт. А петстотин ярда по-долу, Лангдън отчаяно ругаеше, защото кучетата се въртяха толкова близо, че не можеше

да стреля.

Чак до края на нагорнището кръвожадната глутница закриваше Тир. Той изчезна отгатак билото. Кучетата го последваха. А след това тяхното баукане започна да долита все по-неясно и по-неясно, защото голямата гризли ги водеше бързо надалеч от заплахата на човека в продължителна и вълнуваща гонитба, от която бе съдено да се върне не повече от едно от тях.

XV. ЗАЛАВЯНЕТО

В скривалището си Мъскуа чу последните звуци от сражението на издатината. Дупката беше пукнатина в скалата с формата на триъгълник, отворен навън и мечето се беше натикало колкото можеше по-навътре в тесния ъгъл. Мъскуа видя Тир да минава пред отвора на убежището му, след като бе убил четвъртото куче.

Чу потракването на ноктите му, когато отстъпваше нагоре по пътеката и най-после разбра, че Тир си е отишъл и враговете са го последвали. Но, все още го беше страх да излезе. Тези непознати преследвачи, дошли от долината, го бяха изпълнили със смъртен ужас. Пипунакус не беше събудил у него страх. Дори голямата черна мечка, убита от Тир, не беше го ужасила тъй, както тези пришълци с червени уста и бели зъби. Затова си остана в цепнатината, вмъкнал се колкото можеше по-навътре, като тапа, набита в пушечна цев.

Той още чуваше джафкането на кучетата, когато други, по-близки звуци го хвърлиха в нов ужас. Лангдън и Брюс обиколиха тичешком издация ръб в стената от скали и при вида на мъртвите кучета спряха, а от Лангдън се изтръгна вик на ужас. Бяха на някакви си двадесетина стъпки от Мъскуа. За първи път мечето чуваше човешки гласове. За първи път миризмата на човешка пот изпълваше ноздрите му и то почти не дишаше от този нов страх. После единият от ловците се изправи точно пред пукнатината, в която се беше скрил и Мъскуа видя първия си човек. След миг хората се изгубиха от погледа му.

Малко по-после чу гърмежите. След това кучешкият лай започна да се отдалечава все повече и повече, докато вече не можеше да се чуе изобщо. Беше към три часа – времето на обедната почивка в планината и беше много тихо. Дълго Мъскуа не се помръдна. Ослушваше се. И не чуваше нищо. Друг страх се надигаше в гърдите му сега – страхът да не загуби Тир – и всеки миг Мъскуа се надяваше, че Тир ще се върне. Един час остана, стаил се в скалата. Сетне чу едно „чип-чип-чип“. Мъничко, шарено скално зайче излезе на издатината, където Мъскуа можеше да го види и се зае предпазливо да изследва единия от убитите ердейли. Това вдъхна смелост на Мъскуа. Той понаостри уши. Тихичко изскимтя, сякаш умоляваше да бъде признат и приет за приятел от единственото животинче, което беше близо до него в този ужасен час на самота и страх. Лека-полека изпълзя от скривалището си. Най-после малката му,

кръгла, космата глава се подаде навън и той се озърна.

На пътеката нямаше никой и мечето се запъти към скалното зайче. С рязък писък шареното мъниче се втурна към своята твърдина и Мъскуа остана отново сам. Няколко мига постоя, без да знае какво да прави, като душеше въздуха, напоен с мириса на кръв, на хора и на Тир. После се запъти по нагорнището.

Знаеше, че Тир е отишъл в тази посока, и ако притежаваше ум и душа, сега те бяха изпълнени само с едно желание – да настигне големия си приятел и закрилник. Дори страхът от кучетата и хората – тези неизвестни величини в живота му до днес, бледнееше пред страха, че е загубил Тир. Мъскуа нямаше нужда от очи, за да следва дирята. Тя пареше носа му и той хукна колкото можеше по-бързо по криволиците ѝ нагоре. Имаше места, където му беше много трудно да напредва с късите си крака, но той храбро продължаваше, обладан от вяра и насърчен от прясната диря на Тир. Едва след час и нещо Мъскуа успя да достигне голия плочник, който водеше до границата на снега и върховете, и беше четири часът, когато пое нагоре по тези последни триста ярда, които го делиха от билото. Там горе, вярваше той, щеше да намери Тир. Но, го беше страх и както забиваше малките си нокти в плочника, продължаваше тихичко да си скимучи.

Мъскуа не вдигна вече глава към превала на върха, след като потегли. За да направи това, би трябвало да спре и да се обърне настрана, защото нагорнището беше стръмно. И стана така, че когато стигна половината път до върха, Мъскуа не видя, че Лангдън и Брюс се връщат през билото, а не можеше да ги подуши, защото вятърът духаше нагоре, а не надолу. Без да подозира присъствието им, мечето стигна линията на снеговете. То душеше с възторг огромните дири на Тир и вървеше по тях. А над него Брюс и Лангдън го чакаха, ниско приклекли, оставили пушките си на земята и свалили дебелите си фланелени ризи, разпънали ги готови в ръце. Когато Мъскуа дойде на по-малко от двадесет ярда от тях, те връхлетяха отгоре му като лавина.

Едва когато Брюс се стовари върху него, Мъскуа се съвзе достатъчно, за да се помръдне. Видя и си даде сметка за опасността в последната пета от секундата. Щом Брюс се хвърли напред, разтворил ризата като мрежа, Мътжуа се спусна настрана. Проснал се по очи, Брюс загреба, в ризата си сняг и го притисна до гърдите, повярвал за миг, че е хванал мечето, а в същото време Лангдън направи скок, но дългите крака на приятеля му го препънаха и той се запремята презглава по заснежения склон. Междувременно Мъскуа търти надолу по наклона толкова бързо,

колкото можеха да го носят късите му крака. След миг Брюс хукна подире му, а Лангдън се присъедини към гонитбата десет стъпки по-назад. Внезапно Мъскуа направи остър завой и инерцията, с която тичаше Брюс, го отнесе тридесет-четиридесет стъпки по-надолу, където върлинестият планинец можа да се спре само като се преви отдве, подобно на джобно ножче, и заби крака, ръце, лакти и дори рамена в меките шишти. Лангдън беше успял да свие и преследваше Мъскуа. Той се хвърли по лице, прострял ризата тъкмо когато мечето направи още един завой, и стъпи да крака. Лицето му беше изподраскано, а от устата си изплю половин шепа пръст и глина. За нещастие на Мъскуа вторият му завой го насочи право срещу Брюс и преди да може да завие отново, той се видя обгърнат от ненадеен мрак и задух, а над него проехтя сатанински тържествуващ крисък.

– Хванах го! – крещеше Брюс.

Вътре в ризата Мъскуа дращеше, хапеше и ръмжеше и Брюс едва можа да се справи, докато Лангдън дотича с втората риза. Много скоро Мъскуа беше повит като индианско бебе. Краката и тялото му бяха омотани толкова стегнато, че не можеше да ги помръдне. Главата му не беше увита. Тя беше единственото, което се виждаше от него и единственото, което можеше да движи. Изглеждаше толкова кръгла, уплашена и смешна, че за една-две минути Лангдън и Брюс забравиха разочарованията и загубите си през този ден и се смяха до сълзи. После Лангдън седна от едната страна на Мъскуа, а Брюс от другата и двамата натъпкаха и запалиха лулите си. Мъскуа не можеше дори да се възпротиви на това.

– Ей, че ловци сме и ние! – каза тогава Лангдън. Тръгнахме за гризли, а хванахме това!

Той погледна мечето. Мъскуа го разглеждаше толкова сериозно, че Лангдън безмълвно му се учуди за миг, после извади лулата бавно от устата си и протегна ръка.

– Мечо, мечо, хубав мечо – галено заговори той.

Ушичките на Мъскуа бяха щръкнали напред. Блестящите му очи бяха като стъклени – толкова неподвижни и вторачени. Брюс, без да го забележи Лангдън, се хилеше в очакване.

– Мечо няма да хапе ... не ... не ... хубавият малък мечо... ние нищо няма да му направим на мечо...

В следващия миг див писък огласи планинските върхове, когато острите като игли зъби на Мъскуа се забиха в един от пръстите на Лангдън, а възторженият кикот на Брюс можеше да подплаши дивеча на

една миля наоколо.

– Гледай го ти малкия дявол! – хлъцна Лангдън, засмука пръста и след това прихна да се смее заедно с Брюс. Той е юнак ... и какъв юнак! Ще го наречем Злончо, Брюс. Бога ми, винаги съм искал такова мече, откакто дойдох в планините, и ще си го отведа дома! Не е ли смешно зверче?

Мъскуа завъртя глава – единственото у него, което не беше сковано и неподвижно като мумия и внимателно заразглежда Брюс. Лангдън се изправи и хвърли поглед назад към билото. Лицето му беше твърдо и непоколебимо.

– Четири кучета! – рече той, сякаш говореше на себе си. Три долу ... и едно там горе! Той помълча и сетне каза:

– Не мога да го разбера, Брюс. Благодарение на тях сме ударили петдесет мечки и не бяхме загубили нито едно куче до днес.

Брюс връзваше на клуп ремъчка от еленова кожа през корема на Мъскуа и я гласеше така, че да може да носи мечето, както бе носил кофа вода или бел сланина. Той стана и Мъскуа увисна на ремъчката.

– Попаднали сме на кръвница – отговори той. А месоядна гризли е най-лошият звяр на земята, когато се дойде до бой или лов. Кучетата никога не могат да я задържат, Джими и ако сега не се стъмни скоро, нито едно от тях няма да се върне. Те ще я зарежат, когато се стъмни ... ако някои останат живи. Тоя звяр ни е подушил и можеш да се обзаложиш, че е разбрал какво го е повалило там на снега. Той препуска ... и при това бързо. Ако го видим пак, ще е чак на двадесетина мили оттук.

Лангдън отиде нагоре да вземе пушките и когато се върна, Брюс го поведе по надолницето, като носеше Мъскуа, увиснал на ремъчката. Те спряха за мъничко на окървавената издатина в скалите, където Тир беше отмъстил на мъчителите си. Лангдън се наведе над кучето, което голямата гризли беше обезглавила.

– Това е Бискуитс – рече той, а ние винаги сме смятали, че тя е единственото страхливо куче в глутницата. Другите две са Джейн и Тобър, а Фриц е горе на върха. Три от най-добрите ни кучета, Брюс!

Брюс гледаше надолу от издатината. Той посочи натам и с изумление възкликна:

– Ето още едно, просто хвърлено от стръмнината! Джими, това прави пет!

Юмруците на Лангдън здраво се свиха, когато погледна от ръба на пропастта. От гърлото му се изтръгна звук, сякаш се давеше. Брюс разбра значението му. Оттам, където стояха, се виждаше черно петно на

обърнатите нагоре гърди на кучето сто стъпки под тях. Само едно от глутницата имаше такъв белег. То беше любимецът на Лангдън. Беше го направил галениче на цялата експедиция.

– Това е Дикси – каза той. За първи път усети пристъп на гняв като вълна да залива цялото му същество и лицето му беше преbledняло, когато се обърна отново към пътеката. Сега вече имам няколко основания да ударя тая гризли, Брюс – додаде той. Диви коне не биха могли да ме отделят от тези планини, докато не я убия. Ще остана до зимата, ако дотрябва. Кълна се, че ще я убия ... ако не избяга.

– Няма да направи такова нещо – рече отсечено Брюс и пак пое надолу по пътеката с Мъскуа.

Досега Мъскуа бе слисан и доведен до състояние на покорство от това, което навярно му се е сторило напълно безнадеждно положение. Беше напрягал и сетния мускул на тялото си, за да помръдне крак или лапа, но бе повит толкова здраво, колкото не е бил увит Рамзес. Обаче сега започна лека-полека да му става ясно, че както се клатушка напред-назад, муцунката му често бръска крака на неговия неприятел, а зъбите му все още бяха свободни. Мечето заедна удобен случай и той му се удаде, когато Брюс направи дълга крачка надолу и при това остана тялото на Мъскуа за част от секундата опряно на камъка, от който слизаше. По-бързо, отколкото можеше да мигне, Мъскуа го ухапа. Ухапа го здравата и дълбоко и ако воят на Лангдън бе нарушил тишината на разстояние една миля, ревът, който сега се изтръгна от Брюс, го надхвърли поне с още половин миля. Това беше най-безумният, най-смразяващият кръвта звук, който Мъскуа бе някога чувал – много по-ужасен дори от лая на кучетата и така го уплаши, че той веднага пусна крака. И сега отново се изуми. Чудноватите двукраки същества не направиха никакъв опит да му отмъстят. Този, когото беше ухапал, заподскача минута-две нагоре-надолу на един крак по най-непонятен начин, а другият седна на камък, залюшка се напред-назад с ръце на корема и нададе странен, гръмовит рев с широко отворена уста. Тогава другият спря да подскача и също нададе този странен рев. За Мъскуа той можеше да бъде всичко друго, но не и смях. Обаче това го накара да повярва в едно от двете неща: Или тези уродливи чудовища не смееха да се бият с него или бяха много миролюбиви и нямаха намерение да му направят нищо лошо. Но, те станаха по-предпазливи и щом слязоха в долината, понесоха го между двамата, закачен на пушка.

Беше почти тъмно, когато се приближиха до няколко балсамови дървета, червени от блясъка на огън. Това беше първият огън за

Мъскуа. Той виждаше за първи път и коне – чудовища със страшен вид, по-големи дори от Тир. Трети човек – Метусин, индианецът – пристъпи да посрещне ловците и Мъскуа се видя предаден в ръцете на това същество. Сложиха го ма една страда, така че светлината на огъня заслепяваше очите му, и докато единият от уловилите го мъже го хвана за двете уши, и то така силно, че го заболя, другият закопча на врата му каишка за спъване на коне вместо нашийник. За халката на тази каишка вързаха дебело въже от оглавник, а другия край на въжето вързаха за едно дърво. През време на тези операции Мъскуа ръмжеше и се мъчеше с все оила да ухапе. След още половин минута го освободиха от ризите и когато едва се изправи на четирите си разтреперани крака, лишени временно от всякаква сила да побягнат, той показа мъничките си зъбки и заръмжа колкото можеше по-свирепо.

И отново за негово изумление това не оказа никакво въздействие върху странната му компания, освен че и тримата – включително индианецът – отвориха уста и вдигнаха в хор същата гръмогласна и необяснима врява, която единият от тях беше надал, когато Мъскуа заби зъби в крака му на планинския склон. Всичко това беше страшно озадачаващо за малкото мече.

XVI. ЦИВИЛИЗОВАНЕТО НА МЪСКУА

За голямо облекчение на Мъскуа тримата мъже скоро го оставиха на мира и се заеха с нещо около огъня. Това му даваше случай да избяга и той задърпа и заопъва края на въжето, докато насмалко не се удуши. Най-после се отчая, тръшна се в подножието на балсамовото дърво и взе да наблюдава стана. Беше на не повече от тридесет стъпки от огъня. Брюс си миеше ръцете в брезентов леген. Лангдън си бършеше лицето с кърпа. Близо до огъня бе коленичил Метусин и от големия черен тиган, който държеше над жаравата, се чуваше съскане и църкане на тлъсти еленови пържоли и долиташе може би най-приятната миризма, която Мъскуа някога беше подушвал. Въздухът около него ухаеше на хубави неща. Когато свърши да си бърше лицето, Лангдън отвори някаква консервна кутия. Беше подсладено кондензирано мляко. Той изля бялата течност в легенче и се запъти с него към Мъскуа. Мечето безуспешно се беше опитвало да избяга по земята, докато си прежули врата, сега се покатери на дървото. Покатери се толкова бързо, че Лангдън се изуми и ръмжа и фуча срещу него, докато той сложи легена с млякото там, където Мъскуа щеше горе-долу да падне, когато слезеше. Мечето остана на най-голямата височина, която позволяваше въжето и дълго ловците не му обръщаха никакво внимание. То ги виждаше и ги чуваше да говорят и да обмислят нова кампания срещу Тир.

– Ще трябва да я излъжем след това, което стана днес – заяви Брюс. Не можем вече да я проследим след тая работа, Джими. Можем да я следим до съдния ден и тя винаги ще знае къде сме. Брюс замълча за миг и се ослуша.

– Интересно, че кучетата не се връщат – рече той – дали ...

И погледна към Лангдън.

– Не е възможно! – възкликна другарят му, като прочете мисълта в погледа му. Брюс, да не искаш да кажеш, че тая мечка може да ги е убила всичките?

– Излизал съм на много гризли – спокойно отговори планинецът, но никога не съм имал насреща си мечка, по-зла от тая. Джими, тя направи клопка на тия кучета на издатината и подмами онова от тях, което уби на върха. От нея може да се очаква да ги сложи всички натясно и ако това стане ...

Той сви многозначително рамене. Лангдън отново се ослуша.

– Ако някои от тях са били още живи до стъмване, би трябвало скоро да се върнат – каза той. Сега съжалявам, съжалявам, че не оставихме кучетата да си стоят у дома.

Брюс мрачно се засмя.

– Боен късмет, Джими – каза той. Човек не ходи на лов за гризли със салонни кученца и трябва да предвижда, че рано или късно ще загуби някои от тях. Ние се заловихме с мечка, която не е трябвало да закачаме, това е всичко. Тя ни победи.

– Победи нас?

– Искам да кажа, че ни е победила в честна игра и при това ние постъпихме непотчено, като използвахме кучета. Искаш ли я толкоз тая мечка, че да я удариш по моя начин?

Лангдън кимна:

– Какъв е твоят план?

– Трябва да се простиш с разни красиви представи, когато тръгнеш на лов за гризли – започна Брюс, а особено пък когато налетиш на кръвница. Отсега до зимния си сън тая мечка няма да пропусне дори час, без да е проверила какво и носят ветровете. Как? Ще се отбива от пътя и ще обикаля. Обзалагам се, че ако имаше сняг, щеше да откриеш, че се връща по следите си две мили от всеки шест, за да може да подуши дали нещо не я преследва. И ще се движи повечето нощем, а денем ще лежи високо между скалите и шистите. Ако все още искаш да убием нещо, можем да постъпим по два начина и по-добрият от тях е да вървим и да търсим други мечки.

– Което аз не искам да направя, Брюс. Какъв е твоят план да ударим тая гризли?

Брюс замълча, преди да му отвърне.

– Ние вече знаем нейния район с точност до една миля – заговори той след малко. Този район започва от първата седловина, през която минахме, и свършва тука долу, където навлязохме в тази долина. Това са около двайсет и пет мили. Тя не навлиза в планините на запад от тая долина, нито в планините на изток от другата долина и човек да не съм, ако не продължава да обикаля в кръг, докато я преследваме по петите. Сега се движи в южна посока от другата страна на хребета. Ние ще се стаим тука няколко дена и няма да мърдаме. След това ще пратим Метусин през долината отатък с кучетата, ако има останали живи, а ние ще тръгнем в същото време на юг през тая долина. Единият от нас ще върви по склоновете, а другият в ниското и ще се движим бавно. Схващаш ли? Тая гризли няма да напусне участъка си и е твърде вероятно Метусин да

я подгони насреща ни. Ще я оставим да си върви открито, а ние ще дебнем. Мечката не може да мине край двама ни, без да предостави възможност на единия от нас да стреля.

– Звучи добре – съгласи се Лангдън. А мен ме боли и коляното, та нямам нищо против да го полекувам няколко дена.

Едва беше изрекъл тези думи, когато внезапно издрънчаване на буркан и изплашено изпръхтяване на кон, пасящ в ливадата, ги накара и двамата да скочат на крака.

– Утим! – пошепна Метусин с блеснало в светлината на огъня мургаво лице.

– Прав си, кучетата – промълви Брюс и тихичко подсвирна.

Чу се движение в храстите наблизко и след миг две от кучетата се появиха в светлината на огъня. Те се приближиха почти пълзешком по корем, а когато се проснаха в краката на ловците, към тях се присъединиха трето и четвърто.

Не приличаха на глутницата, която беше тръгнала тази сутрин. Хълбоците им бяха дълбоко хлътнали, извитите гръбнаци се бяха изравнили, те бяха изтощени и знаеха, че са претърпели поражение. От тяхната нападателност не бе останало нищо, имаха вид на псета, наказани с камшик. От нощния мрак излезе пето гонче. То куцаше и влачеше раздран преден крак. Главата и гърлото на едно от другите бяха почервенели от кръв. То беше останало с едно око. Всички се свиха страхливо, сякаш очакваха да ги хокат. „Ние се провалихме – казваше позата им, ние сме бити и останахме само толкова.“ Безмълвни, Брюс и Лангдън гледаха кучетата. Ослушваха се ... чакаха. Друго не идваше. И тогава двамата се спогледаха.

– Още две липсват – рече Лангдън.

Брюс се обърна към купчина кошници и платница и измъкна каишките на кучетата. Мъскуа целият трепереше горе на дървото. На няколко крачки от себе си виждаше отново белозъбата глутница, която беше подгонила Тир, а него беше вкарала в цепнатината в скалите. От хората вече не го беше много страх. Те не бяха направили никакъв опит да му сторят зло и той престана да трепва и да ръмжи, когато някой от тях минеше наблизко. Но, кучетата бяха чудовища. Те бяха нападнали Тир. Сигурно го бяха победили, защото Тир избяга. Дървото, за което вързаха Мъскуа, не беше много по-голямо от фиданка и той лежеше на чатал, пет стъпки от земята, когато Метусин поведе едно от кучетата край него. Ердейлът го видя и чаправи неочакван скок, при който изтръгна каишката от ръката на индианеца. Кучето стигна почти до Мъскуа. Тъкмо

се канеше да скочи отново, когато Лангдън се спусна напред с яростен вик, хвана кучето за нашияника и с края на каишката здравата го наби. След това го отведе.

Тази постъпка озадачи Мъскуа още повече. Човекът го спаси. Той наби чудовището с червената уста и белите зъби и сега отвеждаше всичките тези чудовища, вързани с въже. На връщане Лангдън спря близо до дървото на Мъскуа и му заговори. Мъскуа остави ръката му да се приближи до една педя, без да посегне да я ухапе. Изведнъж странна и неочаквана тръпка пробягна в него. Докато главата му беше малко извърната, Лангдън смело сложи ръка на рунтавия му гръб. И от това докосване не го заболя! Майка му никога не бе слагала лапата си върху него толкова нежно! В течение на следващите десетина минути Лангдън го допря пет-шест пъти. При първите три-четири пъти Мъскуа се озъби и показа два реда блестящи зъби, но не издаде никакъв звук. Постепенно спря дори и да се зъби.

Тогавя Лангдън се отдалечи и след малко се върна с къс сурово месо от карибу. Поднесе го близо до носа на Мъскуа. Мечето можеше да го подуши, но се дърпаше назад и най-сетне Лангдън остави месото до легенчето под дървото и се върна при пушещия Брюс.

– Няма да минат дори два дена и то ще яде от ръката ми – каза той.

Не след дълго в стана настъпи тишина. Лангдън, Брюс и индианецът се завиха с одеялата и скоро заспаха. Огънят гаснеше все повече и повече. Скоро остана само една тлееща главня. Бухал забуха малко понавътре в гората. Ромонът на долината и планините изпълни мирната нощ. Звездите заблестяха по-ярко. В далечината Мъскуа чу трясъка на камък, търколил се по склона. Сега нямаше от какво да се страхува. Всичко освен него мълчеше и спеше и много предпазливо Мъскуа заслiza заднишком от дървото. Стигна подножието, пушна се и наполовина падна в легенчето с кондензирано мляко, та малко от него се разплиска по муцунката му. Без да иска, мечето оплези език да си оближе устните и сладкото лепкаво нещо, което събра по този начин, го изпълни с неочаквано и съвсем изненадващо удоволствие. В течение на четвърт час то се облизва. А после, сякаш тайната на възхитителната амброзия едва сега се разкри пред него, блестящите му очички се спряха жадно на тенекенното легенче. Мъскуа ое доближи с похвална стратегия и предпазливост, като го обиколи първо от едната страна, после от другата, готов с всеки мускул на тялото за бърз отскок, в случай че легенчето се опита да се нахвърли отгоре му. Най-сетне носът му допря гъстото сладко лакомство и той не вдигна глава, докато не изчезна и последната капка.

Кондензираното мляко се оказва най-голям фактор за цивилизоваността на Мъскуа.

То е било липсващата брънка, която свързва някои неща в живота му, малък ум.

Той знаеше, че същата ръка, която го беше допряла тъй нежно, беше сложила и това непознато и чудесно лакомство в подножието на дървото, а същата ръка му беше предложила и месото. Мъскуа не яде от месото, но близа дъното на легенчето, докато го лъсна като огледало на звездната светлина.

Въпреки млякото той все още бе обладан от желанието да избяга, макар че усилията му не бяха толкова буйни и неразумни както преди. Опитът го беше научил, че е безполезно да скача и да се дърпа на въже, затова сега се залови да го дъвче. Ако беше гризал на едно и също място, може би щеше да се изтръгне на свобода преди съмване, но щом челюстите му се изморяваха, той спираше да си почине, а когато се залавяше отново за работа, обикновено гризеше на друго място. Към полунощ го заболяха венците и Мъскуа съвсем се отказа от усилията си. Свил ое близо до дървото, готов да се покатери при първите признаци на опасност, той зачака утрото. Не мигна цяла нощ. При все че вече не го беше толкова страх, чувствуваше се страшно самотен. Липсваше му Тир и той скимтеше тъй тихо, че хората на няколко крачки от него нямаше да го чуят дори да бяха будни. Ако Пипунакус беше дошъл сега в стаия, Мъскуа щеше да го посрещне с радост.

Утрото дойде и Метусин пръв се измъкна изпод одеялата. Той напали огън и това събуди Брюс и Лангдън. Последният, след като се облече, отиде да види Мъскуа. Когато намери легенчето старателно изблизано, изрази задоволството си, като обърна вниманието на другите върху случилото се. Мъскуа се беше покатерил на своя чатал и пак не се възпротиви срещу галещия допир на ръката на Лангдън. Тогава Лангдън извади още една консервна кутия от торба, направена от говежда кожа, и я отвори точно под Мъскуа, та да може той да види как кремавобялата течност изтича в легена. Сетне вдигна легена толкова близо, че млякото докосна носа на мечето и колкото и да се владееше, Мъскуа не можа да задържи езика си в устата. Не се минаха и пет минути и той ядеше от легенчето в ръката на Лангдън! Но когато се доближи Брюс, за да види какво става, мечето се озъби и заръмжа.

– Мечките се привързват повече от кучетата – потвърди Брюс малко по-късно, когато седнаха да закуеят. След няколко дена той ще ходи подире ти като кутренце, Джими.

– Аз вече започвам да обиквам зверчето – отговори Лангдън. Какво беше това, дето ми го разправя за мечките на Джеймисън, Брюс?

– Джеймисън живееше горе в областта Кутиней – започна Брюс. Истински отшелник, така би го нарекъл ти. Слизаше от планината само два пъти в годината, за да си купи храна. Държеше мечки, както човек държи кучета. Години наред имаше една голяма колкото тая, дето я гоним сега. Беше я хванал като мече, а когато я видях аз, тежеше хиляда фунта и ходеше подир Джеймисън навсякъде като куче. Ходеше с него дори и на лов и двамата спяха един до друг край огъня в станове. Джеймисън обичаше мечките и никога не убиваше мечка.

Лангдън мълчеше. След малко каза:

– И аз започвам да ги обиквам, Брюс. Не зная точно защо, но в мечките има нещо, което те кара да ги обичаш. Няма вече да взема живота на други мечки... може би на нито една, след като ударя тая убийца на кучета. Почти съм убеден, че тя ще е последната ми мечка. Изведнъж той стисна юмруци и добави пневно – И само като си помисля, че в цяла Канада няма нито една област, нито един щат на юг от границата, където да съществува забранен сезон за лов на мечки! Това е направо престъпление, Брюс. Мечките спадат към вредния дивеч и може да бъдат изтребвани по всяко време. Може дори да бъдат измъквани от бърлогите заедно с малките им ... и ... бог да ми е свидетел ... и аз съм помагал да ги измъкват! Ние сме зверове, Брюс! Понякога ми се струва, че е почти престъпление човек да носи пушка. И въпреки това продължавам да избивам.

– То е в кръвта ни – изсмя се Брюс, без да се трогне. Познавал ли си някога човек, който да не обича да вижда как умират разни същества, Джими? Няма ли всички до един да отидат да гледат как бесят някого, ако им се удаде случай?

Не се ли трупат като лешояди около умрял кон, за да видят човек, смачкан на пихтия под някоя скала или локомотив? Знаеш ли, Джими, ако нямаше закон, който да ни кара да се страхуваме ние, човеците, щяхме да се избиваме ей тъй, за удоволствие! Като нищо. То е вродено у нас, желанието да убиваме.

– И си изкарваме всичко върху животинския свят – подхвана замислено Лангдън. В края на краищата ние не проявяваме особено съчувствие към себе си, ако едно-две поколения бъдат избити в някоя война, нали? Може да си прав, Брюс. Понеже не можем да убиваме нашите близки по законен начин, когато изпитваме такова желание, възможно е върховният повелител на живота да ни праща сегиз-тогиз по някоя война,

та да наситим временно своята кръвожадност. Хей! Какво, по дяволите, му е станало сега на мечето?

Мъскуа беше се свлякъл откъм срещуположната страна на чатала и се люшкаше като обесен. Лангдън изтича при него, хвана го смело с голите си ръце, прехвърли го през клона и го остави на земята. Мъскуа не посегна да го ухапе, нито изръмжа.

Брюс и Метусин отидоха да разузнаят района към запад и не се върнаха в стана целия ден, а Лангдън остана да си лекува коляното, което беше ударил о един камък предния ден и което се влошаваше, вместо да се подобрява. Той прекара повечето време в обществото на Мъскуа. Отвори една кутия сироп за тиганици и към пладне мечето вече ходеше подир него около дървото и се мъчеше да стигне чинията, която Лангдън държеше така, че Мъскуа да не може да я досегне. След това сядаше и Мъскуа се качваше наполовина в скута му, за да стигне сиропа. В сегашната му възраст привързаността и доверието на Мъскуа се печелеха лесно. Черна мечка в бебешка възраст много прилича на истинско бебе с розово личице и две крачета. Тя обича мляко, обича сладки неща и се стреми да се сгуши по-близо до всяко живо същество, което е добро към нея. Тя е най-обичливото създание на четири крака – кръгло, меко, пухкаво и толкова смешно, че винаги поддържа добро настроение у всички наоколо. Колко пъти през този ден Лангдън се смя до сълзи, особено когато Мъскуа полагаше упорити усилия да се покатери по крака му, за да стигне чинията със сиропа! Колкото до Мъскуа, той беше луд за сироп. Не можеше да си спомни майка му да му е давала някога нещо подобно, пък и Тир не му беше предложил нещо по-хубаво от риба. Късно следобяд Лангдън отвърза въжето на Мъскуа от дървото и го поведе на разходка надолу към потока. Носеше чинията със сиропа, спираше на всеки няколко крачки и оставяше мечето да си лизне от него. След половин час такива хитрини пусна въжето и се запъти към стана. И Мъскуа тръгна подире му! Това беше победно тържество и жилите на Лангдън затуптяха от тръпки на удоволствие, каквото животът му сред природата никога още не беше събуждал в него.

Беше вече късно, когато се върна Метусин и много се изненада, че Брюс още го няма никакъв. Стъмни се и те напалиха огън. Подир час двамата вече привършваха вечерята си, когато Брюс влезе в стана, понесъл нещо, метнато на рамената. Той го хвърли недалече от мястото, където Мъскуа се беше скрил зад дървото си.

– Кожа като кадифе и малко месо за кучетата – каза планинецът. Ударих го с пистолета.

Той седна да яде. След малко Мъскуа предпазливо се доближи до леша, който лежеше превит одве на три-четири стъпки от него. Подуши го и усети някаква странна тръпка. Тогава тихичко заскимтя и забута с нос меката козина, от която още лъхаше топлината на живота. И за известно време остана много тих.

Защото това, което Брюс беше донесъл в стана и захвърлил в подножието на неговото дърво, бе трупът на малкия Пипунаскус!

XVII. НАЙ-ПОСЛЕ ТИР

Тази нощ голямата самотност отново обзе Мъскуа. Брюс и Метусин бяха така изморени след трудното изкачване на хребета, че си легнаха рано, Лангдън направи същото и остави Пипунаскус там, където го беше хвърлил Брюс. Мъскуа кажи-речи не се помръдна след откритието, което накара сърцето му да забие малко по-бързо.

Не знаеше какво е смърт, а понеже Пипунаскус беше тъй топъл и мек, струваше му се, че ей сега ще се размърда. Не изпитваше никакво желание да се бие с него сега. Пак стана много, много тихо, звездите осеяха небето, а огънят догоря.

Но, Пипунаскус не се раздвижи. Отначало лекичко, Мъскуа го забута с носа си, задърпа копринената му козина, като през цялото време тихо скимтеше, сякаш казваше: „Не искам да се бия с тебе повече, Пипунаскус! Събуди се и хайде да се сдобрим!“

Но въпреки това Пипунаскус не се помръдна и най-после Мъскуа се отказа от всякаква надежда да го събуди. Като продължаваше да скимти на дебелия си малък неприятел от зелената ливада колко съжалява, че го е гонил, той се сгуши близо до Пипунаскус и след малко Забпа.

Лангдън стана пръв сутринта и когато отиде да види как е прекарал Мъскуа нощта, внезапно се спря и цяла минута стоя, без да мръдне, след което нисък чудноват вик се изтръгна от устните му. Защото Мъскуа и Пипунаскус се бяха сгушили толкова близо един до друг, колкото ако бяха и двамата живи и кой знае как Мъскуа беше успял да направи така, че мъртвото мече го прегръщаше с една от лапичките си.

Тихичко Лангдън отиде там, където спеше планинецът, и след една-две минути Брюс се върна заедно с него, като си търкаше очите. Тогава и той се вторачи, а след това двамата се спогледаха.

– Месо за кучетата – пошепна Лангдън. Ти го донесе, за да храним кучетата, Брюс!

Брюс не отговори. Лангдън не каза нищо повече и двамата почти не проговориха цял час след това. През този час Метусин дойде и откъсна Пипунаскус и вместо да го одере и даде на кучетата, го сложи в дупка долу в коритото на потока и го засипа с пясък и камъни. Брюс и Лангдън направиха поне толкова за Пипунаскус.

Този ден Метусин и Брюс пак отидоха оттатък хребета.

Планинецът беше донесъл със себе си парчета кварц, в които имаше несъмнени следи от злато, и двамата се върнаха с всичко необходимо за промиване. Лангдън продължи да възпитава Мъскуа. Няколко пъти го заведе близо до кучетата и когато те започваха да ръмжат и да се дърпат на каишките си, Лангдън ги биеше, докато благодарение на своята схватливост те разбраха, че не бива да закачат Мъскуа, макар и да е мечка. Следобеда на този втори ден той го освободи съвсем от въжето и без всякакво затруднение го хващаше всеки път, когато искаше да го върже отново.

На третия и четвъртия ден Брюс и индианецът изследваха долината на запад от планинската верига и окончателно се убедиха, че намерено от тях „злато“ представлява само отделни камъчета, довлечени от пролетните води, което няма да ги направи милионери. На четвъртата вечер, която се случи облачна и студена, Лангдън направи опит да сложи Мъскуа да спи до него. Очакваше да има неприятности. Но, Мъскуа беше мирен като коте и щом се настани по-удобно, почти не се помръдна до утрото. Част от нощта Лангдън спа, отпуснал една от ръцете си върху мекото топло тяло на мечето.

Според Брюс беше вече време да продължат преследването на Тир, но влошилото се състояние на коляното на Лангдън осуети плановете им. Лангдън не можеше да измине повече от четвърт миля, а положението, което беше принуден да заеме на седлото, му причиняваше такава болка, че бе немислимо да подновят лова дори на коне.

– Нищо няма да изгубим, ако почакаме още няколко дена – утешаваше го Брюс. Ако дадем на тоя звяр по-дълга почивка, може да стане малко по-нехаен.

Трите следващи дни не бяха лишени от полза и удоволствие за Лангдън. Той научаваше от Мъскуа повече, отколкото знаеше досега за мечките, а особено за мечетата, и си взимаше подробни бележки. Кучетата сега бяха вързани сред група дървета на цели триста крачки от стана и мечето постепенно го оставиха на свобода. То не правеше опит да избяга и скоро откри, че и Брюс и Метусин също са негови приятели. Но, Лангдън беше единственият, подир когото ходеше.

Сутринта на осмия ден след гонитбата на Тир Брюс и Метусин заминаха на коне за източната долина, като отведоха и кучетата. Метусин трябваше да вземе един ден преднина, а Брюс възнамеряваше да се върне в стана същия следобед, та да могат на другия ден двамата с Лангдън да тръгнат нагоре по долината. Беше великолепно утро. Прохладен ветрец духаше от северозапад и към девет часа Лангдън върза Мъскуа за

неговото дърво, оседла си коня и пое надолу по долината. Нямаше намерение да ловува. Беше удоволствие просто да язди срещу този вятър, да го вдишва и да се любува на прелестите на планината. Тъй измина три-четири мили на север, докато стигна до широк нисък склон, който се връзваше в хребета в западна посока. Обзе го желание да хвърли поглед към другата долина и понеже коляното не го безпокоеше, тръгна в зигзаг нагоре и за половин час стигна почти до върха. Тука се видя пред късо стръмно нагорнище, което го принуди да слезе от коня и да продължи пеш. На гребена се озова сред ширнала се равна ливада, заградена от двете страни с отвесни голи скали, образували процеп в планината, а четвърт миля напред виждаше как ливадата изведнъж се превръща в склон, спускащ се към долината, в която искаше да надзърне.

На половината от тази четвърт миля в ливадата имаше падина, която оставаше извън погледа му, и когато дойде до ръба ѝ, Лангдън внезапно се просна по лице и една-две минути лежа неподвижен като камък. Сетне бавно повдигна глава.

На стотина крачки от него, събрано около малко вирче, имаше стадо кози. Бяха над тридесетина, повечето женски и малки ярета. Лангдън можа да различи само два козела. Половин час лежа неподвижно и ги наблюдава. После една от козите тръгна с двете си ярета към стръмнината, друга я последва и като видя, че цялото стадо се кани да се придвижи, Лангдън бързо скочи на крака и затича с всички сили към тях. За миг козите, козлите и малките ярета се сковаха от неочакваното му появяване. Те само се поузвърнаха и останаха тъй, сякаш нямаха сили да побягнат, докато той не измина половината разстояние. Тогава като че ли изведнъж дойдоха на себе си и се втурнаха в див панически бяг към склона на най-близката планина. Копитата им скоро зачаткаха по камъните и шистите и половин час Лангдън чуваше глухия тътен на камъните, съборени от копитата им високо сред чукарите и върховете. Накрая те се превърнаха в малки бели точки на фона на небето.

Той продължи и подир няколко минути вече гледаше надолу другата долина.

В южна посока тази долина бе закрита за погледа му от огромна издадена скала.

Не беше много висока и Лангдън се закатери по нея. Почти достигна върха, когато обувката му се закачи в плочниците и при падането той стовари пушката си със страшна сила върху един камък. Остана здрав и читав, ако не се смята лекото изщракване в болното коляно. Но, пушката пострада. Прикладът беше разтрошен близо до затвора и едно

извиване на ръката го отчупи окончателно. Понеже носеше две, запасни пушки в снаряжението си, това произшествие не го разтревожи, колкото би го разтревожило при други обстоятелства и Джим продължи да се катери по канарите, докато излезе на нещо, което приличаше на широка гладка издатина, водеща около пясъчничово разклонение на планината. Стотина крачки по-нататък Лангдън откри, че издатината завършва с отвесна стена от скали. От това място обаче пред него се откриваше прекрасна гледка на широкия простор между двата хребета към юг. Той седна, извади си лулата и се приготви да се порадва на великолепната панорама в краката си, докато поеме дъх.

С бинокъла си можеше да огледа с мили напред и това, което наблюдаваше, беше несмушаван от ловци, девствен простор. Само на някаква половин миля стадо карибу прекосяваше бавно във върволица дъното на долината към зелените склонове на запад. Джим долавяше в слънчевата светлина долу блясъка на множество крила на бели яребици. След малко цели две мили по-нататък видя овци, които пасяха на слабо затревен склон. Питаше се колко ли такива долини има в необятните предели на канадските планини, които се простират на триста мили от морето до прерията и на хиляда мили към север и юг. Стотици и хиляди – казваше си той и всяка прекрасна долина е цялостен свят сама за себе си, свят, изпълнен със свой живот, свои езера, потоци, гори, свои радости и свои трагедии. В тази долина, към която гледаше, се чуваше същият ромон и се виждаше същият топъл слънчев блясък, който изпълваше всички други долини и въпреки това тука също имаше различен живот. Други мечки обикаляха склоновете, които Джим забелязваше смътно с невъоръжено око далече на запад и север. Това бяха нови владения, изпълнени с други перспективи и други тайни и той забрави времето и глада, както седеше прехласнат от тях. Струваше му се, че тези стотици или хиляди долини никога не ще остарееят за него, че би могъл да броди из тях вечно, да минава от една в друга, и че всяка ще има свой чар, свои тайни за отгатване, свой живот за изучаване. За него те бяха до голяма степен непостижими, неразгадаеми, загадъчни като самия живот, криеха съкровищата си и си ромоляха през вековете, дарявайки живот на много живи същества, като изискваха в замяна друго множество мъртви. И като гледаше заляното от слънце пространство, Лангдън се чудеше каква ли е историята на тази долина и колко ли томове биха се изпълнили, ако самата долина можеше да я разкаже. Той знаеше – ще зашепне първо за сътворението на света. Ще разкаже как са се разделяли, гърчили и оттегляли океани, за онези първи чудни ери, когато не е

имало нощ и всичко е било ден. Когато навяващи ужас огромни чудовища са крачили там, където сега Джим виждаше карибу да пият от ручей, и когато грамадни крилати същества, полуптици-полузверове, са се носели в небето, където сега виждаше да се рее орел. А след това долината щеше да разкаже за промяната – за този страхотен час, когато земята наклонила оста си и настъпила нощ, тропическият свят се превърнал в ледников и се родили нови форми живот, за да го изпълнят. Навярно дълго след това – мислеше си Лангдън – се е появила първата мечка, за да замести мамута, мастодонта и чудовищните зверове, въдили се заедно с тях. И тази първа мечка е била пращадото на същата гризли, която той и Брюс се канеха да убият на другия ден!

Толкова погълнат бе Джим в своите мисли, че не чу един шум зад гърба си.

Но, после нещо го стресна. Като че някое от чудовищата, които рисуваше във въображението си, бе въздъхнало близо до него. Лангдън се обърна бавно и в същия миг сърцето му сякаш спря да бие и кръвта замръзна в жилите му. Преградил издатината, разтворил огромните си челюсти, заклатил бавно глава от страна на страна, зад него стоеше и гледаше хванатия в капан свой враг Тир, царят на планините!

Това трая миг-два, колкото ръката на Лангдън неволно да сграбчи счупената пушка.

XVIII. МИЛОСТТА НА СИЛНИЯ

Пресежливо, задавящо се дишане – сподавен звук, който едва ли би могъл да се сметне за вик – беше всичко, което се изтръгна от устата на Лангдън, когато видя да го гледа чудовищната гризли. Десетте последвали секунди му се сториха десет часа. Първата му мисъл беше, че е безсилен – съвършено безсилен. Не можеше дори да побегне, защото зад гърба си имаше каменна стена. Не можеше да се хвърли към долината, защото отпред зееше отвесна пропаст от стотина стъпки. Беше загубен. Стана му ясно, че се е изправил лице срещу лице със смъртта – смърт страшна, както тази, постигнала кучетата, че доживява броени секунди от живота си. И все пак в тези последни мигове той не загуби ума и дума от страх. Забеляза дори колко червени са отмъстителните очи на голямата гризли. Видя голия белег през гърба ѝ, където бе бръснал един от неговите куршуми. Видя незараснало място, където друг негов куршум бе разкъсал рамото на Тир. И повярва, когато забеляза всичко това, че Тир преднамерено го е проследил, че е тръгнал подире му по издатината и го е хванал натясно там, за да си плати с пълна мяра за всички страдания, които му бе причинил.

И ето, Тир пристъпи напред – само една крачка. Сетне със своето бавно и грациозно движение се изправи в целия си ръст. Дори и в този миг Лангдън си помисли, че гризли е великолепа. Сам той не се помръдваше, а гледаше, без да мигне, нагоре, в очите на Тир и беше решил какво ще направи, когато огромният звяр се хвърли напред. Ще скочи през ръба. Там долу имаше едно на хиляда вероятност да оживее. Можеше да има някой праг или издатина, които да спрат падането му.

А Тир внезапно, неочаквано беше се натъкнал на човек! Това бе съществото, което го преследва, което му причини болка и той беше толкова близо, че можеше да протегне лапа и да го смаже! И колко слаб, преbledнял и свит изглеждаше човекът сега! Къде беше загадъчната му гръмотевица? Къде беше парещата му светкавица? Защо не издаваше нито звук? Дори и едно куче щеше да направи нещо повече, отколкото това същество, защото кучето щеше да се озъби, щеше да Заръмжи, Щеше да се бие. Но, това нещо, което беше човек, не правеше нищо! И голямо съмнение бавно нахлу в тежката глава на Тир. Нима наистина болката му е била причинена от това свито, безобидно, ужасено нещо? От него идеше миризмата на човек. Миризмата беше силна. И въпреки

всичко този път заедно с нея не идваше никаква болка.

И тогава пак така бавно Тир се отпусна на четири крака. Загледа втренчено човека. Ако се беше помръднал, Лангдън щеше да умре. Но, Тир не беше, както човекът, убиец. Още половин минута почака да го заболи, да види някакъв признак на заплаха. Но, не дойде нито едното, нито другото и той се озадачи. Носът му задуши земята и Лангдън видя да се вдига прах там, където премина горещият дъх на огромната гризли. А след това още тридесет дълги и ужасни секунди мечката и човекът се гледаха един друг. Сетне, много бавно – сякаш обзет от съмнение, – Тир наполовина се обърна. Изръмжа. Притвори уста. Все пак за него нямаше основание да се бие, защото този свил се бледолик пигмей, прилекнал на скалата, не направи никакво движение, с което да го извика на бой. Той виждаше, че няма накъде да продължи, защото издатината бе преградена от отвесен скат. Да беше имало пътека, историята можеше да свърши другояче за Лангдън. Но, сега Тир бавно изчезна в посоката, от която беше дошъл, провисил ниско огромната си глава, а дългите му нокти тракаха като кастанети от слонова кост при всяка крачка.

Едва тогава на Лангдън му се стори, че може да диша отново и че сърцето му започва пак да бие. Той дълбоко пое дъх, сякаш изхлипа. Изправи се, но краката като че ли не го държеха. Почака – минута, две, три, след това предпазливо се примъкна до завоя на издатината, зад който беше изчезнал Тир. Скалите бяха пусти и той тръгна обратно по стъпките си към зелената седловина, като се вглеждаше и слушваше и все още стискаше счупените части на пушката си. Когато стигна ръба на равнището, Лангдън залегна зад огромен камък. На триста крачки от него Тир бавно се клатушкаше през горния край на падината към източната долина. Едва след като той се появи на отгатышния край на котловинката и изчезна отново, Лангдън тръгна напред. Когато стигна склона, на който беше спял коня си, Тир вече не се виждаше. Конят беше там, където го беше оставил Джим. Чак когато го възседна, той се почувства съвсем сигурен. Тогава се изсмя с нервен, пресекилив, радостен смях, огледа долината и натъпка лулата си с тютюн.

– Ех ти, не мечка, а бог на мечките! – прошепна той и всяка жилка в него затрептя от чудно възбуждение, когато за първи път намери сили пак да проговори. Ти ... ти, чудовище със сърце, по-голямо от човешкото! И след това добави полугласно, сякаш не си даваше сметка, че говори: Ако аз бях хванал тебе, ей тъй натясно, щях да те убия! А ти ... ти ме притисна до стената и ме остави да живея!

Лангдън яздеше към стана и постепенно му ставаше ясно, че този

ден е довел докрай голямата промяна, която назряваше в него. Беше срещнал Царя на планините, както малцина са го срещали. Беше стоял лице срещу лице със смъртта и в последния миг четириногото същество, което гони и ранява, се показа милостиво. Смяташе, че Брюс няма да го разбере – не би могъл да го разбере, но за него този ден и този час бяха добили значение, което нямаше да забрави до края на живота си. Знаеше, че отсега нататък никога вече не ще отиде на лов, за да вземе живота на Тир, нито живота на някой друг от неговия род.

Той стигна в стана, сготви си обед и докато ядеше в компанията на Мъскуа, замисляше нови планове за идущите дни и седмици. Щеше да изпрати Брюс да догони Метусин на другия ден и нямаше вече да преследват голямата гризли. Щяха да продължат към Скина и може би чак до басейна на Юкон, а след това, някъде в началото на септември, да се отбият на изток, в царството на карибу и да поемат обратно към цивилизацията свят през прериите от другата страна на Скалистите планини. Щеше да вземе Мъскуа с тях. В страната на хората и градовете двамата щяха да бъдат големи приятели. И съвсем не помисли в този миг какво щеше да означава това за Мъскуа.

Беше два часа и той все още мечтаеше за новите и непознати пътища на Север, когато един звук го сепна и разтревожи. Няколко минути не му обърна внимание, защото му се стори, че този звук е само част от напевния ромон на долината. Но, бавно и постепенно този звук надделя над ромона и най-после Лангдън стана от мястото, където седеше, облегнал гръб на едно дърво и излезе от горичката на открито, където можеше да чува по-добре. Мъскуа тръгна подир него и когато Лангдън спря, мечето със светлокафявата муцунка също спря. Ушичките му любопитно щръкнаха напред. Той обърна глава на север. Това беше посоката, от която идваше звукът.

В следващия миг Лангдън го позна и въпреки това си каза, че ушице му трябва да го лъжат. Не можеше да бъде кучешки лай! По това време Метусин и Брюс с кучетата бяха далече на юг. Поне Метусин би трябвало да бъде натам, а Брюс сигурно се връщаше в лагера! Скоро звукът стана по-ясен и най-после Лангдън разбра, че не се е излъгал. Кучетата идваха нагоре по долината. Нещо беше накарало Брюс и Метусин да тръгнат на север вместо на юг. И кучетата джафкаха – това свирепо, разгорещено баукане, което му подсказваше, че пак са попаднали на прясна дияра. Внезапно той целия изтръпна. В цялата долина, на дълж и шир, можеше да има само едно живо същество, по чиято дияра Брюс би почувствал кучетата и това беше голямата гризли!

Още няколко минути Лангдън стоя и се заслушва. Сетне забърза обратно и стана, върза Мъскуа за неговото дърво, взе си друга пушка и отново оседла коня. След пет минути препускаше към хребета; където малко преди това Тир му беше подарил живота.

XIX. ПОСЛЕДНИЯТ БОЙ

Тир чу кучетата, когато бяха на една миля от него. Имаше две причини, по които беше още по-малко разположен да бяга от тях сега, отколкото преди няколко дена. От кучетата изпитваше не повече страх, отколкото от куп борсуци или мармоти, засвирили насреща му от своите кадьни. Беше открил, че те имат само уста и малко зъби и е лесно да ги убиеш. Безпокоеше го това, което идваше непосредствено след тях. Но, днес бе стоял лице срещу лице с това нещо, донесло непознатата миризма в долините му. То не се беше опитало да му причини болка и той се отказа да го убие. Освен това отново търсеше Искуао, женската мечка, а човекът не е единственото същество, готово да рискува живота си зарад любовта. След като уби последното куче в здрача на онзи съдбоносен ден, когато те го бяха преследвали през планината, Тир беше направил точно това което Брюс смяташе, че няма да направи. И вместо да продължи на юг, обиколи в голям кръг към север и на третата вечер след сражението и след като загуби Мъскуа, намери пак Искуао.

В полумрака на тази вечер беше умрял Пипунакус и Тир бе чул рязкото изгърмяване на автоматичния пистолет на Брюс. Цялата тази нощ и следващия ден и нощта след това той прекара с Искуао, а после я остави пак. Търсеше я за трети път, когато завари Лангдън в капана на края на издатината и още не беше я подушил, когато чу кучетата да баукат по дирята му.

Отиваше на юг, което го водеше по-близо до стана на ловците. Придържаше се към високите склонове, където имаше малки падинки и ливади, прекъсвани от голи плочници, дълбоки долове и тук-там грамади от канари. Гледаше вятърът да бъде точно насреща му, та да не пропусне да долови миризмата на Искуао, когато се приближи до нея, а с баукането на кучетата не можеше да долови миризмата на животните, нито на двамата мъже, които препускаха подир тях. По друго време Тир щеше да изиграе любимия си трик – да заобиколи така, че опасността да се озове пред него, с благоприятна посока на вятъра. Предпазливостта сега беше отстъпила на второ място пред желанието му да намери другарката си. Кучетата бяха на по-малко от половин миля, когато той неочаквано спря, подуши за миг въздуха и бързо продължи, докато пред него се изпречи тясна клисура. Нагоре по тази клисура Искуао тичаше откъм една падина. Джафкането на глутницата беше свирепо и идваше

отблизо, когато Тир се смъкна долу тъкмо навреме да я посрещне, както тя тичаше нагоре. Искуао спря само за миг, двамата с Тир си подушиха носовете и женската продължи да тича с притиснати назад уши, сърдита и надаваща заплашително ръмжене. Тир я последва и също заръмжа. Знаеше, че другарката му бяга от кучетата и пак този злокобен и бавно нарастващ гняв го обземаше все повече, докато се качваше подир нея все по-високо в планината. В такъв час Тир беше най-страшен. Боец, когато го преследваха, както го бяха преследвали една седмица преди това кучетата, той се превръщаше в сатана, ужасен и безмилостен, когато опасност заплашваше другарката му. Той оставаше все по-назад и по-назад от Искуао и два пъти се обърна със зъби, блеснали между притворените устни, а предизвикателният му рев се понесе назад към враговете му като приглушен гръм. Когато излезе от клисурата, той се озова в сянката на върха, а Искуао вече беше изчезнала, забързала към линията на небето. Там, където бе отишла, цареше хаос от срутили се скали и струпали се останки от паднали и раздробени пясъчникови канари. Билото отстоеше на не повече от триста ярда над него. Той погледна нагоре. Искуао беше между скалите и това бе удобно място за сражение. Кучетата бяха вече близо до него. Те изкачваха последната част от клисурата със силен лай. Тир се обърна и ги зачака.

Половин миля по на юг с бинокъла си Лангдън ги видя и почти в същия миг кучетата изскочиха от края на клисурата. Беше се качил с коня до половината височина на склона, от тази точка продължи пеша и вървеше по добре утъпканата от диви овни пътека почти на същата височина с Тир. Оттам, където беше той, долината се простираше с мили пред бинокъла му. Нямаше нужда да търси далече, за да открие Брюс и индианеца. Те слязоха от конете в началото на клисурата и докато ги гледаме, затичаха бързо напред и изчезнаха в нея. Лангдън обърна бинокъла пак към Тир. Кучетата го задържаха сега и той разбра, че гризли няма никаква възможност да ги убие на това открито място. Сетне забележа движение между скалите по-нагоре и тихо възклицание се изтръгна от устните му, когато различи Искуао, която се катереше все по-нагоре по скалистия връх. Той разбра, че тази втора мечка беше женска. Големият гризли – нейният другар – беше спрял да се бие. И за него нямаше никаква надежда, ако кучетата сполучеха да го задържат за някакви си десет-петнадесет минути. Брюс и Метусин щяха да се появят за това време от горния край на клисурата на разстояние, по-малко от сто ярда!

Лангдън мушна бинокъла в калъфа и се втурна по пътеката на овните. На протежение от двеста крачки напредваше лесно, но след това

пътеката се разделяше на хиляда отделни пътечки по склон от мек и хлъзгав плочник и изминаването на следващите петдесет крачки му отне пет минути. После пътеката стана пак по-утъпкана. Той тичаше задъхан и за още пет минути една извивка на гребена скри Тир и кучетата от погледа му. По-нататък стръмен пролом му прегради пътя. Беше на петстотин ярда от мястото, където Тир стоеше с гръб към скалите и с огромната си глава към кучетата. Още докато гледаше и се мъчеше да поеме достатъчно дъх, за да може да извика, Лангдън очакваше да види Брюс и Метусин да изскочат от гората. Тогава в ума му проблесна, че и да успее да ги накара да го чуят, те няма да имат възможност да го разберат. Брюс не би се досетил, че той иска да запази живота на звяра, когато се мъчат да ударят вече близо две седмици.

Тир беше подгонил кучетата цели двадесет крачки към клисурата, когато Лангдън бързо се скри зад голям камък. Имаше само един начин да го спаси сега, ако не беше закъснял. Кучетата бяха се дръпнали няколко крачки надолу по клисурата и той се прицели в тях. Само една мисъл беше завладяла ума му – трябва да пожертвува кучетата или да остави Тир да умре. А същия ден Тир му беше подарил живота! Без всякакво колебание той натисна спусъка. Разстоянието беше голямо и първият куршум вдигна облак прах на петдесет стъпки пред ердейлите. Той гръмна пак и не улучи. Когато пушката му изтрещя за трети път, в отговор отекна рязко изквичаване от болка, което самият Лангдън не чу и едно от кучетата се затъркала надолу по склона. Тътенът на гърмежите не беше в състояние да разтревожи Тир, но сега, когато видя как един от неприятелите му се сгърчи и затъркала по надолнището, той бавно се запъти към прикритието на скалите. Разнесе се четвърти, пети гърмеж и при петия кучетата заджафкаха надолу по клисурата, а едно от тях куцаше с раздробен преден крак. Лангдън скочи върху камъка, на който беше опирал пушката си и погледът му обхватна линията на билото. Искуао току-що беше стигнала върха. Тя се спря за миг и погледна надолу. След това изчезна.

Сега Тир беше скрит между канарите и купове натрошен пясъчник и вървеше подир нея. Не се минаха и две минути, след като той се изгуби и Брюс и Метусин изкатериха горния край на клисурата. Оттам, където стояха, дори билото беше на разстояние на изстрел и Лангдън изведнъж започна развълнувано да крещи, да маха ръце и да сочи надолу. Брюс и Метусин веднага се подведоха от тази хитрост, въпреки че кучетата пак свирепо лаеха близо до скалите, сред които се скри Тир. Те повяряха, че от мястото, където стои, Лангдън вижда движението на

мечката и че тя бяга към долината. Чак когато слязоха още стотина крачки по склона, те се спряха и погледнаха пак Лангдън за по-нататъшни указания. От своя камък Лангдън им сочеше линията на билото.

Тир тъкмо го преваляше. Той спря за миг, както се беше спряла Искуао, и погледна за последен път човека.

А Лангдън, когато го видя да изчезва, размаха шапка и завика:

– На добър ти час, друже ... на добър час!

XX. „СБОГОМ, МЪСКУА“

Тази вечер Лангдън и Брюс се занимаваха с новите си планове, а Метусин стоеше настрана, пушеше в безстрастно мълчание и от време на време се заглеждаше в Лангдън, сякаш все още не можеше да накара себе си да повярва случилото се този следобед. От този ден насетне Метусин много месеци щеше неизменно да разказва на своите деца и внуци и на приятелите си от скитащите индиански племена как веднъж ходил на лов с бял, който застрелял собствените си кучета, за да спаси живота на една мечка гризли. Лангдън вече не беше предишният Лангдън за него и Метусин знаеше, че след този случай никога вече не ще тръгне на лов с него. Защото сега Лангдън беше „кескуао“. Нещо му се бе повредило в главата.

Не беше наред. Великият дух му беше отнел сърцето и го беше дал на мечка гризли и Метусин посмукваше лулата си и предпазливо го наблюдаваше. Това подозрение ое потвърди, когато видя Брюс и Лангдън да правят клетка-панер от говежда кожа и разбра, че мечето ще ги придружава през дългото пътуване. Сега в ума му нямаше място за съмнение. Лангдън беше „мръднал“, а за индианеца такова нещо не предвещаваше добро.

На другото утро по изгрев експедицията беше готова за дългия си път из Северния край и Брюс и Лангдън потеглиха първи нагоре по склона и през вододела към долината, където за пръв път бяха срещнали Тир. Керванът се проточи живописно подир тях с Метусин на опашката. Мъскуа пътуваше в своя панер от говежда кожа.

Лангдън беше доволен и весел.

– Това бе най-хубавият лов в моя живот – каза той на Брюс. Никога не ще съжалявам че му подарихме живота.

– Ти си учен човек – съвсем ни в клин, ни в ръкав отговори Брюс. Ако аз трябваше да реша въпроса, кожата му щеше да бъде сега в денка на гърба на Дишпан. Кажичи-речи всеки турист долу на железопътната линия щеше да даде сто долара за нея като нищо.

– Той струва няколко хиляди за мене жив – отвърна Лангдън и след тези загадъчни думи остана назад, за да види как понася пътуването Мъскуа. Мечето се търкаляше и люшкаташе в панера си като някой любител ездач върху слонски гръб и след като го наблюдава, Лангдън настигна пак Брюс. В течение на следващите два-три часа той споходи

Мъскуа пет-шест пъти и всеки път, когато се връщаше при Брюс, беше все по-мълчалив, сякаш спореше за нещо сам със себе си.

Беше девет часът, когато стигнаха до онова, което без съмнение бе краят на долината на Тир. Една планина се издигаше точно пред нея, а потокът, по протежение на който вървяха, извиваше рязко на запад и навлизаше в тесен пролом. Към изток се извиваше зелен вълнообразен склон, по който конете можеха лесно да се изкачат и който щеше да изведе експедицията в нова долина по посока на Дрифтуд. Това беше път, по който беше решил да тръгне Брюс.

На половината нагорнище се спряха, за да позволят на конете да си поемат дъх. В своя затвор от говежда кожа Мъскуа умолително скимтеше. Лангдън го чу, но като че ли не обърна внимание. Той гледаше втренчено долината, през която бяха минали. Беше великолепа в утринното слънце. Пред себе си виждаше върховете, под които лежеше прохладното тъмно езеро, където Тир беше ловил риба. С мили нататък склоновете бяха като зелено кадифе и както гледаше, до него долитаха сетните отзвучи от ромолящата музика в света на Тир. Те го поразиха по странен начин, като някакъв хорал, химн, възпяващ това, че той си отива и че оставя всичко така, както е било преди появата му тук. И все пак, дали наистина оставяше всичко, както е било? Не долавяше ли слухът му в тази музика на планините някаква тъга, скръб, плачевно умоление?

И пак близо до него Мъскуа тихичко изскимтя.

Тогава Лангдън се обърна към Брюс:

– Решено! – И в думите му прозвуча непоколебима нотка. Цяла сутрин се мъчех да взема решение, но сега то е взето. Ти и Метусин ще продължите, след като конете си поотдъхнат. Аз ще слеза миля, миля и нещо надолу и ще пусна мечето някъде, където да си намери пътя обратно за дома!

Лангдън не се спря да дочака възражения или забележки, нито пък Брюс направи някакви. Джим прегърна мечето и препусна обратно на юг.

Една миля по-нататък в долината той излезе на широка открита ливада, изпъстрена с групички смърчове и върби и лъхаша със сладкия аромат на цветя. Тука слезе от коня и десетина мичути седя на земята с Мъскуа. Извади от джоба си книжна кесийка и му даде последната си захар. Твърда буца заседна в гърлото му, когато мекото носле на Мъскуа се пхна в дланта му, а когато най-сетне скочи и възседна коня, очите му се замрежиха от топла, заслепяваща мъгла. Помъчи се да се

изсмее. Може би проявяваше слабост. Но, обичаше Мъскуа и знаеше, че оставя повече от приятел човек в тази планинска долина.

– Сбогом, малкия – каза той с пресекващ глас. Сбогом, малък Злончо! Може някой ден да дойда пак и да те видя – ти ще бъдеш голяма свирепа мечка, но аз няма да стрелям ... никога ... никога ...

После препусна бързо на север. Когато се отдалечи на триста ярда, обърна глава и погледна назад. Мъскуа тичаше подире му, но бързо изоставаше. Лангдън махна с ръка.

– Сбогом! – извика той въпреки буцата в гърлото – Сбогом!

След половин час погледна от билото на склона с бинокъла. Видя Мъскуа като черна точица. Мечето се беше спряло и с пълна вяра го чакаше да се върне.

Лангдън пак направи безуспешен опит да се изсмее, превали вододела и изчезна от живота на Мъскуа.

XXI. МЪСКУА ТЪРСИ ПРИЯТЕЛЯ СИ

Най-малко половин миля Мъскуа вървя по дирята на лангдън. Първо тичешком, после ходом и накрая съвсем спря и седна като куче, обърнал се към далечния склон. Ако лангдън не беше на кон, Мъскуа нямаше да спре, докато не се умори. Но, на мечето не му беше харесал затворът в панера. Ужасно се беше мятало и блъскало там, а на два пъти конят, които го носеше, го тръсна силно и това тръскане бе нещо като земетресение за Мъскуа. Знаеше, че клетката и Лангдън са напред. Той поседя и поскимтя тъжно, но не продължи към тях. Беше сигурен, че приятелят, който беше обикнал ще се върне след малко. Той винаги се връщаше. Никога не беше го напуснал. Затова мечето се залови да търси „пролетна хубост“ и самодивско цвете и известно време гледаше да не се отдалечи много от мястото където мина керванът. Целия ден остана на изпъстрените с цветя ливади под склона, беше много приятно на припек и намери много гнезда на луковични корени, които толкова обичаше. Мъскуа рови и се нахрани, подремна си след обедата, но когато слънцето взе да клони на залез и тежките сенки на планините легнаха в долината, започна да го хваща страх. Беше още много мъничко мечешко бебе прекарало единствено ужасната нощ след смъртта на майка си. Тир беше заместил майка му, а Лангдън замести Тир, тъй че Мъскуа досега никога не беше изпитал самотата и празнотата на мрака. Той се вмъкна под гъстак от тръни близо до пътеката и продължи да чака, да се ослушва и да души, без да губи надежда. Звездите изгряха, ясни и ярки, но тази вечер обаянието им не беше достатъчно силно, за да го накара да излезе. Чак призори предпазливо се измъкна от трънливото си убежище.

Слънцето събуди в него отново смелост и самоувереност и той заброди назад в долината, миризмата на конската диря се усещаше все по-слабо и по-слабо, докато най-после се загуби съвсем. Този ден Мъскуа яде малко трева и няколко корена на самодивско цвете, а когато настъпи втората нощ, се озова пред склона, по който керванът беше дошъл от долината, където бяха Тир и Искуао. Беше уморен и гладен и съвсем се бе изгубил. Тази нощ спа в края на кух паднал дънер. На другия ден продължи и много дни и нощи след това прекара сам в голямата долина. Мина близо до вира, където двамата с Тир бяха срещнали старата мечка, зарови гладно с нос рибените кости и заскимтя. Обиколи по края тъмно-то дълбоко езеро. Видя пак сенчести същества да пърполят в здрача на

гората. Мина през яза на бобрите и преспа две нощи до задръстеното от трупи място, от което беше наблюдавал Тир да изхвърля първата им риба. Беше вече почти забравил Лангдън и мислеше повече за Тир и майка си. Чувствуваше нужда от тях. Чувствуваше по-голяма нужда от тях, отколкото някога бе чувствувал нужда от другарството на човека, защото Мъскуа бързо се превръщаше отново в дива твар.

Едва в началото на август стигна седловината, която водеше към долината и изкачи склона, където Тир за първи път чу гърма и усети жиленето от пушките на белия човек. През тези две седмици Мъскуа бързо беше израсъл, въпреки че вечер често беше лягал да спи гладен и вече не се страхуваше от тъмнината. Той мина през дълбоката, неогряна от слънце клисура над глинещата локва и понеже можеше да излезе само на едно място, стигна най-после билото на седловината, което беше превалял Тир и което Лангдън и Брюс също преваляха по петите му. И другата долина – неговата родна долина – лежеше пред Мъскуа.

Разбира се, той не я позна. Не видя и не подуши в нея нищо познато.

Но, това беше такава прекрасна долина, тъй щедро изпълнена с изобилие и слънчев блясък, че не бързаше, да я прекоси. Там намери цели градини от „пролетна хубост“ и самодивско цвете. А на третия ден уби първата си истинска плячка. Малко остана да се спъне в едно мармотче, не по-голямо от червена катерица и се нахвърли отгоре му, преди зверчето да успее да избяга. С него се нагости чудесно.

Изтече цяла седмица, преди Мъскуа да мине по коритото на потока близо до склона, където беше умряла майка му. Ако бе вървял по гребена на склона, щеше да намери костите ѝ, оглозгани от диви твари. Изтече още една седмица, докато стигна до малката ливада, където Тир уби мъжкаря карибу и голямата черна мечка.

И сега Мъскуа разбра, че си е у дома!

Цели два дена Мъскуа не се отдалечи на повече от двеста ярда от мястото на пиршеството и на двубоя и денонощно чакаше Тир. После трябваше да търси храна по-надалеч, но всеки следващ обед, когато планините започнеха да издължават своите сенки, се връщаше в горичката с направеното от тях хранилище, което крадливата черна мечка плячкоса.

Един ден Мъскуа се отдалечи повече от друг път да търси корени. Беше най-малко на половин миля от мястото, което бе направил свой дом, и душеше около една канара, когато голяма сянка падна внезапно върху му. Той вдигна очи и половин минута стоя като прикован,

сърцето му туптеше и трептеше, както небеше никога туптяло и трептяло преди. На пет стъпки от него стоеше Тир! Голямата мечка гризли стоеше неподвижно като него и втречено го гледаше. А след това Мъскуа изскимтя като кутре от радост и изтича при него. Тир наведе огромната си глава, зарови нос в козината на гърба на Мъскуа и така те стояха, без да помръднат, още половин минута. Сетне Тир се запъти нагоре по склона, сякаш мечето никога не се беше губило, а Мъскуа, щастлив, тръгна подир него.

След това настъпиха много дни на чудни странствува-ния и славни пиршества и Тир водеше Мъскуа на хиляди нови места в двете долини и из планините между тях. Имаше прекрасни дни на риболов, имаше и още един карибу, убит отвъд хребета.

И Мъскуа ставаше все все по-тлъст и по-тлъст и по-тежък и по-тежък, докато към средата на септември стана колкото голямо куче. Сетне дойдоха горските плодове и Тир знаеше кои къде растат ниско в долините – първо дивите червени малини, после сапунените ягоди, а след тях вкусното черно френско грозде в прохладните дебри на горите, едро кажи-речи колкото череши и почти толкова сладко, колкото захарта, с която Лангдън беше хранил Мъскуа. Това черно френско грозде допадаше на Мъскуа най-много. То растеше на гъсти тежки чепки, по почернелите от тях храсти нямаше листа и той можеше да се назоби до насита за пет минути.

Но, най-после настъпи времето, когато плодовете свършиха. Беше октомври. Нощите бяха много студени, слънцето не грейваше дни наред и небето бе мрачно, забулено с облаци. По върховете снегът ставаше все по-дълбок и по-дълбок и все не се топеше там горе, близо до гребена. Сняг заваля и в долината, първо само колкото да разстеле бял килим, от който на Мъскуа му мръзнеха краката, но този сняг скоро изчезна. Пронизващи ветрове задухаха от север и вместо ромолещата музика на долината през лятото, нощем се чуваше рязко пищене и виене, дърветата издаваха тъжни стонове и на Мъскуа му се струваше, че целият свят се променя.

В тези студени и мрачни дни той се чудеше защо Тир се придържа до брулените от ветровете склонове, когато би могъл да намери подслон в низините. А Тир, ако изобщо можеше да му го обясни, му каза, че тези склонове са последните им източници на храна. В долините ягодите бяха свършили, тревата и корените вече не бяха достатъчно хранителни за тях. Не можеше вече да губят време да търсят мравки и личинки, а рибата не се показваше и се криеше в дълбоките води. Беше сезонът, когато

карибу имат обонявдие, остро като на лисиците и са бързи като вятъра. Само по склоновете се намираха обедите, в които те можеха да бъдат сигурни – обедите на гладните дни, състоящи се от мармоти и земни мишки. Тир изравяше сега тези животинки и Мъскуа помагаше в ровенето според силите си. Неведнъж двамата обръщаха цели коли пръст, за да стигнат до закътано зимно жилище на семейство мармоти, а понякога ровеха с часове, за да хванат три-четири малки суяка, не по-големи от червени катерици, но от тлъсти по-тлъсти.

Така доживяха последните дни на октомври и навлязоха в ноември. Сега вече снегът и студените ветрове, свирепите виелици от север не спираха, а вировете и езердта започнаха да се покриват с лед. И въпреки това Тир не напускаше склоновете, а Мъскуа трепереше от студ нощем и се чудеше дали слънцето не ще изгрее никога вече.

Един ден към средата на ноември внезапно, както изравяше семейство мармоти, Тир спря, слезе право в долината и се запъти на юг по най-делови начин. Бяха на десет мили от клисурата с глинестата локва, когато тръгнаха, но големият гризли пое с такава жива крачка, че стигнаха там същия следобед, преди да се стъмни. Два дена след това Тир като че ли изобщо нямаше никаква цел в живота.

В клисурата нямаше нищо за ядене и той блуждаеше сред скалите, душеше и се заслушваше, и общо взето се държеше по начин, който окончателно объркваше Мъскуа. Следобеда на втория ден Тир спря в горичка от нискорасли борове, под които земята беше постлана с окапали игли. Той се залови да яде тези игли. Те нямаха много привлекателен вид за Мъскуа, но нещо подсказа на мечето, че трябва да прави това, което прави Тир и то започна да ги ближе и гълта, без да знае, че това бе последното приготвление на природата за дългия им сын.

Беше четири часът, когато стигнаха пред отвора на дълбоката пещера, в която се беше родил Тир и тука Тир отново спря, подуши вятъра нагоре-надолу и зачака кой знае какво. Здравчаваше се. Буря виеше и вилнееше над клисурата. Хапещи ветрове бръснеха от върховете, а небето беше черно и премрежено от сняг. Една минута големият гризли постоя с глава и рамене в отвора на пещерата. Сетне влезе. Мъскуа го последва. Дълбоко, дълбоко навътре отиваха те в непрогледния мрак и ставаше все по-топло и по-топло, а виенето на вятъра замираще, докато се превърна в шепот. Тир употреби най-малко половин час да се нагласи точно така, както искаше да заспи. След това Мъскуа се сви до него. Беше му много топло и много удобно.

Тази нощ бурята вилня и снегът се трупаше. Той се сипеше над

клизурата на облаци и се носеше между бреговете ѝ на още по-гъсти облаци. Всичко потъна в дълбок сняг. Когато настъпи утрото, нямаше отвор на пещера, нямаше скали и не се виждаха черни и червени дървета и храсти. Всичко беше бяло и безмълвно и нямаше вече ромолеща музика в долината. Дълбоко в дъното на пещерата Мъскуа се въртеше неспокойно. Тир отрони тежка въздишка. След това двамата заспаха дълъг, дълбок сън. Може би те сънуваха.

КРАЙ

© 1984 Сидер Флорин, превод от английски

James Oliver Curwood
The Grizzly King, 1916

Сканиране: Darko
Редакция: mahavishnu, 2008

Публикация

Джеймс Оливър Къруд
Долината на мълчаливите. Гризли
Романи
Превел от английски: Сидер Флорин
Редактор: Огняна Иванова
Художник: Галя Георгиева
Художествен редактор: Венелин Вълканов
Технически редактор: Петър Стефанов
Коректор Снежана Бошнакова

Код 95376 43217

Американска. Второ издание. Изд. № 1039. Дадена за набор ноември 1983 г.

Подписана за печат януари 1984 г. Излязла от печат март 1984 Г.

Формат 1/15/60/90 Печатни коли 10. Издателски коли 19 Усл. изд. коли 19,09.

Цена 1,87 лв.

Издателство „Отечество“, София, 1984 г.

Печат: ДП „Георги Димитров“, клон Лозенец

James Oliver Curwood. The Grizzly
Cassell and Co.Ltd., London, 1924

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/7157>]